

SPO2024

Social Processes and Personality 2024
Book of Abstracts of the 24th International
Scientific Conference

11 – 13 September 2024 / Třešť, Czech Republic

EDITORS

Petr Květon
Martin Jelínek

The authors are responsible for the content of the
contributions.

Published in 2024
by the Institute of Psychology, Czech Academy of Sciences
Veveří 97, 60200 Brno, Czech Republic

MAIN ORGANISER

Institute of Psychology, Czech Academy of Sciences

CO-ORGANISERS

Institute of Social Studies of the Centre of social and psychological sciences SAS

Institute of Experimental Psychology of the Centre of Social and Psychological Sciences SAS

Institute of Psychology, Faculty of Arts, Masaryk University

ORGANISING COMMITTEE OF THE SOCIAL PROCESSES AND PERSONALITY 2024 CONFERENCE

doc. PhDr. Martina Hřebíčková, Dr., DSc.

prof. PhDr. Tomáš Urbánek, Ph.D.

doc. PhDr. Petr Květon, Ph.D.

doc. PhDr. Martin Jelínek, Ph.D.

doc. PhDr. Bc. Iva Poláčková Šolcová, Ph.D.

Mgr. Adam Klocek

STANDING SCIENTIFIC COMMITTEE OF THE SOCIAL PROCESSES AND PERSONALITY CONFERENCE

prof. PhDr. Marek Blatný, DrSc.

- Psychologický ústav, Filozofická fakulta, Masarykova univerzita

doc. PhDr. Iva Burešová, Ph.D.

- Psychologický ústav, Filozofická fakulta, Masarykova univerzita

doc. PaedDr. Vladimíra Kurincová Čavojová, PhD.

- Centrum spoločenských a psychologických vied, Slovenská akadémia vied

Mgr. Denisa Fedáková, PhD.

- Centrum spoločenských a psychologických vied, Slovenská akadémia vied

prof. Mgr. Peter Halama, PhD.

- Ústav experimentálnej psychológie, Slovenská akadémia vied

doc. PhDr. Martina Hřebíčková, Dr., DSc.

- Psychologický ústav, Akademie věd České republiky, v.v.i.

Mgr. Michal Kentoš, PhD.

- Spoločenskovedný ústav, Slovenská akadémia vied

prof. PhDr. Tomáš Urbánek, Ph.D.

- Psychologický ústav, Akademie věd České republiky, v.v.i.

Content

Foreword	1
Invited Presentations	
Kto sú naši nepriatelia? Motivované myslenie a kognitívna lenivosť pri podliehaní dezinformáciám <i>Vladimíra Čavojová</i>	4
Jak masmédiá ovlivňujú naše postoje ke stigmatizovaným skupinám? Vliv obsahu zpráv, použitého jazyka, mluvcích a obrazového materiálu <i>Sylvie Graf</i>	5
Invited Symposiums	
Nepodložené presvedčenia a dezinformácie v kontexte svetových kríz: Od pandémie po vojnové konflikty a klimatickú krízu <i>Head of the symposium: Vladimíra Čavojová</i>	7
Dôvera vede počas pandémie COVID-19: prečo jej niektorí dôverovali viac ako iní? <i>Dana Godžáková</i>	8
Kognitívna reflexia ako moderátor medzi negatívnymi emóciami a špecifickými konšpiračnými presvedčeniami <i>Peter Halama</i>	9
Lepší bullshitter nemusí byť väčší bullshitter <i>Rastislav Jančík, Vladimíra Čavojová</i>	10
Rola ochranného a kontaminovaného mindwaru v podliehaní konšpiračným presvedčeniam o COVID-19 <i>Viktória Sunyík, Vladimíra Čavojová</i>	11
Morálne odpútavanie sa vo vzťahu ku klimatickej zmene <i>Jakub Šrol, Beata Sobotová, Magdaléna Adamus</i>	12
Naratívy rodovej ideológie ako konšpiračné teórie? <i>Peter Teličák, Eva Ballová Mikušková, Magdaléna Adamus, Jakub Šrol</i>	13
Intergroup Relations and Media <i>Head of the symposium: Simona Olhová and Sylvie Graf</i>	14
Media and Direct Contact in Interminority Conflict: Examining Roma and Ukrainian Relations in the Czech Republic <i>Roman Koky, Simona Olhová, David Lacko, Sylvie Graf</i>	15
Celebrity Catalysts: Unveiling the Power of Minority Icons in Transforming Intergroup Relations <i>Simona Olhová, Vojtěch Svoboda, Eliška Baarová, David Lacko</i>	16
The Association Between Mass Media News and Relations Between Ethnic Minorities and Italian Majority: The Perspective of African Migrants in Italy <i>Francesca Prati, Corine Stella Kana Kenfack, Monica Rubini</i>	17
Promoting Reconciliation through Acknowledgment of Ingroup Crimes and Outgroup Suffering via Mass-Media <i>Mirjana Rupar, Shpend Voca, Sylvie Graf</i>	18
The effects of group apology on intergroup forgiveness: The role of the sense of power, forgiveness beliefs and ingroup and outgroup norms <i>Shpend Voca, Mirjana Rupar, Sylvie Graf</i>	19

Symposiums

Stratégie emočnej regulácie a emočná flexibilita: prístupy a meranie <i>Head of the symposium: Ľubor Pilárik</i>	21
Vzťahy medzi stratégiami emocionálnej regulácie a stratégiami zvládania <i>Miroslava Galasová, Zuzana Heinzová</i>	22
Overovanie vybraných psychometrických charakteristík klasickej a skrátenej formy Dotazníka emocionálnej regulácie (ERQ) v slovenských podmienkach <i>Zuzana Heinzová, Ľubor Pilárik, Eva Virostková Nábělková, Lada Kaliská</i>	23
Konstruktová validácia Dotazníka emočnej regulácie (ERQ) na vzorke slovenských adolescentov <i>Lada Kaliská, Michaela Gajdošová, Ľubor Pilárik, Eva Virostková Nábělková, Zuzana Heinzová</i>	24
Škála flexibilného vyjadrovania emócií (FREE): faktorová štruktúra a vybrané psychometrické vlastnosti <i>Jakub Ladecký, Ľubor Pilárik</i>	25
Situačný test emočnej flexibility (STEF): pilotné overovanie kritériálnej validity v oblasti duševnej pohody a sebahodnotenia <i>Ľubor Pilárik, Viktória Pšitekova, Simona Glázerová, Eva Virostková Nábělková, Lada Kaliská, Zuzana Heinzová</i>	26
Vývoj a overenie psychometrických vlastností Situačného testu emočnej flexibility <i>Eva Virostková Nábělková, Natália Balčírková, Ľubor Pilárik, Lada Kaliská, Zuzana Heinzová</i>	27
Dospievajúci a dospelí: Jak se vidím já, jak mě vidíš ty (implikace pro psychologickou, rodinnou a vzdělávací praxi) <i>Head of the symposium: Marek Blatný</i>	28
Shoda v sebedposouzení a posouzení učitelem osobnostních rysů a sociálních kompetencí v období rané adolescence: Longitudinální studie <i>Marek Blatný, Veronika Koutná, Martin Jelínek, Petr Květon</i>	29
Výzkum edukačního stylu učitelů angličtiny a jeho působení na interakci a diskurz ve výuce středoškoláků <i>Petr Dvořák, Ilona Gillernová</i>	30
Rodičovské styly výchovy v reflexi dospívajících (vybraná data z výzkumů z let 1992–2022) <i>Ilona Gillernová, Eva Šírová</i>	31
Posttraumatický rozvoj bývalých dětských onkologických pacientů: shoda v posouzení mezi dětmi a rodiči <i>Veronika Koutná, Marek Blatný, Martin Jelínek</i>	32
Temperament, exekutivní funkce a správanie detí <i>Head of the symposium: Daniela Turoňová</i>	33
Kognitívne a exekutívne funkcie ako prediktory adaptívneho správania u detí s PAS <i>Hana Celušáková, Margaréta Hapčová, Diana Demkaninová, Daniela Turoňová</i>	34
Temperament a exekutívne funkcie u detí v mladšom školskom veku <i>Diana Demkaninová, Margaréta Hapčová, Daniela Turoňová, Kristína Anyalaiová, Silvia Harvanová</i>	35
Exekutívne funkcie a maladaptívne správanie detí a adolescentov <i>Margaréta Hapčová, Diana Demkaninová, Daniela Turoňová</i>	36
Temperament v mladšom školskom veku: overenie faktorovej štruktúry slovenskej verzie dotazníka TMCQ <i>Silvia Harvanová, Margaréta Hapčová, Daniela Turoňová, Diana Demkaninová</i>	37
Fyziologické a pozornostné koreláty temperamentu u detí <i>Daniela Turoňová, Eva Košíková, Margaréta Hapčová, Diana Demkaninová, Hana Celušáková, Silvia Harvanová, Barbora Mesárošová</i>	38
Oral Presentations	
Nenávistné správanie na internete u detí a dospievajúcich na Slovensku <i>Angela Almašiová, Juraj Holdoš, Pavel Izrael, Lenka Horváthová</i>	40
Efekt podnikania rodičov: Rozdielne vplyvy otca a matky na podnikateľské zámery synov a dcér <i>Róbert Hanák, Jana Blštáková</i>	41
Subjektívny pocit bezpečia a prijatia doma ako možný protektívny faktor rizikového správania v prostredí internetu <i>Juraj Holdoš, Angela Almašiová, Pavel Izrael, Katarína Kohútová</i>	42

Priming bezpečného pripútania v škole <i>Elena Lisá, Katarína Kovalčíková</i>	43
Možnosti rozvíjania pregramotnostných schopností u detí predškolského veku s rómskym materinským jazykom <i>Marína Mikulajová, Jana Tomašíková</i>	44
Po stopách praktík otvorenej vedy v psychológii na Slovensku <i>Denisa Fedáková, Lenka Vargová</i>	45
Anonymizácia dát v psychologickom výskume: Od GDPR k FAIR princípom <i>Michal Kentoš</i>	46
Test divergentných asociáci: Korelujú nesouvisející slova s divergentním myšlením a kreativitou? <i>Kryštof Petr, Daniel Dostál, Zdeňka Šulcová</i>	47
Psychometrické vlastnosti české verze Multidimenzionálního inventáře psychologické flexibility a jeho inkrementální validita pro predikci deprese, úzkosti, stresu a spokojenosti se životem nad rámec pěti dimenzí osobnosti Big Five <i>Lucie Zernerová, Martin Ptáček</i>	48
Perspektivy využití VR technologií v pedagogicko-psychologickém výzkumu <i>Dalibor Kučera</i>	49
Nácvik komunikačních kompetencí v prostředí virtuální reality: Výstupy pilotního výzkumu VRTEAM <i>Dalibor Kučera, Veronika Káplová, Simona Černá</i>	50
Ako komunikovať s generáciou, ktorá má slúchadlá v ušiach a oči upreté na displej? Prieskum sociálnych sietí najväčších českých a slovenských univerzít <i>Radomír Masaryk, Luiza Laudárová</i>	51
Digitalizace hodnocení grafomotorických dovedností: Vývoj a ověřování softwaru DiaGramo <i>Katarína Zvončáková, Tomáš Prošek</i>	52
Psychická bolest: zpráva z předvýzkumu <i>Zdeňka Bajgarová, Veronika Plachá, Luboš Krninský³</i>	53
Parentifikácia: príčiny a dôsledky <i>Viacheslav Basaliukov</i>	54
Osobnost a preference pro různé typy aut <i>Jana Buštor, Václav Linkov</i>	55
Reciprocita u dospělých s diagnostikovanou poruchou autistického spektra <i>Kristína Czekóová, Daniel Joel Shaw, Radek Mareček, Rostislav Staněk⁴, Calum Hartley⁵, Hana Ošlejšková^{6,7}, Milan Brázdil</i>	56
Rozdiely v schopnosti mentalizácie u pacientov so schizofréniou a bipolárnou afektívnou poruchou <i>Ivana Mirdalíková</i>	57
Konšpiračná mentalita, dôvera v inštitúcie a politická účinnosť <i>Juliána Bujňáková, Eva Ballová Mikušková</i>	58
Bůhví jak to celé je: narativní analýza rozhovorů s konspirátory <i>Eva Dubovská, Vladimír Chrz</i>	59
Environmentálna identita a jej prediktory - osobnostné črty a spojenie s prírodou <i>Katarína Matejová</i>	60
Faktory ovplyvňujúce sociálnu súdržnosť medzi ukrajinskými utečencami a utečenkami a hostiteľskými komunitami na Slovensku <i>Jana Papcunová</i>	61
Socio-demografické prediktory osobných a sociálnych environmentálnych noriem <i>Beáta Sobotová, Jakub Šrol</i>	62
Vliv vnímané hrozby a meziskupinového kontaktu na akulturační preference a postoje vůči imigrantům: Online experiment <i>David Lacko, Sylvie Graf, Michèle Denise Birtel, Martina Hrebickova, Francesca Prati, Mirjana Rupar, Shpend Voca, Tibor Zingora</i>	63
Vliv shodných hudebních preferencí na utváření mezilidských vztahů skrze hodnoty a osobnostní rysy <i>Anna Kubelková</i>	64

Posters

Ako primárne presvedčenia o svete prispievajú k sociálnemu fatalizmu a politickej orientácii? <i>Peter Babinčák, Monika Kačmárová</i>	66
Osobná viera v spravodlivý svet ako prediktor životnej spokojnosti <i>Jaroslava Babjaková, Michaela Pariláková, Ivana Magáčová Žilková</i>	67
Vedia lekári správne používať a interpretovať výsledky CRP testov? <i>Simona Bartošová, Vladimíra Čavojová, Miroslav Sirota</i>	68
Perfekcionizmus ako prediktor prokrastinácie budúcich pedagógov <i>Marianna Berinšterová, Monika Kačmárová, Monika Magdová</i>	69
Overenie psychometrických charakteristík Škály vďačnosti GQ-6 u odliečených onkologických pacientiek <i>Veronika Boleková, Veronika Chlebcová</i>	70
Prelomenie kódu: Rozdiely medzi pohlaviami v motivácii, sebaúčinnosti, stereotypoch a zámere študovať IKT medzi stredoškólákmi <i>Miroslava Bozogaňová, Tatiana Pethö</i>	71
Množstvo a prežívanie stresu v práci učiteľov rómskych žiakov a majority optikou učiteľov MRK <i>Mária Ďurkovská, Lucia Heldáková</i>	72
Přehled metod používaných k měření duševního zdraví u elitních sportovců <i>Klára Gajdošíková</i>	73
Úloha vzťahovej väzby a traumy pri tendencii veriť konšpiračným teóriám <i>Simona Gardianová, Katarína Křížová</i>	74
Sonda do výskumu emocionálnej regulácie, senzitivity a kvality života u ľudí trpiacich tetanickým syndrómom <i>Mária Gierťlová, Iveta Šefarová</i>	75
Adaptácia slovenskej verzie dotazníka perma profiler <i>Marta Górna, Zuzana Rojková</i>	76
Od kontraproduktívneho správania na pracovisku k nadpráci: Rola nedôvery a sociálnych noriem <i>Matúš Grežo, Martin Sedlár</i>	77
Validizácia slovenských prekladov dotazníkov ERQ a CERQ <i>Josef Hamza, Jakub Rajčáni</i>	78
Koncepty dôchodku vo vzťahu k životnej spokojnosti a zmysluplnosti dôchodcov. Moderáčna rola plánovania dôchodku <i>Patrik Havan, Peter Halama, Viera Bačová</i>	79
Miera epsitemického poznania histórie u žiakov očami pedagógov (predanalytická štúdia) <i>Lucia Heldáková, Mária Ďurkovská</i>	80
Posttraumatický rozvoj odliečených pacientok s rakovinou prsníka <i>Veronika Chlebcová, Daniela Čemická</i>	81
Meditujúci a nemeditujúci z pohľadu všímavosti, subjektívneho pocitu šťastia a životného zmyslu <i>Vladimír Imriška, Peter Teličák</i>	82
Deficity v sociálnej interakcii a abnormálna expresia tvárových emócií u osôb so schizofréniou <i>Vladimír Ivančík, Natália Čavojská, Alexandra Straková, Vanda Valkučáková, Hana Kutlíková, Jakub Szabó</i>	83
Súvislosť nerozhodnosti s charakteristikami vynárajúcej sa dospelosti <i>Kinga Izsóf Jurásová, Veronika Kohútová, Michal Kohút</i>	84
Býti mužem: Dopady krehké maskulinity na zdraví a well-being mužů <i>Vít Janů</i>	85
Nádej a psychologická prvá pomoc u Ukrajincov v kontexte aktuálneho vojnového konfliktu <i>Petra Klastová Pappová, Veronika Chlebcová, Myroslava Anatoliivna Sadova</i>	86
Sebepéče v mladej dospelosti: genderové a motivačné aspekty <i>Jesika Konečná</i>	87

Spiritualita jako adaptabilní nástroj zvládnání stresu <i>Michaela Krakovská, Pavel Moravec, Lukáš Čunek</i>	88
Efekty intervenčného programu na akademickú sebaúčinnosť vysokoškolských študentov <i>Barbora Kuviková, Tomáš Sollár</i>	89
Komplexný Model Predikovania Populistických Postojov <i>Alexander Loziak, Ivana Piterová</i>	90
Vybrané exekutívne funkcie ako prediktory sebaúčinnosti u detí v mladšom školskom veku <i>Jana Lukáčová, Gabriela Mikulášková, Monika Kačmárová, Iveta Kovalčíková, Alena Prídavková²</i>	91
Kariérna spokojnosť vo vzťahu s emocionálnym komponentom subjektívnej pohody <i>Ivana Magáčová Žilková, Jaroslava Babjáková, Michaela Pariláková</i>	92
Hodnotenie pamäti prostredníctvom Bensonovej komplexnej figúry <i>Jakub Mihňák, Sara Majsnarová, Petra Brandoburová</i>	93
Čtvrtživotní krize v kontextu psychosociálního fungování v mladé dospělosti <i>Katarína Millová, Anna Khvalitska</i>	94
Overenie súvislosti medzi zvládaním záťaže a životnou spokojnosťou dospelých <i>Michaela Pariláková, Ivana Magáčová Žilková, Jaroslava Babjáková</i>	95
Využití formátu nucené volby a reakčních časů při měření osobnostních rysů: Výsledky validizace zkácené verze CAT-PD <i>Tomáš Prošek, David Lacko, Anežka Novotná, Jakub Alizey</i>	96
Effekt digitálneho detoxu na pozitívne a negatívne aspekty prežívania a užívateľské správanie v kontexte smartfónu u mladých ľudí <i>Milica Schraggeová, Daniel Bisaha, Jozef Smoroň</i>	97
Sociálne stiahnutie a fenotyp psychózy vo všeobecnej populácii: Nové poznatky z pohľadu sieťovej analýzy <i>Alexandra Straková, Hana Hollá Kutlíková, Jakub Januška, Vladimír Ivančík, Daniel Dančík³, Natália Čavojská³</i>	98
Sociálno averzívne črty osobnosti ako prediktory Gender konšpiračných presvedčení <i>Peter Teličák, Radoslav Merva, Nikola Slichová</i>	99
Overovanie návrhu skríningového testu Mini-MABEL u detí predškolského veku. <i>Andrea Trenková, Marína Mikulajová</i>	100
Pracovná záťaž a vyhorenie v podmienkach flexibilnej práce: moderačná úloha job craftingu <i>Nina Urukovičová, Eva Rošková</i>	101
Od traumy k osamelosti: Význam traumatických skúseností a vzťahovej väzby pre prežívanie osamelosti <i>Ivana Václavíková, Lenka Selecká</i>	102
Vliv realizace programu mindfulness na emoční regulaci a kvalitu spánku u studentů psychologie <i>Zuzana Zimová</i>	103

Foreword

Dear Colleagues,

It is with great pleasure that we present to you the book of abstracts for the 24th conference Social Processes and Personality, which will take place from September 11th to 13th, 2024, at the Conference Center of the Czech Academy of Sciences, located at the Třešť Castle. This conference, organized in rotation by four prestigious institutions – the Institute of Social Sciences CSPV SAS in Košice, the Institute of Experimental Psychology CSPV SAS in Bratislava, the Institute of Psychology at Masaryk University in Brno, and the Institute of Psychology of the Czech Academy of Sciences, which is the main organizer of this year's event – has become a traditional platform for sharing the latest insights and research in psychology and social sciences within the Czech Republic and Slovakia.

This year's conference once again offers a valuable opportunity to present current research focused on the functioning of individuals and groups in a social context. We are pleased to highlight the participation of keynote speakers, Vladimíra Čavojová and Sylvie Graf, who will not only deliver the main lectures but also organize invited symposia with their teams.

The Social Processes and Personality conference is a venue where seasoned scholars meet with doctoral students, who have a unique opportunity to present their projects in an environment that fosters academic growth and the exchange of ideas. This year's program includes two pre-conference workshops and a traditional poster session, where the best posters will be awarded.

Building on the success of previous years, we are excited to offer a discussion forum dedicated to the applications of artificial intelligence in psychology, providing participants with the chance to engage with leading experts in this field.

We firmly believe that this year's conference will not only be scientifically inspiring but also serve as a welcoming platform for forging new collaborations and informal meetings. With your support, we will do our utmost to ensure that the conference is successful and beneficial to all participants.

We look forward to welcoming you in Třešť at SP02024!

On behalf of the Scientific and Organizing Committees,

Martina Hřebíčková and Tomáš Urbánek

Invited Presentations

Kto sú naši nepriatelia? Motivované myslenie a kognitívna lenivosť pri podliehaní dezinformáciám

Who are our enemies? Motivated thinking and cognitive laziness in succumbing to disinformation

Vladimíra Čavojová

Ústav experimentálnej psychológie Centra spoločenských a psychologických vied SAV, v.v.i.

Abstrakt: V prednáške sa chcem venovať prebiehajúcej debate, či ľudia podliehajú dezinformáciám, ako sú napríklad konšpiračné teórie alebo fake news, skôr preto, že sa spoliehajú na automatické, intuitívne procesy a nezapájajú dostatočne analytické myslenie (kognitívna lenivosť) alebo skôr preto, že interpretujú informácie zaujatým spôsobom podľa svojich ideologických alebo hodnotových presvedčení (motivované myslenie). Existuje asymetria v podliehaní dezinformáciám podľa hodnotovej orientácie? Je možné presvedčenie človeka o pravdivosti dezinformácií meniť?

Kľúčová slova: dezinformácie, kognitívna lenivosť, hodnotová orientácia

Abstract: In the lecture, I want to address the ongoing debate about whether people succumb to disinformation, such as conspiracy theories or fake news, more because they rely on automatic, intuitive processes and fail to engage in sufficient analytical thinking (cognitive laziness) or rather because they interpret information in a biased manner according to their ideological or value-based beliefs (motivated thinking). Is there an asymmetry in succumbing to misinformation based on value orientation? Is it possible to change a person's belief in the truthfulness of disinformation?

Keywords: disinformation, cognitive laziness, value orientation

Jak masmédia ovlivňují naše postoje ke stigmatizovaným skupinám? Vliv obsahu zpráv, použitého jazyka, mluvčích a obrazového materiálu

How does mass media influence our attitudes towards stigmatized groups? The effect of news content, employed language, speakers, and images

Sylvie Graf

Psychologický ústav AV ČR, v. v. i.

Abstrakt: Masmediální zpravodajství o lidech ze společensky stigmatizovaných skupin často představuje jediný, avšak široce dostupný zdroj informací o těchto skupinách. Přednáška shrnuje výsledky několika výzkumných projektů zabývajících se vlivem obsahu a podoby zpráv o příslušnicích stigmatizovaných menšin na postoje většinové společnosti vůči nim napříč různými meziskupinovými kontexty. Představí vliv valence obsahu zpráv (pozitivní, negativní, smíšené), vliv jazyka používaného k popisu skupinové příslušnosti (podstatných vs. přídavných jmen a různých termínů pro uprchlický status), vliv mluvčích citovaných v rámci zpráv (expertů vs. migrantů) a konečně vliv doprovodného obrazového materiálu na emoce, vnímání, postoje a tendence se chovat k příslušníkům v masmédiích představovaných skupin.

Klíčová slova: dějiny psychologie, československá psychologie, ideologické vlivy na psychologii

Grantová podpora: Excelentní výzkum v oblasti digitálních technologií a wellbeingu CZ.02.01.01/00/22_008/0004583 Operační program Jan Amos Komenský, který je spolufinancován Evropskou unií.

Abstract: Mass media news about people from socially stigmatized groups often represent the only, though widely available, source of information about these groups. The lecture summarizes the results of several research projects focusing on how the content and form of news about stigmatized minorities influence attitudes of the majority society towards them, across various intergroup contexts. I will discuss the effect of the valence of news content (positive, negative, ambiguous), the effect of language used to describe group membership (nouns vs. adjectives and various terms for refugee status), the effect of speakers quoted within the news (experts vs. migrants), and finally the effect of accompanying visual material on emotions, perceptions, attitudes, and tendencies to behave toward members of outgroups represented in the media.

Keywords: history of psychology, Czechoslovak psychology, ideological influences on psychology

Grant affiliation: Research of Excellence on Digital Technologies and Wellbeing CZ.02.01.01/00/22_008/0004583 Operational Program Jan Amos Comenius, which is co-financed by the European Union.

Invited Symposiums

Nepodložené presvedčenia a dezinformácie v kontexte svetových kríz: Od pandémie po vojnové konflikty a klimatickú krízu

Unfounded beliefs and disinformation in the context of global crises: From pandemics to war conflicts and the climate crisis

Head of the symposium: Vladimíra Čavojová

Dôvera vede počas pandémie COVID-19: prečo jej niektorí dôverovali viac ako iní?

Trust in science during the COVID-19 pandemic: Why did some people trust in science more than others?

Dana Godžáková

Ústav experimentálnej psychológie, Centrum spoločenských a psychologických vied, Slovenská akadémia vied

Abstrakt: Veda je neoddeliteľnou súčasťou našich životov, no aj napriek tomu jej dôveruje len 38% slovenskej populácie. V snahe lepšie pochopiť túto nízku mieru dôvery vede a možnosti jej zvýšenia, sme si za cieľ tejto práce zvolili zistiť, ako dôvera vede súvisí s vedeckým myslením, kognitívnou reflexiou, vzdelaním a osobnou skúsenosťou. 150 študentom vysokých škôl sme administrovali dotazník zložený zo Škály dôvery vede, Verbálnej verzie testu kognitívnej reflexie, Škály vedeckého myslenia a položiek týkajúcich sa ich vzdelania, vzdelania rodičov a osobnej skúsenosti s vedou. Na základe analýzy dát sme zistili, že jedinými štatisticky významnými prediktormi dôvery vede sú vedecké myslenie a osobná skúsenosť s vedeckými inštitúciami a odborníkmi. Vzdelanie síce súviselo s dôverou vede, ale nebolo jej významným prediktorom. Nezodpovedanou otázkou zostáva, akú rolu v dôvere vede zohráva práve vzdelanie.

Kľúčová slova: pandémia COVID-19; dôvera vede; individuálne rozdiely

Grantová podpora: VEGA 2/0053/21: Skúmanie nepodložených presvedčení vo vzťahu ku kontroverzným spoločenským otázkam

Abstract: Science is an integral part of our lives, and yet only 38% of the Slovak population trusts in science. To understand this low level of trust in science and opportunities to increase it, we examined how trust in science is related to scientific reasoning, cognitive reflection, education, and personal experience. We administered a questionnaire to 150 university students consisting of Trust in Science Scale, Verbal version of the Cognitive Reflection Test, Scientific Reasoning Scale, and items referring to participants' education, education of parents, and personal experience with science. Based on the data analysis, we found that the only statistically significant predictors of trust in science are scientific reasoning and personal experience with scientific institutions and professionals. Although education was related to trust in science, it was not a significant predictor. An open question remains what role education plays in trust in science.

Keywords: COVID-19 pandemic; trust in science; individual differences

Grant affiliation: VEGA 2/0053/21: Skúmanie nepodložených presvedčení vo vzťahu ku kontroverzným spoločenským otázkam

Kognitívna reflexia ako moderátor medzi negatívnymi emóciami a špecifickými konšpiračnými presvedčeniami

Cognitive reflection as a moderator between negative emotions and specific conspiracy beliefs

Peter Halama

Ústav experimentálnej psychológie, Centrum spoločenských a psychologických vied SAV, v.v.i.

Abstrakt: Viaceré štúdie poukázali, že negatívne pocity a distres môžu zvyšovať tendenciu veriť konšpiráciám. Vzniká otázka, ako možno tento efekt zmierňovať a robiť tak človeka odolnejším voči konšpiráciám. Štúdia sa zaoberá úlohou reflexívneho myslenia, ktoré je opakom impulzívneho a intuitívneho spracovania informácií, a má potenciál zastávať protektívnu rolu pri dopade negatívneho prežívania na vieru v konšpiračné presvedčenia. 1420 respondentov (658 mužov, 762 žien, priemerný vek 46,81 roka) sa zúčastnilo dvojfázového longitudinálneho výskumu. V októbri 2021 vyplnili dotazník BFI-2-S, z ktorého boli v tejto štúdii použité facety negatívnej emocionality (anxieta, depresivita, emočná nestálosť), Škálu spokojnosti so životom, dotazník distresu SCL-10 a Test kognitívnej reflexie (CRT). V júni 2022 vyplnili položky týkajúce sa konšpirácií o aktuálnych spoločenských javoch (rusko-ukrajinská vojna a opičie kiahne). Analýza ukázala, že výkon v Teste kognitívnej reflexie pôsobí ako moderačná premenná vo vzťahu medzi anxieta, depresivitou, distresom a vierou v konšpiračné presvedčenia, pričom vyššie skóre CRT súvisí s nižšou tendenciou veriť konšpiráciám pri vyšších negatívnych emóciách. Výsledky naznačujú, že zvyšovanie kognitívnej reflexie by mohlo pomôcť pri zvyšovaní odolnosti voči konšpiráciám, najmä u ľudí s dispozíciou k negatívnemu prežívaniu.

Kľúčová slova: kognitívna reflexia, negatívna emocionalita, konšpiračné presvedčenia

Grantová podpora: APVV-20-0387

Abstract: Several studies have shown that negative feelings and distress can increase the tendency to believe in conspiracies. The question arises, how this effect can be mitigated and thus make a person more resistant to conspiracies. The study addresses the role of reflective thinking, which is the opposite of the impulsive and intuitive information processing, and has the potential to play a protective role in the impact of negative feelings on belief in conspiracies. 1420 respondents (658 men, 762 women, mean age 46.81 years) participated in the two-wave longitudinal research. In October 2021, respondents filled out the BFI-2-S, from which the facets of negative emotionality (anxiety, depression, emotional volatility) were used in this study, and also the Satisfaction with Life Scale, the SCL-10, and the Cognitive Reflection Test (CRT). In June 2022, they filled in the items related to conspiracies about current social phenomena (Russian-Ukrainian war and monkey pox). The analysis showed that performance on the Cognitive Reflection Test acted as a moderating variable in the relationship between anxiety, depression, distress and belief in conspiracy beliefs, with higher CRT scores being associated with lower tendency to believe conspiracies under the higher negative emotions. The results suggest that increasing cognitive reflection could help in increasing resistance to conspiracies, especially in people with a disposition to negative experiences.

Keywords: cognitive reflection, negative emotionality, conspiracy theories

Grant affiliation: APVV-20-0387

Lepší bullshitter nemusí být větší bullshitter

Better bullshitter does not have to be bigger bullshitter

Rastislav Janíček, Vladimíra Čavojová

Centrum společenských a psychologických věd SAV, v. v. i. Ústav experimentální psychologie

Abstrakt: Predchádzajúci výskum naznačil, že produkcia presvedčivých bullshitov môže byť evolučne adaptívna schopnosť, pretože jednotlivci, ktorí sú toho schopní, sú ostatnými vnímaní ako inteligentnejší. Navyše, títo zručnejší "bullshitteri" neboli vnímaní len ako inteligentnejší, ale tiež preukázali vyššiu verbálnu inteligenciu. Naopak, výskum naznačuje negatívnu koreláciu medzi frekvenciou bullshitovania a inteligenciou. Na základe týchto výsledkov predpokladáme, že osoba schopná produkovať presvedčivejší bullshit nemusí túto schopnosť využívať v sociálnych interakciách. Naš výskum sa zameriava na skúmanie vzťahu medzi schopnosťou produkovať presvedčivé bullshity a mierou jeho využívania. Naša vzorka pozostáva zo 434 účastníkov. Naše predbežné výsledky ukazujú, že ľudia, ktorí sú schopnejší produkovať presvedčivé bullshity, sú skutočne vnímaní ako inteligentnejší. Nenašli sme žiadny významný vzťah medzi schopnosťou produkovať bullshity a frekvenciou bullshitovania. Na rozdiel od našich očakávaní ochota bullshitovať v našej štúdii nesúvisela so sebauvedomujúcou frekvenciou bullshitovania. Naše dáta poukazujú na to, že schopnosť bullshitovať nie len nesúvisí s frekvenciou bullshitovania, ale účastníci s vyššou schopnosťou bullshitovať sú tiež menej náchylní na to, aby sami bullshitu uverili.

Klíčová slova: bullshit, inteligencia, frekvencia bullshitovania

Grantová podpora: APVV-20-0335; Redukovanie šírenia dezinformácií a nepodložených presvedčení

Abstract: The previous research indicated that the production of persuasive bullshit may be an evolutionarily adaptive ability because individuals capable of it are perceived as more intelligent by others. Furthermore, these more skilled 'bullshitters' were not only perceived as more intelligent but also demonstrated higher verbal intelligence. In contrast, research suggests a negative correlation between the frequency of bullshitting and intelligence. Based on these results, we hypothesize that a person who is able to produce a more convincing bullshit may not use this ability in social interactions. Our research focuses on investigating interrelationship between one's ability to produce convincing bullshit and extend to which they engage in bullshitting. Our sample consists of 434 participants. Our preliminary results show that people more capable of producing convincing bullshit are indeed perceived as more intelligent. We found no significant relationship between bullshit ability and frequency of bullshitting. Contrary to our expectations willingness to bullshit in our study did not relate to self reported bullshitting. These data point out, that ability to bullshit is not only unrelated to frequency of bullshitting, but participants higher in this ability are also less likely to fall for bullshit themselves.

Keywords: bullshit, intelligence, bullshitting frequency

Grant affiliation: APVV-20-0335; Reducing the spread of disinformation, pseudoscience and bullshit

Rola ochranného a kontaminovaného mindwaru v podliehaní konšpiračným presvedčeniam o COVID-19

The role of protective and contaminated mindware in susceptibility to COVID-19 conspiracy beliefs

Viktória Sunyík, Vadimíra Čavojová

Ústav experimentálnej psychológie, CSPV, SAV, v.v.i.

Abstrakt: Hlavným cieľom štúdie bolo preskúmať rolu mindwaru v podliehaní konšpiračným presvedčeniam o ochorení COVID-19. Skúmali sme, či sú konšpiračné presvedčenia predikované nedostatkom schopností pravdepodobnostného myslenia, vedeckého myslenia a základných vedeckých poznatkov, ktoré spoločne predstavujú ochranný mindware, alebo sú predikované nadmernou sebadôverou a antivedeckými postojmi teda kontaminovaným mindwarom. Zároveň sme skúmali, či osobný obsah zlepšuje schopnosti vedeckého myslenia použitím dvoch verzií úloh vedeckého myslenia – jednej so scénarmi o koronavíruse a jednej s neutrálnymi scénarmi. Korelačnej štúdie sa zúčastnilo 501 dospelých slovenských participantov (241 mužov, 260 žien). Zatiaľ čo pravdepodobnostné myslenie a vedecké poznatky negatívne predikovali konšpiračné presvedčenia o COVID-19, antivedecké postoje významne pozitívne predikovali ich vyššiu akceptáciu. Nadmerná sebadôvera sa neprejavila ako významný prediktor. Osobný obsah nezlepšil vedecké myslenie. Znižovanie antivedeckých postojov a rozvíjanie pravdepodobnostného myslenia a vedeckých vedomostí môže byť kľúčové pri zmiernení konšpiračných presvedčení súvisiacich so zdravím.

Kľúčová slova: konšpiračné presvedčenia, pravdepodobnostné myslenie, vedecké myslenie, antivedecké postoje, mindware

Grantová podpora: APVV-20-0335; VEGA 2/0053/21

Abstract: The main aim of the study was to examine whether COVID-19 conspiracy beliefs were driven more by a lack of potentially protective mindware – including probabilistic thinking, scientific reasoning, and basic scientific knowledge – or by contaminated mindware, including overconfidence and anti-science attitudes. We also investigated whether personal content enhances scientific reasoning skills by employing two versions of scientific reasoning tasks—one with coronavirus scenarios and one with neutral scenarios. The sample consisted of 501 Slovaks (241 men, 260 women) and the correlational design was used. While probabilistic thinking and scientific knowledge negatively predict COVID-19 conspiracy beliefs, having anti-science attitudes considerably contributes to their higher acceptance. Overconfidence did not emerge as a significant predictor. Personal content did not enhance scientific reasoning. Addressing anti-science attitudes and developing probabilistic thinking skills and scientific knowledge may be crucial in mitigating health-related conspiracy beliefs.

Keywords: conspiracy beliefs; probabilistic thinking; scientific reasoning; anti-science attitudes; mindware

Grant affiliation: APVV-20-0335; VEGA 2/0053/21

Morálne odpútavanie sa vo vzťahu ku klimatickej zmene

Moral disengagement in relation to climate change

Jakub Šrol, Beata Sobotová, Magdaléna Adamus

Ústav experimentálnej psychológie, CSPV, SAV, v.v.i.

Abstrakt: Jedným z možných vysvetlení nízkeho pro-environmentálneho správania u ľudí, ktorí považujú klimatickú zmenu za závažný problém je mechanizmus morálneho odpútavania sa. Ten zahŕňa psychologické procesy, ktoré človeku pomáhajú zachovávať si pozitívny sebaobraz aj v prípade, že koná v rozpore so svojimi etickými či morálnymi zásadami. Cieľom nášho výskumu bolo overiť mechanizmus morálneho odpútavania sa vo vzťahu k správaniu v oblasti klimatickej zmeny. Predpokladali sme, že ľudia s vyššou tendenciou morálne sa odpútať budú pociťovať nižšiu mieru emócií (úzkosť, vina, hanba) vo vzťahu ku klimatickej zmene a budú reportovať nižšiu mieru pro-environmentálneho správania. Tento predpoklad sme overovali v rámci jednej prierezovej a jednej longitudinálnej štúdie, v ktorých sme sebavýpovedňovými dotazníkmi merali vnímanú závažnosť problému klimatickej zmeny, tendenciu k morálnemu odpútavaniu sa, pociťované emócie vo vzťahu ku klimatickej zmene (úzkosť, hanba, vina) a pro-environmentálne správanie. Zistili sme, že vnímaná závažnosť problému klimatickej zmeny pozitívne predikuje reportované pro-environmentálne správanie. Zároveň, podľa predpokladov, tento vzťah bol čiastočne mediový tendenciou k morálnemu odpútavaniu sa a pociťovanými emóciami. Výsledky poskytujú prvý krok k zostaveniu a otestovaniu intervencie zameranej na zvýšenie pro-environmentálneho správania pomocou adresovania mechanizmu morálneho odpútavania sa a pociťovaných emócií vo vzťahu ku klimatickej zmene.

Kľúčové slova: morálne odpútavanie sa; emócie; klimatická zmena; pro-environmentálne správanie

Grantová podpora: ECF G-2311-67279

Abstract: One possible explanation for low pro-environmental behavior among people who consider climate change a serious issue is the mechanism of moral disengagement. It involves psychological processes that help individuals maintain a positive self-image even when their behavior contradicts their ethical or moral principles. The aim of our research was to study moral disengagement in relation to behavior regarding climate change. We hypothesized that individuals with a higher tendency to morally disengage would experience lower levels of emotions (anxiety, guilt, shame) regarding climate change and would report lower levels of pro-environmental behavior. This hypothesis was tested through one cross-sectional and one longitudinal study, in which we used self-report questionnaires to measure perceived seriousness of the climate change issue, tendency toward moral disengagement, emotions experienced regarding climate change (anxiety, shame, guilt), and pro-environmental behavior. We found that the perceived seriousness of the climate change issue positively predicted reported pro-environmental behavior. Additionally, as hypothesized, this relationship was partially mediated by the tendency toward moral disengagement and the experienced emotions. These results provide a first step towards developing and testing an intervention aimed at increasing pro-environmental behavior by addressing the mechanism of moral disengagement and the emotions experienced with regard to climate change.

Keywords: moral disengagement; emotions; climate change; pro-environmental behavior

Grant affiliation: ECF G-2311-67279

Naratívy rodovej ideológie ako konšpiračné teórie?

Gender ideology narratives as a conspiracy theory?

Peter Teličák, Eva Ballová Mikušková, Magdaléna Adamus, Jakub Šrol

Ústav experimentálnej psychológie, Centrum spoločenských a psychologických vied, v.v.i., Slovenská akadémia vied

Abstrakt: Príspevok je zameraný na otázku, či naratívy rodovej ideológie fungujú vo verejnom diskurze ako konšpiračné teórie a či sú tieto naratívy motivované politickou orientáciou. Hlavným cieľom výskumu je empiricky otestovať hypotézu, že naratívy rodovej ideológie vyvolávajú odpor proti rodovej rovnosti a LGBTQ+ právam fungujú ako konšpiračné presvedčenia. V sérii 3 štúdií ukazujeme, že podpora naratívov rodovej ideológie je spojená s ďalšími špecifickými konšpiračnými presvedčeniami a konšpiračnou mentalitou. Navyše, naratívy rodovej ideológie vykazujú podobné vzťahy ako iné konšpiračné presvedčenia; výsledky poukazujú na politickú orientáciu ako na faktor, ktorý by mohol vysvetliť podporu naratívov rodovej ideológie. Zistenia podporujú predpoklad, že naratívy rodovej ideológie môžu byť vo verejnom diskurze použité ako konšpiračné teoretizovanie a zároveň ako zbraň na získanie politickej podpory zo strany pravicových populistov.

Kľúčová slova: konšpiračné presvedčenie; naratív rodovej ideológie; politická orientácia

Grantová podpora: Výskum je súčasťou riešenia projektu VEGA 2/0035/24 - Štrukturálne faktory súvisiace s konšpiračnými presvedčeniami: ako neistota, nerovnosť a nízka inštitucionálna dôvera prispievajú k podpore konšpiračných presvedčení.

Abstract: The present research investigates whether gender ideology narratives that fuel anti-equality backlash function in the public discourse as a conspiracy theory and are motivated by political orientation. The primary aim of the current study is to empirically test the hypothesis that gender ideology narratives that propel backlash against gender equality and LGBTQ+ rights function in the public discourse as conspiracy beliefs. In a series of 3 studies, we show that the support of gender ideology narratives is associated with both other specific conspiracy beliefs and conspiracy mentality. Moreover, gender ideology narratives show similar associations as other conspiracy beliefs. Finally, the results point to political orientation as a factor that could explain the endorsement of gender ideology narratives. The contribution enhances our understanding that gender ideology narratives in the public discourse can be used as conspiracy theorising and weaponised to muster political support by right-wing populists.

Keywords: conspiracy beliefs; gender ideology narrative; political orientation

Grant affiliation: The research was funded by VEGA 2/0035/24 - Structural antecedents of conspiracy beliefs: how precarity, inequality and low institutional trust contribute to the endorsement of conspiracy beliefs

Meziskupinové vzťahy a média

Intergroup Relations and Media

Head of the symposium: Simona Olhová and Sylvie Graf

Mediální a přímý kontakt v konfliktu mezi menšinami: zkoumání vztahů Romů a Ukrajinců v České republice

Media and Direct Contact in Interminority Conflict: Examining Roma and Ukrainian Relations in the Czech Republic

Roman Koky, Simona Olhová, David Lacko, Sylvie Graf

Brno Lab of Intergroup Processes, Institute of Psychology, Czech Academy of Sciences

Abstrakt: Meziskupinový kontakt je dobře prozkoumaným přístupem ke zlepšení vztahů mezi majoritou a minoritou, ale výzkum interminoritních kontaktů je omezený. V této studii jsme se zaměřili na vztahy mezi romskou menšinou a ukrajinskými uprchlíky v České republice, po nedávném konfliktu mezi menšinami, při kterém Ukrajinec zabil Roma. Zkoumali jsme vzájemné meziskupinové vztahy mezi českými Romy (N = 136) a Ukrajinci v České republice (N = 139) se zaměřením na vazbu mezi jejich přímým meziskupinovým kontaktem, informacemi o obou skupinách z masmédií a vzájemnými postoji. U Romů byl přímý meziskupinový kontakt s Ukrajinci spojen s většími předsudky vůči Ukrajincům prostřednictvím mediační role realistického fyzického ohrožení vnímaného ze strany Ukrajinců. U Ukrajinců byl masmediální kontakt s Romy spojen s větším předsudkem vůči Romům, zprostředkovaným také realistickým fyzickým ohrožením vnímaným ze strany Romů. Vzájemné postoje Romů a Ukrajinců k sobě navzájem navíc významně souvisely s jejich postoji k české většině, což ukazuje na potenciální vliv většiny ve vztazích mezi menšinami. Naše zjištění osvětlují nedostatečně prozkoumanou oblast meziminoritních vztahů a naznačují, že snížení vnímané hrozby mezi skupinami může být klíčem k zlepšení napjatých meziminoritních vztahů. Zároveň vztah s většinou může být vodítkem pro meziminoritní vztahy.

Klíčová slova: meziskupinový kontakt; interminoritní vztahy; média

Grantová podpora: Excelentní výzkum v oblasti digitálních technologií a wellbeingu CZ.02.01.01/00/22_008/0004583 Operační program Jan Amos Komenský, který je spolufinancován Evropskou unií.

Abstract: Intergroup contact is a well-studied approach to improving relations between majority and minority groups, but research on interminority contact is limited. In this study, we focused on the relations between the Roma minority and Ukrainian refugees in the Czech Republic, following a recent interminority conflict in which a Ukrainian man killed a Roma man. We investigated mutual intergroup relations between Czech Roma (N = 136) and Ukrainians in the Czech Republic (N = 139) focusing on the link between their direct intergroup contact, information about both groups from the mass media, and mutual attitudes. In the Roma, direct intergroup contact with the Ukrainians was associated with more prejudice towards Ukrainians through the mediating role of realistic, physical threat perceived from Ukrainians. In Ukrainians, mass media contact with Roma was associated with more prejudice against the Roma, also mediated by realistic physical threat perceived from the Roma. Additionally, both Roma and Ukrainians' attitudes towards each other were significantly linked to their attitudes towards the Czech majority, indicating the potential influence of the majority in interminority relations. Our findings shed light on an understudied aspect of interminority relations, showing that reducing perceived intergroup threat can be a way to improve strained interminority relations. In addition, the relation with majority in the given intergroup settings can provide cues for interminority relations.

Keywords: intergroup contact; interminority relations; the media

Grant affiliation: Research of Excellence on Digital Technologies and Wellbeing CZ.02.01.01/00/22_008/0004583 Operational Program Jan Amos Comenius, which is co-financed by the European Union.

Celebritní katalyzátory: Odhalení síly menšinových ikon při transformaci meziskupinových vztahů

Celebrity Catalysts: Unveiling the Power of Minority Icons in Transforming Intergroup Relations

Simona Olhová¹, Vojtěch Svoboda¹, Eliška Baarová², David Lacko¹

¹Brno Lab of Intergroup Processes, Institute of Psychology, Czech Academy of Sciences

²Katedra psychologie, Filozofická fakulta, Ostravská univerzita

Abstrakt: Tato studie zkoumá vliv zprostředkovaného kontaktu s využitím příběhů známých osobností z menšinového prostředí na zlepšení meziskupinových vztahů u studentů třetího a čtvrtého ročníků střední školy. V posledních letech je stále více vnímán vliv známých osobností na společnost, ale i na jednotlivce a jejich postoje. V tomto kontextu výzkumníci a výzkumnice zaměřili svou pozornost na to, zda by využití vlivu celebrit mohlo zmírnit předsudky vůči stigmatizovaným menšinám. V terénním experimentu s kontrolní a experimentální skupinou dostávala experimentální skupina po dobu tří týdnů videa a související aktivity zaměřené na zkušenosti minoritních celebrit s předsudky a rasismem. Efektivita těchto intervencí byla hodnocena prostřednictvím dotazníku, který zkoumal posuny postojů k vybraným menšinám, úroveň sociální distance, meziskupinové úzkosti a důvěry vůči černošským jedincům, jakož i na zkoumání primárních a sekundárních efektů přenosu meziskupinového kontaktu. Kromě toho jsme zkoumali vliv fanouškovství a identifikace s celebritami, četnost kontaktu s černošskými jedinci, míru účasti na intervenci a vnímané klima třídy na změny postojů. Výsledky ukázaly, že opakované intervence významně snížily sociální vzdálenost v experimentální skupině, zatímco ostatní efekty byly nevýznamné. Tato zjištění jsou posuzována v kontextu existující literatury v závěrečné diskusi.

Klíčová slova: zprostředkovaný kontakt, celebrity, meziskupinové vztahy

Abstract: This study investigates the impact of mediated contact, employing narratives of celebrities from minority backgrounds, on enhancing intergroup relations among third and fourth year high school students. In recent years, the influence of celebrities on society, as well as on individuals and their attitudes, has been increasingly recognized. Within this context, researchers have turned their attention to whether leveraging the influence of celebrities could mitigate prejudice against stigmatized minorities. In a field experiment with a control and experimental group, the experimental group received videos and subsequent activities focused on the experiences of minority celebrities with prejudice and racism for three weeks. The effectiveness of these interventions was assessed through the questionnaire, focusing on attitude shifts towards selected minorities, levels of social distance, intergroup anxiety, and trust towards Black individuals, as well as examining primary and secondary transfer effects of intergroup contact. Additionally, we examined the influence of celebrity fandom and identification, contact frequency with Black individuals, intervention participation levels, and perceived class climate on attitude changes. Results indicated that repeated interventions significantly reduced social distance within the experimental group, while other effects were nonsignificant. These findings are discussed within the context of existing literature in the concluding remarks.

Keywords: mediated contact, celebrities, intergroup relations

Asociace mezi masmediálními zprávami a vztahy mezi etnickými menšinami a majoritou: Pohled afrických migrantů v Itálii

The Association Between Mass Media News and Relations Between Ethnic Minorities and Italian Majority: The Perspective of African Migrants in Italy

Francesca Prati¹, Corine Stella Kana Kenfack², Monica Rubini¹

¹Department of Psychology, University of Bologna

²Department of Psychology of Developmental and Socialization Processes, La Sapienza Rome University

Abstrakt: Současný výzkum zkoumal roli všudypřítomné a často negativní formy nepřímého kontaktu, vystavení zprávám z masmédií o mezietnickém kontaktu, v souvislosti s postoji afrických migrantů k většině a jejich záměry ke kolektivní akci s cílem dosažení vyšší meziskupinové rovnosti v Itálii. Průřezová (Studie 1, N= 285) a longitudinální (Studie 2, N= 423) studie zkoumaly sílu a souhrn pozitivní a negativní expozice masmédiím a přímého mezietnického kontaktu afrických migrantů v Itálii. Negativní zprávy masmédií o mezietnickém kontaktu souvisely s nižšími pozitivními meziskupinovými postoji a vyššími záměry kolektivní akce afrických migrantů konzistentně napříč studiemi. Kromě toho bylo vystavení negativním zprávám v masmédiích spojeno s nižšími pozitivními postoji k majoritě, zejména mezi africkými migranty, kteří uváděli relativně nízký pozitivní přímý kontakt. Toto zjištění bylo konzistentní v krátkodobém i dlouhodobém horizontu. Stejně tak negativní mediální expozice měla v průběhu času silnější vliv na snižování meziskupinových postojů migrantů, zejména u těch s nižším negativním přímým kontaktem. Ostatní výsledky nebyly napříč studiemi konzistentní. Důkazy ukazují, jak přímý i nepřímý kontakt ovlivňují postoje migrantů k majoritě a jejich snahu o inkluzivitu a rovnost. Celkově výsledky zdůrazňují větší dopad negativního nepřímého kontaktu mezi migranty, zejména v souvislosti s omezeným přímým kontaktem s většinou.

Klíčová slova: nepřímý kontakt; masmédiá; migranti

Grantová podpora: Excelentní výzkum v oblasti digitálních technologií a wellbeingu CZ.02.01.01/00/22_008/0004583 Operační program Jan Amos Komenský, který je spolufinancován Evropskou unií.

Abstract: The present research investigated the role of a pervasive and often negative form of indirect contact, exposure to mass media news on inter-ethnic contact, in its association with African migrants' attitudes toward majority and their collective action intentions to achieve higher intergroup equality in Italy. A cross-sectional (Study 1, N= 285) and a longitudinal (Study 2, N= 423) study examined the strength and interplay of positive and negative mass media exposure and direct inter-ethnic contact of African migrants in Italy. Negative mass media news about inter-ethnic contact was linked to lower positive intergroup attitudes and higher collective action intentions of African migrants consistently across studies. Moreover, negative mass media news exposure was linked to lower positive attitudes toward majority, especially among African migrants reporting relatively low positive direct contact. This finding was consistent in the short and long term. Likewise, negative media exposure had a stronger effect on reducing migrants' intergroup attitudes over time, particularly for those with lower negative direct contact. Other results were not consistent across studies. The evidence shows how both direct and indirect contact affect migrants' attitudes toward the majority and their efforts for inclusivity and equality. Overall, results emphasize the greater impact of negative indirect contact among migrants, particularly with limited direct contact experiences with the majority.

Keywords: indirect contact; mass media; migrants

Grant affiliation: Research of Excellence on Digital Technologies and Wellbeing CZ.02.01.01/00/22_008/0004583 Operational Program Jan Amos Comenius, which is co-financed by the European Union.

Vliv uznání zločinů členské skupiny a utrpení nečlenské skupiny v masmédiích na meziskupinové usmíření

Promoting Reconciliation through Acknowledgment of Ingroup Crimes and Outgroup Suffering via Mass-Media

Mirjana Rupar, Shpend Voca, Sylvie Graf

Brno Lab of Intergroup Processes, Institute of Psychology, Czech Academy of Sciences

Abstrakt: Uznání zločinů, které nastaly během dlouhotrvajícího konfliktu, je klíčové pro dosažení míru po skončení války. Avšak otázkou zůstává, jak toho dosáhnout – je-li účinnější zaměřit se na vlastní skupinu a uznat, že příslušníci této skupiny spáchali zločiny, nebo se zaměřit na skupinu protivníka a uznat, že její příslušníci utrpěli újmu? Abychom na tuto otázku odpověděli, experimentálně jsme zkoumali, jak uznání zločinů spáchaných vlastní skupinou a utrpení protivníka ovlivňují usmíření 230 Albánců a Srbů na Kosovu. Účastníci byli požádáni o čtení novinového článku, který buď uváděl, že většina členů jejich vlastní skupiny podporuje uznání zločinů spáchaných touto skupinou, nebo článek, který zdůrazňoval, že většina uznává utrpení protivníků skupiny. Albánci, kteří četli oba typy uznání, projevovali vyšší podporu omluvy a finanční kompenzace Srbů než kontrolní skupina, která nečetla žádný článek. Čtení článku o utrpení protivníka také zvýšilo ochotu k odpuštění a zapojení se do kontaktu s protivníkovou skupinou. Uznání vlastních zločinů ovlivnilo ochotu k omluvě a poskytnutí finanční kompenzace prostřednictvím pocitu studu a viny. Uznání utrpení protivní skupiny mělo vliv především prostřednictvím projevené empatie.

Naše zjištění naznačují, že jak uznání zločinů vlastní skupiny, tak i uznání utrpení protivníka může podpořit proces usmíření v postkonfliktních společnostech, avšak s různým stupněm úspěšnosti při získávání podpory pro jednotlivé aspekty usmíření.

Klíčová slova: meziskupinový konflikt; usmíření; uznání zločinů

Grantová podpora: Research of Excellence on Digital Technologies and Wellbeing – DigiWELL (Operational Programme Jan Amos Comenius; CZ.02.01.01/00/22_008/0004583).

GA23-061705 Role různých typů sociálních norem ve zlepšování konfliktních meziskupinových vztahů

Abstract: Acknowledging transgressions committed by the ingroup is crucial for establishing long-term peace after war. However, this acknowledgment is often lacking in post-conflict contexts like the Middle East and the Balkans. Furthermore, the question arises: what type of acknowledgment – ingroup crimes versus outgroup suffering – is more effective in enhancing reconciliation, and what are the mechanisms driving these effects? To examine this, we experimentally investigated the effects of acknowledging ingroup crimes versus outgroup suffering among 230 Albanians on their reconciliation with Serbs in Kosovo. Participants were exposed to newspaper articles where the majority of ingroup members supported acknowledgment of ingroup crimes or outgroup suffering. Albanians exposed to both types of acknowledgments supported reparations to Serbs more than the control group, with no significant difference between the two acknowledgment conditions. Exposure to narratives acknowledging outgroup suffering (but not ingroup crimes) led to more forgiveness and willingness to engage in intergroup interactions. Moral emotions (shame and guilt) underlay the effects of acknowledging ingroup crimes, whereas empathy underlay the impact of acknowledging outgroup suffering.

Our results suggest that acknowledging both ingroup crimes and outgroup suffering can promote reconciliation in post-conflict societies, but with varying success in gaining support for different reconciliation measures.

Keywords: intergroup conflict; reconciliation; acknowledgment of crimes

Grant affiliation: Research of Excellence on Digital Technologies and Wellbeing – DigiWELL (Operational Programme Jan Amos Comenius; CZ.02.01.01/00/22_008/0004583).

GA23-061705 The Role of Distinct Types of Social Norms in Improving Conflictual Intergroup Relations

Efekt skupinové omluvy na meziskupinové odpuštění: Role pocitu moci, přesvědčení o odpuštění a norem členské a nečlenské skupiny

The effects of group apology on intergroup forgiveness: The role of the sense of power, forgiveness beliefs and ingroup and outgroup norms

Shpend Voca, Mirjana Rupar, Sylvie Graf

Brno Lab of Intergroup Processes, Institute of Psychology, Czech Academy of Sciences

Abstrakt: Omluva za minulé zločiny skupiny musí být opětována odpuštěním pro úspěšné usmíření mezi skupinami. Předchozí výzkumy o účincích skupinové omluvy na meziskupinové odpuštění jsou však smíšené. Vzhledem k tomuto kontextu, jsme se zaměřili na obsah omluvy a zkoumali, zda omluva se 7 podstatnými prvky a omluva s 11 (podstatnými v kombinaci se čtyřmi nepodstatnými) prvky ve svém obsahu může vyvolat odpuštění u vzorku kosovských albánských studentů (N = 439); jelikož Albánci byli v letech 1998-99 považováni za oběti konfliktu se Srby. Kromě toho jsme testovali mediační roli pocitu moci a moderační roli přesvědčení o odpuštění (že odpuštění bývalému protivníkovi je slabost nebo prostředek k lepší budoucnosti), a normy členské a nečlenské skupiny týkající se postojů a usmíření. Zjistili jsme, že omluva se 7 a 11 prvky zvýšila meziskupinové odpuštění. Víra, že odpuštění je prostředkem k lepší budoucnosti, moderovala efekt obou omluv na meziskupinové odpuštění. Neprovedli jsme žádnou mediaci ani moderaci vlivu pocitu moci nebo norem členské a nečlenské skupiny. Naše výsledky poskytují první důkazy o vlivu prvků obsahu skupinové omluvy a víry v odpuštění jako prostředku k lepší budoucnosti na meziskupinové odpuštění u obětí.

Klíčová slova: skupinová omluva; meziskupinové odpuštění; normy

Grantová podpora: Research of Excellence on Digital Technologies and Wellbeing - DigiWELL (Operational Programme Jan Amos Comenius; CZ.02.01.01/00/22_008/0004583)

Abstract: An apology for past crimes of an ingroup must be reciprocated with forgiveness for a successful reconciliation. Past research about the effects of group apology on intergroup forgiveness, however, is mixed. To address this, we focused on the content of the apology and examined whether an apology with 7 essential elements and an apology with 11 (essential combined with four non-essential) elements in its content can induce forgiveness in a sample of Kosovo Albanian students (N = 439); Albanians acknowledged as victim group in conflict with Serbs in 1998-99. Additionally, we tested the mediating role of the sense of power in this link and the moderating role of forgiveness beliefs that forgiving the former adversary is a weakness or a means to a better future, and ingroup and outgroup norms about attitudes and reconciliation. We found that the apology with 7- and 11-elements increased intergroup forgiveness. A belief that forgiving is a means to a better future moderated the effect of both apologies on intergroup forgiveness. We did no mediation or moderation effect of the sense of power and ingroup and outgroup norms, respectively. Our results provide initial evidence about the effect of group apology content elements and forgiveness belief as a means to a better future on intergroup forgiveness in victims.

Keywords: group apology; intergroup forgiveness; norms

Grant affiliation: Research of Excellence on Digital Technologies and Wellbeing - DigiWELL (Operational Programme Jan Amos Comenius; CZ.02.01.01/00/22_008/0004583)

Symposiums

Stratégie emočnej regulácie a emočná flexibilita: prístupy a meranie

Emotion regulation strategies and emotional flexibility: approaches and measurement

Head of the symposium: Ľubor Pilárik

Vzťahy medzi stratégiami emocionálnej regulácie a stratégiami zvládania

Relationships between emotion regulation strategies and coping strategies

Miroslava Galasová, Zuzana Heinzová

Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici

Abstrakt: Regulácia emócií a zvládanie záťažových situácií sú podobné koncepty, ktoré sa v rôznych oblastiach prekrývajú, no zároveň sú odlišné (Gross, 2007). Emocionálna regulácia (ER) sa primárne zameriava na manažovanie prítomných emócií, zatiaľ čo zvládanie zahŕňa širšie stratégie, ktoré sa zameriavajú najmä na zvládanie stresu (Trudel-Fitzgerald et al., 2023). V aktuálnej prierezovej štúdii sme skúmali vzťahy medzi kognitívnymi stratégiami ER (CERQ, Garnefski et al., 2001) a stratégiami zvládania (SVF 78, Weyers et al., 2005) na slovenskej vzorke (N = 99; Mvek = 38; SDvek = 11; ženy = 54 %). Adaptívne stratégie ER stredne silno až silno pozitívne korelovali s kontrolou situácie, kontrolou reakcie, pozitívnu sebainstrukciu, podhodnotením, odklonom a vyhýbaním sa a stredne silno negatívne korelovali so sebaovniňovaním a rezignáciou. Maladaptívne stratégie ER stredne silno až silno pozitívne korelovali s tendenciou úniku, perseveráciou, sebaovniňovaním a rezignáciou. Výsledky lineárnej regresie naznačili, že adaptívne aj maladaptívne stratégie ER boli významnými prediktormi negatívnych stratégií zvládania (vysvetľovali 41 % variance). Adaptívne, no nie maladaptívne stratégie ER, významne predikovali pozitívne stratégie zvládania (vysvetľovali 40 % variance) a stratégiu vyhýbanie sa (vysvetľovali 55 % variance). Zistenia vyplývajúce z našej štúdie naznačujú možnosti zvyšovania efektivity pri zvládaní náročných situácií prostredníctvom adaptívnych stratégií ER.

Kľúčové slova: regulácia emócií, stratégie zvládania, stres

Grantová podpora: VEGA č. 1/0569/22 Emočná flexibilita: stratégie regulácie emócií v meniacich sa podmienkach ako protektívne faktory psychického zdravia

Abstract: Emotion regulation and coping are similar constructs that overlap in various areas, yet they are distinct (Gross, 2007). Emotion regulation (ER) primarily focuses on managing present emotions, while coping encompasses broader strategies dealing mainly with stress (Trudel-Fitzgerald et al., 2023). In the current cross-sectional study, we examined the relationships between cognitive ER strategies (CERQ, Garnefski et al., 2001) and coping strategies (SVF 78, Weyers et al., 2005) in a Slovak sample (N = 99; Mage = 38; SDage = 11; female = 54%). Adaptive ER strategies moderately to strongly positively correlated with Situation Control, Reaction Control, Positive Self-instruction, Underestimation, Diversion, and Active Avoidance, and moderately negatively correlated with Self-blame and Resignation. Maladaptive ER strategies moderately positively correlated with Escape Tendency, Perseveration, Self-blame, and Resignation. Linear regression results indicated that adaptive and maladaptive ER strategies were significant predictors of negative coping strategies (explaining 41% of the variance). Adaptive, but not maladaptive, ER strategies significantly predicted positive coping strategies (explaining 40% of the variance), and the Active Avoidance strategy (explaining 55% of the variance). Findings from our study indicate ways to increase effectiveness in coping with demanding situations through adaptive ER strategies.

Keywords: emotion regulation, coping strategies, stress

Grant affiliation: VEGA No. 1/0569/22 Emotional flexibility - emotion regulation strategies in changing conditions as mental health protective factors

Overovanie vybraných psychometrických charakteristík klasickej a skrátenej formy Dotazníka emocionálnej regulácie (ERQ) v slovenských podmienkach

Validation of selected psychometric characteristics of the classical and short form of the Emotional Regulation Questionnaire (ERQ) in Slovak conditions

Zuzana Heinzová, Ľubor Pilárik, Eva Virostková Nábělková, Lada Kaliská

Pedagogická fakulta Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici

Abstrakt: Medzi najpoužívanéjšie dotazníky mapujúce stratégie emocionálnej regulácie patrí Dotazník emocionálnej regulácie (Emotional Regulation Questionnaire, ERQ), ktorý vychádza z Grossovej teórie o emocionálnej regulácii (Gross & John, 2003). Rovnako ako ERQ, aj ERQ short form (ERQ-S, Preece et al., 2023) je určený na hodnotenie dvoch najčastejšie používaných stratégií emocionálnej regulácie - Prehodnotenie (t. j. zmenu spôsobu myslenia o situácii s cieľom zmeniť jej emocionálny dopad) a Potlačenie expresie emócií (t. j. potlačenie behaviorálneho prejavu emócií). Predkladaná štúdia má za cieľ predstaviť vybrané psychometrické charakteristiky oboch verzií dotazníka ERQ a overiť ich využitie pre výskumnú, ako aj klinickú prax. Výskumný súbor pre overovanie ERQ tvorilo 639 respondentov (AMvek= 26,8; SDvek=13,5; 57 % žien) a pre ERQ-S 1020 respondentov (AMvek= 47,5; SDvek=16,3; 52% žien). Overovanými psychometrickými ukazovateľmi boli Cronbachova alfa, McDonaldova omega, konfirmačná faktorová analýza a tzv. Common method bias, ktorý sme skúmali prostredníctvom Harmanovho jednofaktorového testu. Overenie týchto psychometrických charakteristík oboch foriem dotazníka ERQ prinieslo uspokojivé výsledky pre oba dotazníky. V aktuálnej fáze overovania adaptácie dotazníkov odporúčame obe formy používať pre výskumnú prax.

Kľúčová slova: emocionálna regulácia, psychometrické charakteristiky, adaptácia ERQ

Grantová podpora: VEGA č. 1/0569/22 Emočná flexibilita: stratégie regulácie emócií v meniacich sa podmienkach ako protektívne faktory psychického zdravia

Abstract: Among the most widely used questionnaires mapping emotion regulation strategies is the Emotional Regulation Questionnaire (ERQ), which is based on Gross's theory of emotion regulation (Gross & John, 2003). Like the ERQ, the short form ERQ (ERQ-S, Preece et al., 2023) is designed to assess two of the most commonly used emotion regulation strategies: Reappraisal (i.e., changing the way one thinks about a situation to change its emotional impact) and Suppression of Emotion Expression (i.e., suppressing the behavioural expression of emotion). The present study aims to present selected psychometric characteristics of both ERQ versions and validate their use for both research and clinical practice. The research population for the validation of the ERQ consisted of 639 respondents (AMage= 26.8; SDage= 13.5; 57% female), and for the ERQ-S, 1020 respondents (AMage= 47.5; SDage= 16.3; 52% female). The validated psychometric variables were Cronbach's alpha, McDonald's omega, confirmatory factor analysis and common method bias, which was examined using Harman's one-factor test. Validation of these psychometric characteristics of both forms of the ERQ yielded satisfactory results for both questionnaires. In the current phase of validating the adaptation of the questionnaires, we recommend using both forms for research practice.

Keywords: emotional regulation, psychometric characteristics, ERQ adaptation

Grant affiliation: VEGA No. 1/0569/22 Emotional flexibility - emotion regulation strategies in changing conditions as mental health protective factors

Konštruktová validizácia Dotazníka emočnej regulácie (ERQ) na vzorke slovenských adolescentov

Emotion Regulation Questionnaire (ERQ) Construct Validation in a sample of the Slovak adolescents

Lada Kaliská, Michaela Gajdošová, Ľubor Pilárik, Eva Virostková Nábělková, Zuzana Heinzová

Katedra psychológie PF UMB v Banskej Bystrici, Slovensko

Abstrakt: Cieľom bolo verifikovať konštruktovú validitu emočnej regulácie (ER) vo vzťahu k črtovej emočnej inteligencii (EI) a copingovým stratégiám zvládania záťaže. ER bola meraná novým nástrojom v slovenských podmienkach, Dotazníkom emočnej regulácie (Emotional Regulation Questionnaire, EQR, Gross & Thompson, 2003, ad., Pilárik et al., 2022) u adolescentov (N=142, zš: N=69; 49,28% dievčat, sš: N=73, 52,05% dievčat). Konvergentná a divergentná validita emočnej regulácie bola posudzovaná voči črtovej EI meranej Trait Emotional Intelligence Questionnaire – Short Form (TEIQue-ASF, Petrides, 2009, ad., Kaliská, et al., 2017) a copingovým stratégiám zvládania záťaže (Coping Strategy Inventory, CSI, Tobin, Holroyd & Reynolds, 1984). Konštruktová validita ER kognitívneho prehodnotenia preukázala signifikantné pozitívne stredne silné až silné vzťahy s črtovou EI a s príklonovými copingovými stratégiami. Potlačenie expresie emócií vstupovalo do stredne silných pozitívnych signifikantných vzťahov s vyhýbaním sa problému a sociálnou izoláciou. Divergentná validita ER kognitívneho prehodnotenia preukázala signifikantné negatívne stredne silné až silné vzťahy s odklonovými stratégiami a potlačenie expresie emócií preukázalo stredne silný negatívny signifikantný vzťah s črtovou EI a s príklonovou stratégiou sociálna opora. Korelačná analýza verifikuje konštruktovú validitu (konvergentný/divergentný charakter) ER v oboch výskumných súboroch aj v slovenských podmienkach.

Kľúčová slova: konštruktová validita, dotazník emočnej regulácie, slovenská vzorka adolescentov

Grantová podpora: VEGA č. 1/0569/22 Emočná flexibilita: stratégie regulácie emócií v meniacich sa podmienkach ako protektívne faktory psychického zdravia

Abstract: The aim was to verify the construct validity of emotion regulation (ER) in relation to trait emotional intelligence (EI) and coping strategies. ER was measured with a new instrument in Slovak conditions, the Emotional Regulation Questionnaire (EQR, Gross & Thompson, 2003, ad., Pilárik et al., 2022) in adolescents (N=142, primary school: N=69; 49.28% girls, high school: N=73, 52.05% girls). Convergent and divergent validity of ER was assessed against trait EI as measured by the Trait Emotional Intelligence Questionnaire - Short Form (TEIQue-SF, Petrides, 2009, ad., Kaliská, et al., 2017) and coping strategies for coping with stress (Coping Strategy Inventory, CSI, Tobin, Holroyd & Reynolds, 1984). Construct validity of the ER cognitive reappraisal demonstrated significant positive moderate to strong relation with trait EI and with engagement coping strategies. Expressive suppression entered moderate positive significant relation with problem avoidance and social withdrawal. Divergent validity of ER cognitive reappraisal demonstrated significant negative moderate to strong relation with disengagement strategies, and expressive suppression demonstrated moderate strong negative significant relations with trait EI and with the engagement strategy social support. Correlational analysis verified the construct validity (convergent/divergent feature) of ER in both research samples in the Slovak conditions.

Keywords: construct validity, emotion regulation question, Slovak adolescent sample

Grant affiliation: VEGA No. 1/0569/22 Emotional flexibility - emotion regulation strategies in changing conditions as mental health protective factors

Škála flexibilného vyjadrovania emócií (FREE): faktorová štruktúra a vybrané psychometrické vlastnosti

Flexible Regulation of Emotional Expression Scale (FREE): Factor Structure and Selected Psychometric Properties

Jakub Ladecký¹, Ľubor Pilárik²

¹Univerzita Cyrila a Metoda v Trnave

²Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici

Abstrakt: Potlačanie expresie emócií je jednou zo stratégií regulácie emócií, ktorá môže mať negatívne dopady na psychické zdravie jednotlivcov. Výskumné zistenia neboli jednoznačné, čo vedie k presunu výskumnej pozornosti na flexibilitu vo vyjadrovaní emócií a k vývinu Škály flexibilného vyjadrovania emócií (FREE). Zahraničné adaptácie škály identifikovali 4 faktory (zosilnenie/potlačanie pozitívnych/negatívnych emócií), ktoré sýtili 2 nadriadené faktory (flexibilita v zosilňovaní/potláčaní) a tie sýtili 1 nadriadený faktor (emočná flexibilita). Príspevok sa zameriava na overenie faktorovej štruktúry a vybraných psychometrických vlastností slovenskej verzie FREE. Výskumnú vzorku tvorilo 800 respondentov v období vynárajúcej sa dospelosti. Použitím konfirmačnej faktorovej analýzy sme zistili, že adaptovaná slovenská verzia si vyžaduje úpravy (odstránenie jednej položky). Upravená verzia FREE dosiahla najlepšiu zhodu s 2 faktorovým modelom (flexibilita v zosilnení/potláčaní) s 1 faktorom vyššieho rádu (emočná flexibilita). Flexibilita v potláčaní emócií negatívne súvisela so symptómami depresie (PHQ-9) a úzkosti (GAD-7), zatiaľ čo potlačanie emócií (ERQ) s nimi súviselo pozitívne. Tieto vzťahy však boli slabé. Slovenská verzia FREE si vyžaduje ďalšiu empirickú verifikáciu pre využitie v slovenských podmienkach.

Kľúčová slova: regulácia emócií; flexibilita; vyjadrovanie emócií; FREE; psychopatológia

Grantová podpora: VEGA č. 1/0569/22 Emočná flexibilita: stratégie regulácie emócií v meniacich sa podmienkach ako protektívne faktory psychického zdravia

Abstract: Suppressing emotional expression is one of the emotion regulation strategies that can negatively impact individuals' mental health. Research findings have been inconclusive, leading to a shift in research focus towards flexibility in emotional expression and the development of the Scale of Flexible Emotion Expression (FREE). International adaptations of the scale identified 4 factors (enhancement/suppression of positive/negative emotions), which loaded onto 2 higher-order factors (flexibility in enhancement/suppression), and these loaded onto 1 overarching factor (emotional flexibility). This study aims to verify the factor structure and selected psychometric properties of the Slovak version of FREE. The research sample consisted of 800 respondents in emerging adulthood. Using confirmatory factor analysis, we found that the adapted Slovak version required adjustments (removal of one item). The modified version of FREE showed the best fit with a 2-factor model (flexibility in enhancement/suppression) with 1 higher-order factor (emotional flexibility). Flexibility in suppressing emotions was negatively related to symptoms of depression (PHQ-9) and anxiety (GAD-7), while emotion suppression (ERQ) was positively related to these symptoms. However, these correlations were weak. The Slovak version of FREE requires further empirical verification for use in Slovak conditions.

Keywords: emotion regulation; flexibility; emotional expression; FREE; psychopathology

Grant affiliation: VEGA No. 1/0569/22 Emotional flexibility - emotion regulation strategies in changing conditions as mental health protective factors

Situačný test emočnej flexibility (STEF): pilotné overovanie kritériálnej validity v oblasti duševnej pohody a sebahodnotenia

The Situational Test of Emotional Flexibility (STEF): a pilot test of criterion validity in well-being and self-esteem

Lubor Pilárik, Viktória Pšiteková, Simona Glázerová, Eva Virostková Nábělková, Lada Kaliská, Zuzana Heinzová

Katedra psychológie PF UMB v Banskej Bystrici, Slovensko

Abstrakt: Stratégie regulácie emócií sú overované z hľadiska ich adaptívnej a maladaptívnej roly v psychickom zdraví, pričom v poslednej dekáde sa časť záujmu presúva k skúmaniu flexibility používania rôznych stratégií regulácie emócií. Možnosti merania flexibility emočnej regulácie sú výrazne obmedzené vzhľadom na absenciu nástrojov, prípadne ich dotazníkový charakter. Situačný test emočnej flexibility (STEF) je novovytváraný autorský merač nástroj zameriavajúci sa na meranie šiestich stratégií emočnej regulácie, situačnej flexibility expresie emócií a adaptívneho repertoáru stratégií pri regulácii negatívnych emócií. Príspevok prezentuje výsledky overovania kritériálnej validity STEF na dvoch vzorkách vysokoškolských študentov ($N = 340$) vo vzťahu k sebaúčinnosti (Škála generalizovanej sebaúčinnosti), sebaúcte (Rosenbergova škála sebaúcty), psychologickú (PERMA) a subjektívnej pohode (Škály emocionálnej habituálnej subjektívnej pohody). Korelačnou analýzou bolo zistené, že stratégia kognitívneho prehodnocovania ako i adaptívny repertoár stratégií pozitívne súvisia so sebaúčinnosťou, sebaúctou, určitými aspektami psychologickú pohody a prežívaním pozitívnych emócií. Naopak, stratégia ruminácie negatívne súvisí so sebaúctou, niektorými aspektami psychologickú pohody a pozitívne s prežívaním negatívnych emócií. Výsledky podporujú kritériálnu validitu STEF.

Kľúčová slova: stratégie regulácie emócií, emočná flexibilita, měření

Grantová podpora: VEGA č. 1/0569/22 Emočná flexibilita: stratégie regulácie emócií v meniacich sa podmienkach ako protektívne faktory psychického zdravia

Abstract: Emotion regulation strategies have been verified in terms of their adaptive and maladaptive roles in mental health, and some of the focus has changed in the last decade to examine the flexibility of using different emotion regulation strategies. Opportunities to measure flexibility in emotion regulation are severely limited due to the absence of instruments or their questionnaire nature. The Situational Test of Emotion Flexibility (STEF) is a newly developed proprietary measurement instrument that focuses on measuring six emotion regulation strategies, situational flexibility of emotion expression, and the adaptive repertoire of strategies for regulating negative emotions. This article presents the results of the validation of the STEF with two samples of undergraduate students ($N = 340$) in relation to self-efficacy (Generalized Self-Efficacy Scale), self-esteem (Rosenberg Self-Esteem Scale), psychological (PERMA) and subjective well-being (Subjective Emotional Habitual Well-being Scale). Correlational analyses revealed that the cognitive reappraisal strategy and the adaptive repertoire of strategies are positively related to self-efficacy, self-esteem, certain aspects of psychological well-being, and the experience of positive emotions. In contrast, the rumination strategy is negatively associated with self-esteem and some aspects of psychological well-being and positively related to experiencing negative emotions. The results support the criterion validity of the STEF.

Keywords: emotion regulation strategies, emotional flexibility, measurement

Grant affiliation: VEGA No. 1/0569/22 Emotional flexibility - emotion regulation strategies in changing conditions as mental health protective factors

Vývoj a overenie psychometrických vlastností Situačného testu emočnej flexibility

Development and validation of the psychometric properties of the Situational Test of Emotional Flexibility

Eva Virostková Nábělková, Natália Balciráková, Ľubor Pilárik, Lada Kaliská, Zuzana Heinzová

Pedagogická fakulta, Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici, Slovensko

Abstrakt: Emočnú flexibilitu možno vymedziť v zmysle flexibilných reakcií na meniace sa podmienky, resp. flexibilnej regulácie emócií situačne adekvátnym spôsobom. Článok približuje proces vývoja Situačného testu emočnej flexibility (STEF), originálneho nástroja prekonávajúceho niektoré nevýhody sebakypovedových metodík. Konceptualizácia emočnej flexibility pre potreby vývoja testu vychádzala z jej kľúčových zložiek: citlivosti na situačný kontext (situačne vhodné vyjadrenie/nevyjadrenie emócie) a repertoáru adaptívnych stratégií emočnej regulácie. Cieľom výskumu bolo overenie vybraných psychometrických vlastností testu STEF pozostávajúceho z 18 situácií evokujúcich určitú negatívnu emóciu. Zahŕňa dvojice navzájom podobných situácií, len s určitou obmenou situačného kontextu. Pri každej situácii je ponúknutých 6 stratégií regulácie emócií, ktoré respondent posudzuje: prehodnotenie, akceptácia, ruminácia, expresia, ignorácia a sebasúcit. Test umožňuje výpočet skóre pre preferenciu týchto stratégií, ako aj pre flexibilitu expresie emócií a adaptívny repertoár stratégií. Vzorka pozostávala zo 151 VŠ študentov (109 žien), pričom 68 z nich sa zúčastnilo aj opakovaného merania s 1-mesačným odstupom. Pilotné overovanie reliability (split-half, test-retest) a validity testu STEF voči príbuzným konštruktom meraným sebakypovedovými metodikami (FREE, EFS, DERS-SF, CERQ) prinieslo uspokojivé výsledky a inšpiráciu pre drobné korekcie testu s ohľadom na ďalšie zlepšenie psychometrických vlastností.

Kľúčová slova: emočná flexibilita, emočná regulácia, vývoj testu

Grantová podpora: VEGA č. 1/0569/22 Emočná flexibilita: stratégie regulácie emócií v meniacich sa podmienkach ako protektívne faktory psychického zdravia

Abstract: Emotional flexibility (EF) can be defined in terms of flexible reactions to changing conditions. The article presents the process of development of the Situational Test of Emotional Flexibility (STEF), an original tool overcoming some of the drawbacks of self-report methodologies. The conceptualization of EF for the purposes of test development was based on its key components: sensitivity to situational context (situationally appropriate expression of emotion) and a repertoire of adaptive emotion regulation strategies. The aim of the research was to validate selected psychometric properties of the STEF test consisting of 18 situations evoking a negative emotion. It includes pairs of situations similar to each other, with only some variation of the context. For each situation, 6 emotion regulation strategies are offered for the respondent's consideration: reappraisal, acceptance, rumination, expression, ignorance, and self-compassion. The test allows calculation of scores for preference for these strategies, as well as for flexibility of emotion expression and adaptive repertoire of strategies. The sample consisted of 151 university students (109 women), 68 of whom also participated in the repeated measures with a 1-month interval. Pilot validation of the reliability and validity of the STEF against related constructs measured by self-report methodologies (FREE, EFS, DERS-SF, CERQ) yielded satisfactory results.

Keywords: emotional flexibility, emotional regulation, test development

Grant affiliation: VEGA No. 1/0569/22 Emotional flexibility - emotion regulation strategies in changing conditions as mental health protective factors

**Dospívající a dospělí: Jak se vidím já, jak mě vidíš ty
(implikace pro psychologickou, rodinnou a vzdělávací praxi)**

**Adolescents and adults: How I see myself, how you see me
(implications for psychological, family and educational
practice)**

Head of the symposium: Marek Blatný

Shoda v sebeposouzení a posouzení učitelem osobnostních rysů a sociálních kompetencí v období rané adolescence: Longitudinální studie

Student-teacher agreement on personality traits and social competencies during early adolescence: A longitudinal study

Marek Blatný, Veronika Koutná, Martin Jelínek, Petr Květon

Psychologický ústav, Filozofická fakulta, Masarykova univerzita

Abstrakt: Cílem této studie bylo ověřit dosavadní poznatky o shodě mezi posuzovateli v posouzení osobnostních rysů a sociálních kompetencí a dále na základě longitudinálních dat zjistit, zda se shoda mezi výpověďmi žáků a učitelů v průběhu času mění. Výzkumný vzorek tvořilo 296 žáků v období rané adolescence (181 dívek, 115 chlapců, průměrný věk v první vlně dvouletého období studie byl 12,37 let). Osobnostní rysy a sociální kompetence žáků hodnotili třídní učitelé ($N = 28$, 75 % žen). Osobnostní rysy byly měřeny pomocí Big Five Inventory a sociální kompetence pomocí Social Skills Improvement System. Hlavní zjištění studie jsou následující: 1) nejvyšší shoda mezi hodnocením osobnostních rysů a sociálních kompetencí žáky a učiteli byla zjištěna u charakteristik, které byly dobře pozorovatelné; 2) větší shoda mezi hodnocením sociálních kompetencí žáky a učiteli byla zjištěna u dívek; 3) u osobnostních rysů a sociálních kompetencí byla zjištěna vysoká stabilita v čase jak u žáků, tak u učitelů; v průběhu času nedošlo k podstatným změnám ve shodě hodnocení žáky a učiteli. Pozornost věnovaná skrytým nebo obtížně hodnotitelným charakteristikám žáků může předcházet vývojovým, školním a sociálním/interpersonálním problémům u dospívajících.

Klíčová slova: shoda v sebeposouzení a posouzením druhým; osobnostní rysy; sociální kompetence

Grantová podpora: Studie byla podpořena John I. and Patricia J. Buster Endowment posledního autorovi a Masarykovou univerzitou Brno prvnímu autorovi na přípravu článku (MUNI/A/1519/2023).

Abstract: The present study sought to validate existing knowledge on inter-rater agreement on personality traits and social competencies. Based on longitudinal data, the study aimed to determine whether the agreement between student and teacher reports changes over time. The research sample consisted of a total of 296 early adolescents (181 females, 115 males, average age in the first wave of the two-year study period was 12.37 years). The personality traits and social competencies of students were rated by class teachers ($N = 28$, 75% females). Personality traits were measured by the Big Five Inventory and social competencies by the Social Skills Improvement System. The main findings of the study are as follows: 1) the highest agreement between student and teacher ratings of personality traits and social competencies was found for characteristics that were high in observability; 2) there was greater agreement between student and teacher ratings of social competencies for girls; 3) high temporal stability was found for personality traits and social competencies for both students and teachers; there were no substantial changes in the agreement of student and teacher ratings over time. Attention to hidden or difficult-to-assess student characteristics may prevent developmental, school, and social/interpersonal problems in adolescents

Keywords: student-teacher agreement; personality traits; social competencies

Grant affiliation: This work was supported by the John I. and Patricia J. Buster Endowment to the last author and the Masaryk University Brno for the preparation of the article (MUNI/A/1519/2023) to the first author.

Výzkum edukačního stylu učitelů angličtiny a jeho působení na interakci a diskurz ve výuce středoškoláků

The research into teaching style of English teachers and its impact on interaction and ELT discourse at secondary schools

Petr Dvořák¹, Ilona Gillernová²

¹Pedagogická fakulta Jihočeské univerzity

²Filozofická fakulta Univerzity Karlovy

Abstrakt: Výzkum edukačního stylu učitele v edukačních interakcích ve výuce angličtiny na střední škole tvoří tři oddíly. V prvním oddíle zjišťujeme pomocí dotazníkového šetření, jak žáci středních škol reflektují pedagogické působení svého učitele angličtiny v dimenzích edukačního vztahu a edukačního řízení, které společně konstruují edukační styl daného učitele. Součástí výzkumu je rovněž sebereflexe samotných žáků týkající se jejich přínosu k cizojazyčné interakci a také charakteristika ideálního učitele angličtiny každým dotazovaným žákem. Druhý oddíl zkoumá edukační působení učitele v konkrétní třídní interakci pomocí analýzy videozáznamu úseku vyučovací hodiny. Zjišťujeme, nakolik je učitelovo působení dominantní či kooperativní, dále míru edukační interakce mezi učitelem a žákem. Rovněž nás zajímá, jakou reakci učitelovo působení u žáků vyvolává, zdali pozitivní, neutrální či zápornou. Třetí výzkumný oddíl tvoří analýza vybraných aspektů třídního diskurzu ve výuce angličtiny komunikační metodou. Konkrétně se jedná o žakovské a učitelské iniciace komunikace, otázky, učitelovy verbální projevy zpětné vazby, práci s chybou a distribuci komunikačních příležitostí.

Klíčová slova: edukační styl; interakce; diskurz

Abstract: The research into teaching style of English teachers in educational interactions in ELT at secondary schools is divided into three parts. The first part investigates, using a questionnaire, how pupils perceive the teaching style of their English teacher in the dimensions of teaching relationship and teaching management. A part of the research includes a students' self-reflection assessing their contribution toward classroom interactions and their perceptions of an ideal English teacher. The second part explores the teacher's behaviour in particular classroom interactions by means of an analysis of video-taped instructional sequences. The aim is to determine to what extent the teacher's performance – whether of the domineering or the cooperative kind – influences the frequency and quality of interactions. Also, the students' reactions – whether positive, neutral or negative – are analysed. In the third part, crucial aspects within communicative language teaching are studied. Specifically, this section deals with pupils' and teachers' initiations of communication, questions, teachers' verbalization of feedback, error treatment and the distribution of communication opportunities.

Keywords: teaching style; interaction; discourse

Rodičovské styly výchovy v reflexi dospívajících (vybraná data z výzkumů z let 1992-2022)

Parenting styles in the reflection of adolescents (selected research data from 1992-2022)

Ilova Gillernová, Eva Šírová

Fakulta přírodovědně humanitní a pedagogická, Technická univerzita v Liberci

Abstrakt: Příspěvek představí změny v reflexi rodičovských stylů výchovy dospívajícími z perspektivy posledních třiceti let. Dlouhodobě jsou sledovány trendy v hodnocení stylu výchovy otce a matky dospívajícími (od puberty po nastupující dospělost) s ohledem na dimenzi emočního vztahu a dimenzi výchovného řízení a jejich působení na různé proměnné osobnostní, vztahové a činnostní u vybraných skupin respondentů. Využíváme Čápův Model devíti polí způsobu výchovy v rodině (Čáp, 1996; Čáp, Boschek, 1994).

Příspěvek se zaměří zejména na průběžné výsledky označující kvalitu emočního vztahu (kladný, střední, záporný) a formu výchovného řízení (silné, střední, rozporné, slabé) a jejich srovnání. Zatímco se příliš nemění reflexe dospívajících kvality emočního vztahu matky a otce, hodnocení formy výchovného vedení ukazuje výrazné změny od silného řízení v 90. letech minulého století ve prospěch v současnosti běžného slabého vedení.

Domníváme se, že i v edukační praxi a projevech dospívajících tyto změny lze detekovat a počítat s nimi např. ve školní praxi či pro psychologické intervence.

Čáp, J. (1996) Rozvíjení osobnosti a způsob výchovy. ISV

Čáp, J., Boschek, P. (1994) Dotazník pro zjišťování způsobu výchovy v rodině. Příručka. Psychodiagnostika

Klíčová slova: styl výchovy rodičů; emoční vztah a řízení; reflexe dospívajících

Abstract: This paper will present changes in the reflection of parenting styles by adolescents from the perspective of the last thirty years. Longitudinal trends in the assessment of father and mother parenting styles by adolescents (from adolescence to emerging adulthood) are examined with respect to the emotional relationship dimension and the educational management dimension and their effects on various personality, relationship, and activity variables for selected groups of respondents. We use Stork's Nine Fields Model of family parenting style (Čáp, 1996; Čáp, Boschek, 1994).

The paper will focus in particular on the intermediate outcomes indicating the quality of the emotional relationship (positive, moderate, negative) and the form of educational management (strong, moderate, inconsistent, weak) and their comparison. While there is little change in adolescents' reflection on the quality of the emotional relationship between mother and father, ratings of the form of educational guidance show significant changes from the strong guidance of the 1990s in favor of the currently common weak guidance.

We believe that these changes can also be detected and accounted for in adolescents' educational practices and expressions, for example, in school practice or for psychological interventions.

Čáp, J. (1996) Personality development and the mode of education. ISV

Čáp, J., Boschek, P. (1994) A questionnaire for the detection of parenting styles in the family. Manual. Psychodiagnostics

Keywords: parenting style; emotional relationship and educational management; adolescent reflection

Posttraumatický rozvoj bývalých dětských onkologických pacientů: shoda v posouzení mezi dětmi a rodiči

Posttraumatic growth in childhood cancer survivors: parent-child concordance

Veronika Koutná, Marek Blatný, Martin Jelínek

Psychologický ústav AV ČR

Abstrakt: V pediatrické onkologii jsou rodiče nepostradatelným zdrojem informací o psychosociální adaptaci svého dítěte. Jejich posouzení však nemusí být vždy přesné a mohou mít tendenci podceňovat kvalitu života svého nemocného dítěte. Cílem naší studie bylo analyzovat shodu rodič-dítě v posouzení posttraumatického rozvoje u bývalých dětských onkologických pacientů s přihlédnutím k posttraumatickému rozvoji rodičů samotných. Výsledná shoda v posouzení byla slabá, rodiče u svých dětí uváděli vyšší míru posttraumatického rozvoje než děti samotné. Míra vlastního posttraumatického rozvoje rodičů byla silnějším prediktorem rodičovského posouzení rozvoje dětí než míra rozvoje udávaná dětmi samotnými. Tyto výsledky nabízí několik implikací jak pro výzkum psychosociální adaptace onkologicky nemocných dětí, tak pro výzkum posttraumatického rozvoje obecně.

Klíčová slova: posttraumatický rozvoj; pediatrická onkologie; shoda v posouzení

Grantová podpora: GA19-06524S; GA24-10455S

Abstract: In paediatric oncology, parents are an indispensable source of information about their child's psychosocial adaptation. However, their assessment may not always be accurate and they may tend to underestimate the quality of life of their ill child. The aim of our study was to analyze parent-child concordance in the assessment of posttraumatic growth in childhood cancer survivors, taking into account the posttraumatic growth of the parents themselves. The resulting agreement in assessment was poor, with parents reporting higher levels of posttraumatic growth in their children than the children themselves. The parents' own level of posttraumatic growth was a stronger predictor of the parents' proxy reports than the child self-reported posttraumatic growth. These results offer several implications for both research on the psychosocial adjustment of paediatric oncology patients and for research on posttraumatic growth in general.

Keywords: posttraumatic growth; paediatric oncology; concordance

Grant affiliation: GA19-06524S; GA24-10455S

Temperament, exekutívne funkcie a správanie detí

Temperament, executive functions and child behavior

Head of the symposium: Daniela Turoňová

Kognitívne a exekutívne funkcie ako prediktory adaptívneho správania u detí s PAS

Cognitive and Executive Functions as Predictors of Adaptive Behavior in Children with ASD

Hana Celušáková, Margaréta Hapčová, Diana Demkaninová, Daniela Turoňová

Univerzita Komenského v Bratislave, Filozofická fakulta, Katedra psychológie

Abstrakt: Adaptívne správanie (AS) nám hovorí o samostatnosti jedinca v každodennom živote a je asociované so začlenením do spoločnosti, napr. získaním akademických zručností, úspešnosťou v zamestnaní, schopnosťou vytvárať vzťahy a viesť samostatný život. Kognitívne schopnosti alebo intelekt sú často skúmaným prediktorom AS. U jedincov s PAS sa však ukazuje diskrepancia medzi úrovňou intelektu a AS, najmä v skupine jedincov s PAS bez poruchy intelektu. Cieľom tejto štúdie bolo skúmať prediktívnu úlohu exekutívnych funkcií (EF) pri predikcii AS u jedincov s PAS, s prihliadnutím k intelektovým schopnostiam. Výskumnú vzorku tvorilo 60 detí (75% chlapcov) s diagnostikovanou PAS pomocou ADOS-2 a ADI-R, vo veku 6 - 12 rokov, priemerný vek 9 rokov. Na zhodnotenie EF a AS boli rodičom administrované BRIEF2 a Vineland-3. Skúmali sme, ako jednotlivé zložky EF – pracovná pamäť, inhibícia, presúvanie pozornosti (shifting), emocionálna kontrola, prispievajú k doménam a celkovému AS, s prihliadnutím k intelektovým schopnostiam. Hoci hodnotenie intelektových schopností u detí s PAS je jedným z pilierov diagnostiky, ako aj pri voľbe vhodnej formy zaškolenia, je otázne, nakoľko vie predvídať AS, a teda aj schopnosť benefitovať z podpory. Hodnotenie EF a AS, ako aj uznanie silného prepojenia medzi nimi, poskytuje cenné informácie v procese optimalizácie rozvojovej podpory pre deti a dospelujúcich s PAS.

Kľúčové slova: exekutívne a kognitívne funkcie; adaptívne správanie; porucha autistického spektra

Grantová podpora: Príspevok bol podporený grantom APVV 20-0139.

Abstract: Adaptive behavior (AB) reflects an individual's independence in everyday life and is associated with social inclusion, such as the acquisition of academic skills, success in employment, the ability to form relationships and leading an independent life. Cognitive ability or intellect is a frequently studied predictor of AB. However, individuals with autism spectrum disorder (ASD) show a disparity between their level of intellect and AB, especially in those with ASD without intellectual impairment. The aim of this study was to investigate the predictive role of executive functions (EF) in AB in individuals with ASD, taking into account intellectual ability. Sample consisted of 60 children (75% boys) with ASD (using ADOS-2 and ADI-R), aged 6-12 years (M=9). The BRIEF2 and Vineland-3 were administered to parents to assess EF and AB. We examined how individual components of EF—working memory, inhibition, shifting and emotional control—contributed to domains and overall AB, considering intellectual ability. Although the assessment of intellectual ability in children with ASD is one of the pillars of diagnosis and crucial in choosing the appropriate form of training, it is questionable to what extent it can predict AB and therefore, the ability to benefit from support. The assessment of EF and AB, as well as the recognition of the strong link between the two, provides valuable information in the process of optimizing developmental support for children and adolescents with ASD.

Keywords: executive functions, adaptive behavior; autism spectrum disorder; intellectual ability

Grant affiliation: The paper was supported by grant APVV 20-0139.

Temperament a exekutívne funkcie u detí v mladšom školskom veku

Temperament and Executive Functions in Middle School-age

Diana Demkaninová, Margaréta Hapčová, Daniela Turoňová, Kristína Anyalaiová, Silvia Harvanová

Univerzita Komenského v Bratislave, Filozofická fakulta, Katedra psychológie

Abstrakt: Prezentovaný príspevok sa zaoberá vzťahmi medzi exekutívnymi funkciami a temperamentom u detí mladšieho školského veku. Temperament aj exekutívne funkcie majú veľký podiel na každodennom fungovaní dieťaťa a doterajšie výskumy naznačujú, že medzi týmito konštruktami existuje mierny až stredne silný korelačný vzťah. V našom výskume, ktorý aktuálne prebieha, skúmame vzťahy medzi týmito konštruktmi prostredníctvom hodnotiacich škál BRIEF2 (Gioia et al., 2000) a TMCQ (Simonds & Rothbart, 2004), ktoré vyplňajú rodičia detí. Predbežné výsledky, na vzorke $N = 105$ (55% chlapcov) detí vo veku 6 – 11 rokov ($M = 8,5$; $SD = 1,56$) naznačujú stredne silné korelačné vzťahy, konkrétne: negatívny vzťah medzi faktorom Vôľou podmienená kontrola (TMCQ) a Inhibíciou aj Pracovnou pamäťou (BRIEF2); pozitívny vzťah medzi Negatívnou afektivitou (TMCQ) a Kognitívnou flexibilitou (BRIEF2) a pozitívny vzťah medzi faktorom Surgencia (TMCQ) a globálnym exekutívnym kompozitom v BRIEF2. Vzťah medzi exekutívnymi funkciami a temperamentom u detí v školskom veku je zložitý a vzájomne prepojený. Efektívne EF môžu podporovať pozitívne temperamentové vlastnosti, zatiaľ čo problémy s EF môžu zvyrazňovať negatívne temperamentové charakteristiky. Pochopenie tohto vzťahu je dôležité pre vývinové a intervenčné stratégie zamerané na podporu zdravého psychického vývinu detí.

Kľúčová slova: exekutívne funkcie; temperament; mladší školský vek

Grantová podpora: Príspevok bol podporený grantom VEGA 1/0640/22.

Abstract: The paper explores the relationships between executive functions and temperament in middle school-age children. Both temperament and executive functions significantly influence a child's daily functioning and previous research indicates a mild to moderate correlational relationship between these constructs. Our current study examines these relationships using the BRIEF2 (Gioia et al., 2000) and TMCQ (Simonds & Rothbart, 2004) rating scales, completed by children's parents. Preliminary results from a sample of $N = 105$ (55% boys) children aged 6-11 years ($M = 8.5$; $SD = 1.56$) suggest moderate correlations: a negative relationship between the Effortful Control (TMCQ) with Inhibition and Working Memory (BRIEF2); a positive relationship between Negative Affectivity (TMCQ) and Cognitive Flexibility (BRIEF2); and a positive relationship between the Surgency Factor (TMCQ) and the BRIEF2 global executive composite. The relationship between executive functions and temperament in middle school-aged children is complex and interrelated. Effective executive functions may promote positive temperament traits, whereas problems with executive functions may accentuate negative temperament characteristics. Understanding this relationship is important for developmental and intervention strategies aimed at promoting children's healthy psychological development.

Keywords: executive functions; temperament; middle school-age

Grant affiliation: The paper was supported by grant VEGA 1/0640/22.

Exekutívne funkcie a maladaptívne správanie detí a adolescentov

Executive Functions and Maladaptive Behavior in Children and Adolescents

Margaréta Hapčová, Diana Demkaninová, Daniela Turoňová

Univerzita Komenského v Bratislave, Filozofická fakulta, Katedra psychológie

Abstrakt: Exekutívne funkcie (EF) sú silným prediktorom zmien v správaní detí. Výskum ukazuje, že deti a adolescenti s narušenými EF majú vyššie riziko vzniku internalizovaných problémov. Slabá kognitívna flexibilita a znížená schopnosť regulácie emócií môžu viesť k ťažkostiam pri zvládaní stresu a negatívnych emócií, čo prispieva k úzkosti a depresii. Slabá inhibícia a kontrola impulzov sú spojené s externalizovaným správaním. Deti s narušenou inhibíciou často prejavujú ťažkosti pri kontrolovaní impulzívnych reakcií, čo môže viesť k agresívnemu správaniu a poruchám správania. Zaujímá nás, ako ťažkosti v každodennom fungovaní (BRIEF2), budú predikovať internalizované a externalizované problémové správanie (CBCL6-18). Výskumný súbor tvorilo 232 detí (50% chlapcov) vo veku 6-18 rokov ($M=12,5$; $SD=6,61$). 103 detí (58% chlapcov) tvorilo kombinovanú klinickú skupinu (ADHD (45 %), ŠPU (33 %), poruchy správania (7 %), úzkostné poruchy (6 %), afektívne poruchy (4 %), tiky (4 %), PAS (3 %), poruchy intelektu (3 %), vývinová dysfázia (2 %) a iné poruchy (8 %)). Kvalita EF čiastočne odlišne predikuje prítomnosť externalizovaného a internalizovaného problémového správania v klinickej a neklinickej populácii detí a adolescentov. Internalizované problémové správanie je v oboch skupinách asociované s ťažkosťami v inhibícii správania a schopnosťou presúvať pozornosť. Externalizované problémové správanie, v oboch skupinách, je asociované s ťažkosťami inhibovať impulzy.

Kľúčová slova: problémové správanie; internalizované; externalizované; exekutívne funkcie

Grantová podpora: Príspevok bol podporený grantom VEGA 1/0640/22 a APVV 20-0139.

Abstract: Executive functions (EF) are a strong predictor of changes in children's behavior. Research shows that children and adolescents with impaired EF have a higher risk of developing internal. problems. Poor cognitive flexibility and a reduced ability to regulate emotions can lead to difficulties in coping with stress and negative emotions, contributing to anxiety and depression. Poor inhibition and impulse control are associated with external. behavior. Children with impaired inhibition often show difficulties in controlling impulsive reactions, which can lead to aggressive behavior and conduct disorders. The study aims to analyze the difficulties in daily functioning (BRIEF2), as predictors of internal. and external. problem behavior (CBCL6-18). The sample consisted of 232 children (50% boys) aged 6-18 years ($M=12.5$; $SD=6.61$). 103 children (58% boys) comprised the combined clinical group (ADHD (45%) learning disabilities (33%), conduct disorder, anxiety disorder, affective disorder, tics, ASD, intellectual disability, developmental dysphasia, and other disorders. The quality of EF partially and differentially predicts the presence of externalized and internalized problem behaviors in clinical and nonclinical populations of children and adolescents. Internal. problem behavior is associated with difficulties in behavioral inhibition and shifting in both groups. External. problem behavior, in both groups, is associated with difficulty inhibiting impulses.

Keywords: problem behavior; internalized; externalized; executive functions

Grant affiliation: The paper was supported by grants VEGA 1/0640/22 and APVV 20-0139.

Temperament v mladšom školskom veku: overenie faktorovej štruktúry slovenskej verzie dotazníka TMCQ

Temperament in the middle childhood: factor structure of the TMCQ questionnaire in a Slovak sample

Silvia Harvanová, Margaréta Hapčová, Daniela Turoňová, Diana Demkaninová

Univerzita Komenského v Bratislave, Filozofická fakulta, Katedra psychológie

Abstrakt: Rothbartovej model temperamentu je považovaný za jeden z najplyvnejších vývinových modelov temperamentu od raných fáz detstva po obdobie dospelosti. Temperament chápe ako stabilné, interindividuálne rozdiely v emocionálnej reaktivite a regulácii na afektívnej, motorickej a kognitívnej úrovni. TMCQ je jednou z viacerých dotazníkových metód, vyvinutých Rothbartovou a kolegami. Orientuje sa na posúdenie temperamentu rodičom vo veku 7-10 rokov. TMCQ bol použitý v množstve štúdií, zameraných na oblasti kognitívneho, osobnostného, neurálneho vývinu, ako aj na oblasť vývinovej psychopatológie. Rothbartovej model temperamentu je však zo psychometrického hľadiska stále predmetom diskusie, najmä v prípade konštruktívnej validity TMCQ. Aj keď boli prezentované čiastočné dáta o reliabilite a validite tohto nástroja, dlhodobo existujú pochybnosti ohľadom pôvodne navrhovaného trojfaktorového modelu (negatívny afekt, naliehavosť, vôľová kontrola). Model predpokladá faktorovú štruktúru vyššieho rádu, kde jednotlivé položky sýtia premenné prvého rádu (škály) a tieto sýtia jednotlivé faktory. Faktorová štruktúra TMCQ bola overená niekoľkými štúdiami, ktorých závery na seba plne nenadväzujú, no viaceré naznačujú potrebu revízie metódy už na úrovni položiek, s potenciálom redukcie aj na úrovni škál. Cieľom tejto štúdie je overiť faktorovú štruktúru slovenskej verzie dotazníka TMCQ na vzorke 221 slovenských detí vo veku 7-12 rokov. Limity a otvorené otázky prezentujeme v diskusii.

Kľúčová slova: temperament, mladší školský vek, faktorová štruktúra TMCQ

Grantová podpora: Sebaregulácia detí v mladšom školskom veku - úloha temperamentu a exekutívnych funkcií, VEGA 1/0640/22

Abstract: The Rothbart model of temperament has become one of the most renowned temperamental concepts describing different developmental stages from infancy to adulthood. Temperament is characterized as stable individual differences in emotional reactivity and regulation on the affective, motor and cognitive level. TMCQ is one of several questionnaires, developed by Rothbart and colleagues and is oriented on parent-report assessment in children aged between 7 and 10 years. TMCQ was used in a number of studies of cognitive, personality, neural development and developmental psychopathology as well. However, Rothbart model is still a subject of debate for its psychometric properties, particularly due to construct validity of TMCQ. Even if partial reliability and validity data were presented, the doubts have been raised about the original three factor structure (negative affect, surgency, effortful control). The model implies a higher-order factor structure, where questionnaire items load on to the lower-order variables (scales) and these load on to the factors. The TMCQ factor structure was a subject of several studies with inconclusive results, but most of them suggest a need for refinement on the item and even the scale level. Our aim is to verify the TMCQ factor structure in a sample of 221 Slovak children, aged between 7 and 12 years. Study limitations and open questions are presented in the discussion.

Keywords: temperament, middle childhood, TMCQ factor structure

Grant affiliation: Self-regulation in middle aged children - the role of temperament and executive functions, VEGA 1/0640/22

Fyziologické a pozornostné koreláty temperamentu u detí

Physiological and attentional correlates of children's temperament

*Daniela Turoňová, Eva Košíková, Margaréta Hapčová, Diana Demkaninová,
Hana Celušáková, Silvia Harvanová, Barbora Mesárošová*

Katedra psychológie, FiF UK Bratislava

Abstrakt: Príspevok prezentuje protokol a prvé výsledky štúdie zameranej na sledovanie reaktivity autonómneho nervového systému (ANS) v súvislosti s temperamentom u typicky sa vyvíjajúcich detí mladšieho školského veku. Vychádzame v ňom z predpokladu, že kľúčovými premennými temperamentu sú individuálne rozdiely v aktivite a špecificky reaktivita autonómneho nervového systému a seba-regulácia, ktorá sa demonštruje okrem iného v pozornosti, resp. pozornostnom skreslení (attentional bias). Výskumnú vzorku tvorí 80 typicky sa vyvíjajúcich detí vo veku 6 až 11 rokov. Reaktivitu ANS snímame prostredníctvom Variability srdcovej frekvencie (HRV), dilatácie pupily, elektrodermálnej odpovede (EDR) na negatívne podnety a spätnú väzbu. Úroveň nabudenia zmenami vodivosti kože (SCL). Pozornostnú preferenciu/bias sledujeme batériou testov, zameraných na pozornostné siete, inhibíciu a kognitívnu flexibilitu. Túto preferenciu sledujeme a hodnotíme prostredníctvom pohybov očí. V rámci príspevku tiež diskutujeme špecifiká psychofyziologických meraní u detí.

Kľúčová slova: temperament, deti, fyziologické koreláty

Grantová podpora: VEGA 1/0640/22; APVV-20-0139

Abstract: This paper presents the protocol and preliminary results of monitoring the autonomic reactivity (ANS) in relation to temperament in typically developing children of younger school age. It is based on the assumption that the key variables of temperament are individual differences in ANS reactivity and self-regulation, which is demonstrated, among other things, by attentional bias. The research sample consists of 80 typically developing children aged 6 to 11 years. We measure ANS reactivity through Heart Rate Variability (HRV), pupil dilation, electrodermal response (EDR) to negative stimuli and feedback. We use SCL as the index of arousal, and we measure Attentional bias using the attentional network task, inhibition task and cognitive flexibility task. In this paper we also discuss the issues related to developmental psychophysiology.

Keywords: temperament, children, physiological correlates

Grant affiliation: VEGA 1/0640/22; APVV-20-0139

Oral Presentations

Nenávistné správanie na internete u detí a dospelých na Slovensku

Hateful behaviour on the Internet among children and adolescents in Slovakia

Angela Almašiová¹, Juraj Holdoš², Pavel Izrael³, Lenka Horváthová¹

¹Katedra sociálne práce, Pedagogická fakulta, Katolícka univerzita v Ružomberku

²Katedra psychológie, Filozofická fakulta, Katolícka univerzita v Ružomberku

³Katedra žurnalistiky, Filozofická fakulta, Katolícka univerzita v Ružomberku

Abstrakt: Posielanie a zdieľanie nenávistných a ponižujúcich správ alebo komentárov cez internet, ktoré sú namierené proti nejakej skupine ľudí sú súčasťou rizikového správania na internete aj u detí a dospelých. V príspevku uvádzame výsledky výskumu z roku 2023 uskutočneného na reprezentatívnom súbore detí a dospelých vo veku 9 – 17 rokov zameranom na správanie uvedenej cieľovej skupiny na internete. Nenávistné správanie na internete pozitívne koreluje s kyberšikanovaním a šikanovaním tvárou v tvár, problémovým správaním, sensation seeking a časom stráveným na internete. Rodové rozdiely boli preukázané – viac v tomto smere boli aktívni chlapci.

Kľúčové slova: nenávistné správanie na internet, používanie internetu

Grantová podpora: Multimediálna platforma prevencie vzniku látkových a nelátkových závislostí pre učiteľov a ďalšie pomáhajúce profesie v prostredí školy, Projekt Kega č. 006KU-4/2023

Abstract: Sending and sharing hateful and derogatory messages or comments online that target a group of people is part of risky behaviour online, even among children and adolescents. In this paper, we present the results of research conducted in 2023 on a representative sample of children and adolescents aged 9–17 years, focusing on the online behaviour of this target group. Hateful online behaviour is positively correlated with cyberbullying and face-to-face bullying, problem behaviour, sensation seeking and time spent online. Gender differences were demonstrated - boys were more active in this regard.

Keywords: hateful behaviour on the internet, internet use

Grant affiliation: Multimedia platform for substance and non-substance dependence prevention for teachers and other helping professions in the school environment, Kega Project No. 006KU-4/2023

Efekt podnikania rodičov: Rozdielne vplyvy otca a matky na podnikateľské zámery synov a dcér

Parental entrepreneurial influence: differential effects of father and mother on sons' and daughters' business start-up intentions

Róbert Hanák, Jana Blšáková

Fakulta podnikového manažmentu, Ekonomická univerzita v Bratislave

Abstrakt: Úvod: Teória sociálneho učenia v kombinácii s teóriou identifikácie s rolami sa používa na čiastočné vysvetlenie vzdelávacích a profesijných rozhodnutí univerzitných študentov v súvislosti s kariérou ich rodičov. V rôznych oblastiach, vrátane podnikania, majú deti 1,3 až 3-krát vyššiu pravdepodobnosť, že budú nasledovať rovnakú kariéru akú majú ich rodičia. V oblasti podnikania však veľmi málo vieme o konkrétnych vplyvoch a interakciách medzi otcom/matkou a synom/dcérkou.

Cieľ: Preskúmať vplyvy podnikateľskej činnosti každého rodiča zvlášť (otca/matky) na podnikateľské zámery ich syna/dcéry.

Metódy: Študenti z Ekonomickej univerzity v Bratislave (muži, $n = 93$, ženy $n = 246$) bez finančnej motivácie odpovedali na seba-výpovedové dotazníky ohľadom ich zámeru začať podnikat', podnikateľskej činnosti otca/matky a iných premenných.

Výsledky: Bol zistený krížový efekt podľa pohlavia. Podnikateľské kariéry otcov majú slabý vplyv na rozhodnutia dcér ($\beta = 0,08$; $p = 0,18$) v porovnaní s nulovým vplyvom na rozhodnutia ich synov ($\beta = -0,02$; $p = 0,79$). Podnikateľské kariéry matiek majú malý, ale oveľa silnejší vplyv na rozhodnutia synov ($\beta = 0,22$; $p = 0,07$) než na rozhodnutia dcér ($\beta = 0,07$; $p = 0,28$). Tieto efekty pretrvávajú aj v zložitejších modeloch s viacerými zahrnutými premennými.

Záver: Vplyv podnikateľských kariér otcov na rozhodnutia ich synov podnikat' je zanedbateľný v porovnaní s vplyvom na dcéry, no opačné platí pre matky.

Kľúčová slova: podnikateľské kariérne zámery, vplyv otca na syna, vplyv matky na dcéru

Grantová podpora: Tento príspevok vznikol za podpory grantu Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky VEGA č. 1/0767/21

Abstract: Introduction: Social learning theory combined with role identification theory are used to partially explain educational and occupational choices of university students in relation to their parents own careers. In various domains and in the entrepreneurial domain children have 1,3 to 3 times higher chances to follow the same careers as their parents have. But in entrepreneurial domain very little is known about specific interaction of father/mother to son/daughter.

Aim: Investigate effects of entrepreneurial activity of every parent separately (father/mother) on the entrepreneurial intention of their son/daughter.

Methods: Students from University of Economics in Bratislava (men, $n = 93$, women $n = 246$) answered self-report questionnaires asking about intention to start business, entrepreneurial activity of father/mother and relation with their parents without financial incentive.

Results: Cross gender effect was found. Fathers' entrepreneurial careers have weak impacts on the daughters' decisions ($\beta = 0,08$; $p = 0,18$) compared to zero influence on the sons' decision ($\beta = -0,02$; $p = 0,79$). Mothers' entrepreneurial careers impacts on the sons' decision ($\beta = 0,22$; $p = 0,07$) was small but much stronger than on daughters' decisions ($\beta = 0,07$; $p = 0,28$). These effects remain even in more complex models with more variables included.

Conclusion: Fathers' influence on sons' decision is negligible compared to daughter and the same could be said about the mother.

Keywords: entrepreneurial career intentions, father's influence on the son, mother's influence on her daughter

Grant affiliation: This research was supported by a grant from the Slovak Ministry of Education Science, Research and Sport, VEGA 1/0767/21

Subjektívny pocit bezpečia a prijatia doma ako možný protektívny faktor rizikového správania v prostredí internetu

Subjective feeling of safety and acceptance at home as a possible protective factor of risky behavior in the Internet environment

Juraj Holdoš¹, Angela Almášiová², Pavel Izrael¹, Katarína Kohútová²

¹Filozofická fakulta, Katolícka univerzita

²Pedagogická fakulta, Katolícka univerzita

Abstrakt: Bezpečie a prijatie doma je subjektívne prežívanie podpory, prijímania a bezpečného prostredia vo svojom domácom rodinnom prostredí. Zaujímalo nás, či takéto prežívanie vykazuje súvis s rizikovým správaním v prostredí internetu a môžeme ho vnímať ako protektívny faktor. V príspevku prezentujeme výsledky reprezentatívneho výskumu, ktorý sa uskutočnil v júni 2023 pod gesciou MPSVaR SR. Zúčastnilo sa ho 1932 detí a dospelých vo veku 9 – 17 rokov z celého Slovenska. Vo výskume bol použitý výskumné nástroje z projektu EU Kids Online IV. Výsledky ukazujú, že bezpečie a prijatie doma vykazuje súvislosť s viacerými rizikovými správaniami ako napr. kyberšikana, sexting, expozícia sexuálnymi obsahmi na nete a niektoré nebezpečné obsahy na nete. Kvalitné domáce vzťahy a prostredie, v ktorom sa mladý človek cíti bezpečne a prijato môžeme považovať za jeden z potenciálnych protektívnych faktorov rizikového správania v prostredí internetu. Potvrdenie však žiada ďalšie skúmanie.

Kľúčové slova: bezpečie a prijatie doma, rizikové správanie v prostredí internetu, pubescenti, adolescenti

Grantová podpora: Multimediálna platforma prevencie vzniku látkových a nelátkových závislostí pre učiteľov a ďalšie pomáhajúce profesie v prostredí školy, Projekt Kega č. 006KU-4/2023

Abstract: Safety and acceptance at home is the subjective experience of support, acceptance and a safe environment in one's home family environment. We were interested in whether such experience shows a connection with risky behavior in the Internet environment and can be perceived as a protective factor. In the contribution, we present the results of a representative research that was carried out in June 2023 under the auspices of the Ministry of Internal Affairs and Communications of the Slovak Republic. It was attended by 1,932 children and adolescents aged 9-17 from all over Slovakia. Research tools from the EU Kids Online IV project were used in the research. The results show that safety and acceptance at home is associated with several risk behaviors such as cyberbullying, sexting, exposure to sexual online content and some dangerous online content. Quality domestic relations and an environment in which a young person feels safe and accepted can be considered as one of the potential protective factors of risky behavior in the Internet environment. However, confirmation requires further investigation.

Keywords: safety and acceptance at home, risky behaviors in the Internet environment, pubescents, adolescents

Grant affiliation: Multimedia platform for substance and non-substance dependence prevention for teachers and other helping professions in the school environment, Kega Project No. 006KU-4/2023

Priming bezpečného pripútania v škole Secure Attachment Priming at School

Elena Lisá, Katarína Kovalčíková

Fakulta sociálnych a ekonomických vied, Univerzita Komenského v Bratislave

Abstrakt: Cieľom príspevku bolo otestovať efektivitu osemtyždňovej intervencie primingu bezpečného pripútania u vysokoškolských študentov a zistiť jej dlhodobý vplyv na ukazovatele mentálneho zdravia a prežívanie psychologického bezpečia. Výskumnú vzorku tvorilo 77 participantov, študentov vysokej školy. Výsledky nepotvrdili pozitívny vplyv na mentálne zdravie. Malý vecný rozdiel sa preukázal po troch mesiacoch v úrovni prežívania školského stresu a psychologického bezpečia. Neisté štýly pripútania po intervencii stratili významnosť predikcie. Intervencia slúžila ako ochranný faktor pred negatívnym pôsobením neistých štýlov pripútania na mentálne zdravie a prežívanie psychologického bezpečia. Výsledky priniesli overenie longitudinálneho opakovaného primingu s follow-up meraním po troch mesiacoch od ukončenia intervencie a tiež návrhy pre ďalší výskum a vytváranie nových intervenčných primingových programov.

Kľúčová slova: priming bezpečného pripútania, mentálne zdravie, psychologická bezpečnosť

Grantová podpora: Vega 1/0112/24

Abstract: The paper aimed to test the effectiveness of an eight-week secure attachment priming intervention in university students and to determine its long-term impact on mental health indicators and the experience of psychological safety. The research sample consisted of 77 participants, college students. Results did not support a positive impact on mental health. A small effect size difference was demonstrated after three months in the level of experiencing school stress and psychological safety. Insecure attachment styles lost predictive significance after the intervention. The intervention served as a protective factor against the negative effects of insecure attachment styles on mental health and experiencing psychological safety. Results provided validation of a longitudinal repeated priming with follow-up measurement three months after intervention completion, as well as suggestions for further research and the creation of new priming intervention programs.

Keywords: secure attachment priming, mental health, psychological safety

Grant affiliation: Vega 1/0112/24

Možnosti rozvíjania pregramotnostných schopností u detí predškolského veku s rómskym materinským jazykom

Possibilities of developing preliteracy skills in preschool age children with a Romani mother tongue

Marína Mikulajová, Jana Tomašíková

Fakulta psychológie, Paneurópska vysoká škola, Bratislava

Abstrakt: Pregramotnostné schopnosti detí s odlišným materinským jazykom predurčujú, ako sú jazykovo a kognitívne pripravené na osvojovanie čítania a písania v mladšom školskom veku. Osobitne sú dôležité u detí s rómsko-slovenským bilingvизmom. Tieto schopnosti je možné cielavedome rozvíjať, avšak mali by sme využívať metódy, založené na dôkazoch. Cieľom výskumu bolo overiť efektivitu intervencie prostredníctvom Tréningu fonematického uvedomovania podľa Elkonina (Mikulajová et al., 2014) v skupine detí predškolského veku z rómskeho etnika v regióne Spiš. Deti navštevovali materskú školu s vyučovacím jazykom slovenským. Učiteľky boli vyškolené v intervenčnom programe a fidelita intervencie bola monitorovaná prostredníctvom videonahrávok a online stretnutí s výskumníčkami. Výskumný súbor tvorilo 28 detí. Výskum mal longitudinálny dizajn bez kontrolnej skupiny s dvomi testovaniami pred a po ukončení intervencie. Intervencia prebiehala v malých skupinách počas 8 mesiacov. V pre-teste aj post-teste sme použili skriningový test Mini-MABEL (experim. verzia) a Test opakovania slov a pseudoslov (Mikulajová et al., 2018). Výsledky ukázali významný efekt intervencie v šiestich zo siedmich indikátoroch pregramotnosti – izolácii hlások, menovaní písmen, písaní písmen, čítaní jednoduchých slov aj opakovaní slov a pseudoslov, okrem rýchleho automatického menovania obrázkov. Túto štúdiu považujeme za východisko ďalšieho rozvoja intervencie, zameranej na prípravu bilingválnych detí na vzdelávanie.

Kľúčová slova: prediktory ranej gramotnosti, rómsko-slovenský bilingvизmus, Elkoninova metóda

Grantová podpora: KEGA 001PEVŠ-4/2022

Abstract: The preliteracy skills of children with a different mother tongue determine how they are prepared for learning to read at school. They are mostly important for children with Roma-Slovak bilingualism. These skills can be developed, but we should use evidence-based methods. The goal of the research was to verify the effectiveness of the intervention through Phonological Awareness Training according to Elkonin (Mikulajová et al., 2014) in a group of preschool children from the Roma ethnicity in the Spiš region. The children attended a kindergarten with Slovak as the language of instruction. The teachers were trained in the intervention program and the fidelity was monitored by video recordings and online meetings with the researchers. The research sample consisted of 28 children. We used a longitudinal design without a control group with pre- and post tests. The intervention took place in small groups for 8 months. In both the pre-test and the post-test, we used the Mini-MABEL screening test (experimental version) and the Word and Pseudoword Repetition Test (Mikulajová et al., 2018). The results showed a significant effect of the intervention in six of the seven indicators of preliteracy – phoneme isolation, naming letters, writing letters, reading simple words and words and pseudowords repetition, but not in rapid automatized naming of pictures. We consider this pilot study as a starting point for the development of a preliteracy intervention program for bilingual children.

Keywords: predictors of early literacy, Roma-Slovak bilingualism, Elkonin's method

Grant affiliation: KEGA 001PEVŠ-4/2022

Po stopách praktík otvorenej vedy v psychológii na Slovensku

Tracking the practices of open science in psychology in Slovakia

Denisa Fedáková¹, Lenka Vargová²

¹Centrum spoločenských a psychologických vied SAV, v. v. i.; Spoločenskovedný ústav

²Prešovská univerzita v Prešove, Pedagogická fakulta, Katedra predškolskej a elementárnej pedagogiky a psychológie

Abstrakt: Na zvýšenie reprodukovateľnosti vedeckých štúdií a replikovateľnosti zistení boli zavedené viaceré výskumné postupy zdôrazňujúce transparentnosť, ako napríklad: otvorené údaje, otvorený kód, otvorené peer-hodnotenie či predregistrácia. Prebiehajúce iniciatívy za otvorenú vedu sú kľúčové pre posilnenie dôveryhodnosti a integrity výskumu. Povedomie o týchto postupoch a pokrok v ich prijímaní sú však pomalé a narážajú na mnohé prekážky na individuálnej aj systémovej úrovni. Cieľom tohto príspevku je priblížiť zámer pripravovaného výskumu zameraného na kvalitatívne preskúmanie bariér a facilitátorov transparentných a zodpovedných výskumných praktík v oblasti spoločenských vied (najmä v psychológii) na Slovensku, s prihliadnutím na rôzne skupiny zainteresovaných strán a špecifické výskumné a pracovné podmienky. Údaje sa budú zbierať prostredníctvom rozhovorov a/alebo fókusových skupín so študentmi a študentkami bakalárskeho, magisterského a doktorandského štúdia, výskumníkmi a výskumníčkami, vysokoškolskými pedagógmi a pedagogičkami, tvorcami a tvorkyňami politík a ľuďmi z médií. Na identifikáciu najbežnejších prekážok, facilitátorov a ďalších prítomných tém sa použije tematická analýza. V príspevku sú diskutované prínosy a limity tohto výskumného zámeru podaného ako registrovaná správa (Registered report).

Kľúčová slova: otvorená veda, facilitátory, bariéry, štrukturované rozhovory, fokusové skupiny

Grantová podpora: APVV-22-0458

Abstract: A variety of research practices emphasising transparency, such as open data, open code, open peer review, or pre-registration, have been introduced to increase the reproducibility and replicability of scientific studies and results. Ongoing open science initiatives are key to strengthening the credibility and integrity of research. However, awareness of and progress in adopting these practices are slow and face many obstacles at both the individual and systemic levels. This paper aims to outline the intention of forthcoming research focused on qualitatively exploring the barriers and facilitators of transparent and responsible research practices in the field of social sciences (mainly in psychology) in Slovakia. This research will take into account different stakeholder groups and specific research and working settings. The data will be collected through individual interviews and/or focus groups with students at the bachelor's, master's, and doctoral levels, as well as researchers, university teachers, policymakers, and media representatives. Thematic analysis will be used to identify the most common barriers and facilitators, as well as other emerging themes. The benefits and limitations of the research intention submitted as registered report will be discussed.

Keywords: open science, facilitators, barriers, interviews, focus groups

Grant affiliation: APVV-22-0458

Anonymizácia dát v psychologickom výskume: Od GDPR k FAIR princípom

Data anonymization in psychological research: from GDPR to FAIR principles

Michal Kentoš

Spoločenskovedný ústav CSPV SAV

Abstrakt: Zdieľanie dát vo výskume podporuje spoluprácu, inovácie, finančnú efektivitu, reprodukovateľnosť, metaanalýzy ako aj transparentnosť. Vzhľadom na fakt, že psychologický výskum zaznamenáva mnohé demografické a geografické informácie, obavy o ochranu súkromia (GDPR) sú však naďalej významnou bariérou spoločného zdieľania údajov. Zdieľanie dát si navyše vyžaduje množstvo práce, ktorá nie je primárnou vedeckou aktivitou. Prezentovaný príspevok analyzuje problematiku anonymizácie dát v sociálnych vedách, prezentuje spôsoby posúdenia rizika deanonymizácie ako aj odporúčané postupy anonymizácie. Príspevok navyše ponúka súhrn "best practices", vrátane FAIR princípov, na základe prehľadu literatúry a vlastných skúseností s zdieľaním dát v psychologickom výskume.

Kľúčová slova: anonymizácia dát, zdieľanie dát, GDPR, FAIR

Grantová podpora: VEGA 2/0067/23 Wellbeing učiteľov marginalizovaných rómskych komunit, APVV 22/0458 Analýza stavu slovenských vedeckých výstupov a záverečných prác v spoločenských vedách

Abstract: Data sharing in research promotes collaboration, innovation, cost-effectiveness, reproducibility, meta-analyses as well as transparency. However, given that psychological research records much demographic and geographic information, privacy concerns (GDPR) remain a significant barrier to data sharing. In addition, data sharing requires a lot of work that is not a primary scientific activity. The paper presented here analyses the topic of data anonymization in the social sciences, presenting ways to assess the risk of deanonymization as well as recommended anonymization practices. In addition, the paper offers a summary of "best practices", including FAIR principles, based on a literature review and its own experience with data sharing in psychological research.

Keywords: data anonymization, data sharing, GDPR, FAIR

Grant affiliation: VEGA 2/0067/23 The wellbeing of teachers of marginalised Roma communities, APVV 22/0458 A large-scale meta-scientific analysis of the state of Slovak studies and final theses in social sciences

Test divergentních asociací: Korelují nesouvisející slova s divergentním myšlením a kreativitou? Divergent association test: do unrelated words correlate with divergent thinking and creativity?

Kryštof Petr, Daniel Dostál, Zdeňka Šulcová

Katedra psychologie, Filozofická fakulta, Univerzita Palackého v Olomouci

Abstrakt: Divergentní myšlení je obtížné měřit, a proto přinášíme do českého prostředí novou metodu, která má slibný potenciál pro predikci kreativního potenciálu.

Metoda je založená na vyjmenování desíti co možná nejvíce spolu nesouvisejících slov. Díky metodám z přirozeného zpracování jazyka můžeme tak tuto nesouvislost výskytu v jazyce kvantifikovat pomocí slovních embeddingů. Ty dokáží přiblížit, jak moc se spolu určitá slova v jazyce vyskytují, případně, zdali mají podobný význam. Tato blízkost, či naopak vzdálenost může sloužit jako ukazatel schopnosti vytvoření dostatečně vzdálené sady slov, což reflektuje schopnost flexibility myšlení.

V rámci příspěvku budou prezentovány předběžné výsledky pro základní verzi tohoto testu a zejména jeho souběžná validita s klasickými verbálními i figurálními metodami pro měření divergentního myšlení a kreativity.

Klíčová slova: test divergentních asociací; divergentní myšlení; slovní embeddingy

Grantová podpora: IGA_FF_2023_012: Psychologický výzkum ve vybraných oblastech pedagogické a klinické psychologie VIII

Abstract: Divergent thinking is challenging to measure, so we bring to the Czech environment a new method that has promising potential for predicting creative potential.

This task is based on listing ten words that are as unrelated as possible. Thanks to approaches from natural language processing, we can thus quantify this unrelatedness of occurrence in the language using word embeddings. These can approximate how much certain words occur together in a language, or whether they have similar meanings. This proximity, or conversely distance, can serve as an indicator of the ability to create a sufficiently distant set of words, reflecting the ability to think flexibly.

This paper will present preliminary results for a basic version of this test and, in particular, its concurrent validity with classical verbal and figural methods for measuring divergent thinking and creativity.

Keywords: divergent association task; divergent thinking; word embeddings

Grant affiliation: IGA_FF_2023_012: Psychological research in selected areas of pedagogical and clinical psychology VIII

Psychometrické vlastnosti české verze Multidimenzionálního inventáře psychologické flexibility a jeho inkrementální validita pro predikci deprese, úzkosti, stresu a spokojenosti se životem nad rámec pěti dimenzí osobnosti Big Five

Psychometric properties and incremental validity of the Czech version of the Multidimensional Psychological Flexibility Inventory in predicting depression, anxiety, stress and satisfaction with life

Lucie Zernerová¹, Martin Ptáček²

¹Psychologický ústav, Akademie Věd ČR

²Psychologický ústav, Filozofická fakulta, Masarykova univerzita

Abstrakt: Cílem studie je ověřit základní psychometrické vlastnosti české verze Multidimenzionálního inventáře psychologické flexibility (MPFI; Rolffs et al., 2016) a odhadnout jeho inkrementální validitu při predikci deprese, úzkosti, stresu a spokojenosti se životem nad rámec pěti dimenzí osobnosti Big Five. Výzkumný vzorek zahrnuje 816 respondentů, kteří vyplnili online dotazník sestávající z MPFI, škály deprese, úzkosti a stresu (DASS-21; Vilímovský & Kučera, 2018), zkrácené verze dotazníku Big Five Inventory 2 (BFI-2-S; Hřebíčková et al., 2019), komplexního hodnocení procesů terapie přijetí a odhodlání (CompACT; Ptáček & Jelínek, 2024) a škály spokojenosti se životem (SWLS; Hanzlová & Raudenská, 2023).

Analýza dat v současné době stále probíhá. Analytická strategie zahrnuje použití konfirmační faktorové analýzy k ověření hierarchické faktorové struktury české verze MPFI. Konvergentní validita bude odhadnuta pomocí korelací mezi latentními faktory MPFI a CompACT. Inkrementální validita bude odhadnuta prostřednictvím metod structural equation modelling, kde budou latentní faktory DASS a SWLS regresovány na latentní faktory Big Five Inventory a subškály MPFI. Vnitřní konzistence MPFI bude hodnocena pomocí Cronbachova alfa a McDonaldova omega. Očekává se, že výsledky poskytnou empirické poznatky o validitě české verze MPFI a nabídnou vhled do role psychologické flexibility v souvislosti s pozitivními i negativními aspekty duševního zdraví.

Klíčová slova: psychologická flexibilita; Big Five; mental health

Grantová podpora: LZ využila podporu grantového programu PPLZ AV ČR

Abstract: This study aims to examine the psychometric properties of a Czech version of the Multidimensional Psychological Flexibility Inventory (MPFI; Rolffs et al., 2016) and to explore its incremental validity in predicting depression, anxiety, stress and satisfaction with life beyond the Big Five personality traits. The sample consists of 816 respondents who completed an online survey comprising of the MPFI, the Depression Anxiety Stress Scale (DASS-21; Vilímovský & Kučera, 2018), the Big Five Inventory-2 Short Form (BFI-2-S; Hřebíčková et al., 2019), the Comprehensive Assessment of Acceptance and Commitment Therapy Processes (CompACT; Ptáček & Jelínek, 2024), and the Satisfaction with Life Scale (SWLS; Hanzlová & Raudenská, 2023).

The data analysis is currently ongoing. The analytical strategy is to employ a confirmatory factor analysis to examine the hierarchical factor structure of the Czech version of the MPFI. Convergent validity will be assessed through correlations between latent factors of the MPFI and CompACT. Incremental validity will be evaluated using a series of structural equation models by regressing latent DASS and SWLS factors onto the big five factors and the MPFI subscales. Internal consistency of the MPFI will be assessed using Cronbach's alpha and McDonald's omega. The findings are expected to provide empirical evidence for the validity of the Czech version of the MPFI and offer insights into the role of psychological flexibility in mental health outcomes.

Keywords: psychological flexibility; Big Five; mental health

Perspektivy využití VR technologií v pedagogicko-psychologickém výzkumu

Perspectives of the application of VR technologies in educational psychology research

Dalibor Kučera

Katedra psychologie, Pedagogická fakulta, Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Abstrakt: Příspěvek se zabývá možnostmi využití technologií pro virtuální realitu (VR) v pedagogicko-psychologickém výzkumu. Zaměřuje se na oblast simulace sociálních interakcí ve školním prostředí prostřednictvím VR expozice, resp. na její souvislosti s prožitkem participantů a jejich verbální komunikací. Součástí příspěvku je prezentace metodologického rámce, ve kterém se mohou VR simulační výzkumy pohybovat, zejm. oblast expozičních metod (např. cinematických), a hledisko navazujících analytických a evaluačních procesů. Pozornost je věnována dokumentaci domácích a zahraničních studií, které VR simulace využívají v obecně pedagogicko-psychologické rovině či přímo v aplikované učitelské přípravě. Diskutovány jsou výzvy a omezení, která je třeba ve výzkumech zohlednit, a možné směry dalšího vývoje v oblasti řízených VR simulací.

Klíčová slova: virtuální realita, kontrolovaná simulace školního prostředí; metodologie VR výzkumu

Grantová podpora: Projekt je financován interním grantem pedagogické fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích.

Abstract: The paper explores the possibilities of using virtual reality (VR) technologies in educational psychological research. It focuses on the area of simulation of social interactions in the school environment through VR exposure, or its relation to the experience of participants and their verbal communication. The paper includes a presentation of the methodological framework within which VR simulation research can operate, particularly the area of exposure methods (e.g. cinematic), and aspects of the ensuing analytical and evaluation processes. Attention is paid to the documentation of domestic and international studies that use VR simulations in a general pedagogical-psychological context or directly in applied teacher training. Challenges and limitations that need to be taken into account in research and possible directions for further development in the field of guided VR simulations are discussed.

Keywords: virtual reality, controlled simulation of school environment; VR research methodology

Grant affiliation: The project is funded by an internal grant from the Faculty of Education of the University of South Bohemia in České Budějovice.

Nácvik komunikačních kompetencí v prostředí virtuální reality: Výstupy pilotního výzkumu VRTEAM

Communication competences training in a virtual reality environment: Outcomes of the VRTEAM pilot research

Dalibor Kučera, Veronika Káplová, Simona Černá

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Pedagogická fakulta, Katedra psychologie

Abstrakt: Příspěvek se zabývá využitím cinematické virtuální reality (VR) v aplikovaném pedagogicko-psychologickém výzkumu. Prezentuje výsledky pilotní studie projektu VRTEAM, která měla za cíl návrh a evaluaci systému komunikačního tréninku pro studenty učitelství. Virtuální realita byla v projektu využita jako metoda navozující a facilitující zkušenostní učení prostřednictvím expozice fotorealistického imerzivního prostředí školní třídy.

Pilotního výzkumu se zúčastnilo $n = 123$ studentů navazujícího magisterského studia učitelství (72 žen, 51 mužů), kteří podstoupili řízenou cinematickou expozici předem připravených komunikačních scénářů učitel–žák. Cílem studie bylo zjistit efekt simulace na prožívání participantů, vnímanou míru realističnosti expozice a subjektivní přínos. Součástí pretestové a posttestové baterie byly testy Big Five Inventory (BFI-XS), Virtual Reality Sickness Questionnaire (VRSQ), iGroup Presence Questionnaire (iPQ) a Positive and Negative Affect Schedule (PANAS). Testování bylo doplněno ústní a písemnou reflexí účastníků.

Příspěvek prezentuje jednotlivé aspekty tréninku a výsledky analýz respondentních dat. Ty odkazují k celkově vysoké míře autenticity simulací a jejich reportované přínosnosti, ale také k určité míře emoční zátěže, zejména ve vztahu k napětí a nervozitě participantů v průběhu simulace. Součástí příspěvku je diskuse nad možnostmi úprav metody a jejím budoucím využitím.

Klíčová slova: komunikační kompetence; cinematická virtuální realita; trénink učitelů

Grantová podpora: Projekt je financován interním grantem pedagogické fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích.

Abstract: The paper explores the use of cinematic virtual reality (VR) in applied educational psychology research. It presents the results of a pilot study of the VRTEAM project, which aimed to design and evaluate a communication training system for student teachers. Virtual reality was used to induce and facilitate experiential learning through exposure to a photorealistic immersive classroom environment.

The pilot research involved a sample of $n = 123$ undergraduate teacher education students (72 females, 51 males) who were exposed to pre-prepared teacher-student communication scenarios using the cinematic VR technology. The aim of the study was to explore the effect of the simulation on participants' experience, perceived level of realism, and subjective benefit to their learning. The pretest and posttest batteries included the Big Five Inventory (BFI-XS), Virtual Reality Sickness Questionnaire (VRSQ), iGroup Presence Questionnaire (iPQ), and Positive and Negative Affect Schedule (PANAS). Testing was supplemented by oral and written reflection.

The paper presents aspects of the training and the results of the analysis of the respondent data. These data refer to the overall high level of authenticity of the simulations and their reported usefulness, but also to a certain level of emotional burden, especially in relation to the participants' tension and nervousness during the simulation. The paper includes a discussion of possible modifications to the method and its future use.

Keywords: communication competences; cinematic virtual reality; teacher training

Grant affiliation: Projekt je financován interním grantem pedagogické fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích.

Ako komunikovať s generáciou, ktorá má slúchadlá v ušiach a oči upreté na displej? Prieskum sociálnych sietí najväčších českých a slovenských univerzít

How to communicate with a generation that has headphones in their hears and eyes fixed on the screen? Survey of social networks of the largest Czech and Slovak universities

Radomír Masaryk¹, Lujza Laudárová²

¹Univerzita Komenského v Bratislave, Fakulta sociálnych a ekonomických vied

²Univerzita Komenského v Bratislave, Fakulta managementu

Abstrakt: Social media affect our social interactions, communication, or other social processes. For secondary school students, they have become an important source of information about their potential studies. Nevertheless, we know relatively little about the effectiveness of various strategies used by universities to persuade potential candidates. In the post, we will examine the communication of the 3 largest Czech and 3 largest Slovak universities on their official profiles in the Facebook and Instagram networks, focusing on the dynamics of the number of followers, the frequency of posting, and engagement. At the same time, we present the results of a pilot content analysis to identify the topics that generate the most interactions. The results indicate different strategies of different universities, while the most effective is the content that can present academic values in a style that young people can identify with and makes them experience positive emotions. At the same time, the results indicate a significant predominance of attractive visual material over text. We indicate the direction of further research, which should mainly take the path of qualitative research of young people's preferences (for example, in the form of personal diaries using solicited screenshots) and experimental use of A/B testing. In conclusion, an active approach to managing social networks proves to be an extremely important part of the communication mix of tertiary education institutions.

Kľúčová slova: sociálne médiá, oslovanie a získavanie študentov, proces prijímania na univerzity

Grantová podpora: Rektorát Univerzity Komenského v Bratislave

Abstract: Social media affect our social interactions, communication, or other social processes. For secondary school students, they have become an important source of information about their potential studies. Nevertheless, we know relatively little about the effectiveness of various strategies used by universities to persuade potential candidates. In the post, we will examine the communication of the 3 largest Czech and 3 largest Slovak universities on their official profiles in the Facebook and Instagram networks, focusing on the dynamics of the number of followers, the frequency of posting, and engagement. At the same time, we present the results of a pilot content analysis to identify the topics that generate the most interactions. The results indicate different strategies of different universities, while the most effective is the content that can present academic values in a style that young people can identify with and makes them experience positive emotions. At the same time, the results indicate a significant predominance of attractive visual material over text. We indicate the direction of further research, which should mainly take the path of qualitative research of young people's preferences (for example, in the form of personal diaries using solicited screenshots) and experimental use of A/B testing. In conclusion, an active approach to managing social networks proves to be an extremely important part of the communication mix of tertiary education institutions.

Keywords: Social Media, Student Recruitment, University Admission Process

Grant affiliation: Rectorate, Comenius University Bratislava

Digitalizace hodnocení grafomotorických dovedností: Vývoj a ověřování softwaru DiaGramo

Digitizing Graphomotor Skill Assessment: The Development and Validation of DiaGramo

Katarína Zvončáková, Tomáš Prošek

Psychologický ústav Akademie věd České republiky, v.v.i.

Abstrakt: Diagnostika grafomotoriky je v České republice závislá na odborném posouzení speciálního pedagoga, primárně prostřednictvím pozorování. V současnosti umožňují digitalizační tablety přesné měření behaviorálních dat spojených s procesem psaní (např. tlak na podložku, rychlost nebo pohyby nad povrchem tabletu). V příspěvku bude představen nový diagnostický software DiaGramo, jeho vývoj a psychometrické vlastnosti. Výsledný vzorek tvořilo 270 záznamů dětí ze třetích ($N = 109$) a čtvrtých ($N = 161$) ročníků. Klinickou část vzorku tvořilo 155 dětí (57,41 %), z toho mělo 34 dětí (21,94 %) přidružené další specifické poruchy učení. Míra konstruktové a konvergentní validity byla zkoumána ve vztahu k metodám pedagogicko-psychologické praxe a k sebeposouzení dětí. Statisticky významné korelační koeficienty se pohybovaly v rozmezí od velmi slabých vztahů ($r = -0,16$) až po středně silné vztahy ($r = 0,45$) mezi parametry přepisu, specifickými funkcemi (fonologické uvědomování, vizuální diferenciací a pracovní pamětí), hodnocením kvality psaného produktu (HLS) a sebeposouzením dětí (HPSQ-C). Ke zhodnocení míry prediktivní validity jsme použili algoritmus strojového učení (random forest). Přesnost na testovacích datech u žáků 3. ročníku byla 76,19 % (senzitivita: 72,73 %; specifická: 80 %). U žáků 4. ročníků tato přesnost činila 73,33 % (senzitivita: 72,22 %; specifická: 75,00 %). V závěru budou diskutovány limity a další možnosti práce s daty.

Klíčová slova: diagnostický software; vývojová dysgrafie; on-line písmo;

Grantová podpora: TA ČR TL0300028 Software pro pokročilou diagnostiku grafomotorických obtíží.

Abstract: Diagnosis of graphomotor skills in the Czech Republic depends on the professional assessment of a special educator, primarily through observation. Nowadays, digitizing tablets allow accurate measurement of behavioural data related to the writing process (e.g. pressure on the surface, velocity or in-air movements). A new diagnostic software DiaGramo will be presented, its development and psychometric properties. The final sample consisted of 270 records from third ($N = 109$) and fourth ($N = 161$) grade children. The clinical part of the sample consisted of 155 children (57.41%), of which 34 children (21.94%) had associated additional SLD. Measures of construct and convergent validity were examined in relation to the methods of pedagogical-psychological practice and children's self-assessment. Statistically significant correlation coefficients ranged from very weak relationships ($r = -0.16$) to moderately strong relationships ($r = 0.45$) between on-line parameters, specific functions (phonological awareness, visual differentiation and working memory), quality of written product (HLS) and children's self-assessment (HPSQ-C). We used a machine learning algorithm (random forest) to assess the degree of predictive validity. Accuracy on the test data for grade 3 pupils was 76.19% (sensitivity: 72.73%; specificity: 80%). For grade 4 pupils, this accuracy was 73.33% (sensitivity: 72.22%; specificity: 75.00%). Limitation and further possibilities of working with the data will be discussed.

Keywords: diagnostic software; developmental dysgraphia; on-line writing

Grant affiliation: TA ČR TL0300028 Software for advanced diagnosis of graphomotor disabilities.

Psychická bolest: zpráva z předvýzkumu

Psychological pain: pre-survey report

Zdeňka Bajgarová¹, Veronika Plachá², Luboš Krminský³

¹Katedra psychologie, Pedagogická fakulta Jihočeské univerzity

²Katedra primární a preprimární pedagogiky, Pedagogická fakulta Jihočeské univerzity

³Ateliér arteterapie, Pedagogická fakulta Jihočeské univerzity

Abstrakt: O prožitcích psychické bolesti lidé často mluví, významnému prostoru, který tento fenomén v prožívání člověka obsazuje, však neodpovídá množství publikovaných studií zaměřených na fenomenologii tohoto prožitku.

Cílem našeho snažení je vstoupit do tématu psychické bolesti, zorientovat se v dosavadním poznání aspektů, v nichž je tematizována, a navržení způsobů, kterými bychom mohli téma prozkoumat v souladu s metodou interpretativní fenomenologické analýzy.

V rámci fáze osobní sebereflexe zapojených výzkumníků jsme provedli focus group (N=5), ve které jsme společně reflektovali situace spojené s psychickou bolestí a způsob jejího prožívání.

Výsledkem opakovaného čtení a prvotního poznámkování je zachycení různorodosti prožitků (fyzické x nefyzické; svírání, tlak, tíha, pronikavá bolest, nezřetelná, ale všepřonikající bolest) a jejich situačního kontextu (bolest po rozchodu či ztrátě blízkého, zranění blízkým člověkem, bolest z náhledu na život svůj či blízkého člověka, trýznivá fyzická bolest). Ukazuje se blízkost a pronikání těchto prožitků s prožíváním deprese, smutku, truchlení, úzkosti.

Naše zjištění srovnáváme s různými i nepsychologickými přístupy k bolesti s cílem navrhnout podobu rozhovoru do kvalitativní studie (jeho obsah i formu), zvážit způsob výběru a oslovení informantů a posoudit etické otázky.

Tento návrh výzkumného projektu závěrem předložíme posluchačům pro diskusi jejich podnětů a kritických připomínek.

Klíčová slova: psychická bolest; interpretativní fenomenologická analýza; focus group

Abstract: The experience of psychological pain is an important part of an individual's inner life, but phenomenological studies of this experience are lacking.

Our aim is to enter into the topic of psychological pain, to orient ourselves in the current knowledge of the aspects in which it is thematized, and to suggest ways in which we might explore this topic in accordance with the method of interpretative phenomenological analysis.

As part of the personal self-reflection phase of the participating researchers, we conducted a focus group (N=5) in which we shared our reflections on situations related to psychological pain and its experience.

As a result of repeated reading and initial note-taking, the variety of experiences (non/physical; clenching, pressure, heaviness, sharp; vague but pervading pain) and their situational context (pain after a break-up or loss of a loved one, being hurt by a loved one, the pain of seeing one's own or a loved one's life, agonizing physical pain) are captured. The proximity and intermingling of these experiences with the experience of depression, grief, mourning, anxiety is shown.

We compare our findings with different as well as non-psychological approaches to pain in order to design the interview for the qualitative study (its content and form), consider how to select and approach informants, and address ethical issues.

Finally, we will present the research project proposal to the audience for discussion of their suggestions and critical feedback.

Keywords: psychological pain; interpretative phenomenological analysis; focus group

Parentifikácia: príčiny a dôsledky

Parentification: causes and consequences

Viacheslav Basaliukov

Katedra psychológie a patopsychológie PdF UK

Abstrakt: Príspevok sa zameriava na problematiku fenoménu parentifikácie, analyzuje hlavné teoretické prístupy k pochopeniu fenoménu. Problematika parentifikácie je relevantná tak z hľadiska sociálnych javov modernej spoločnosti, ako aj psychopatologických javov v detstve a dospievaní. Analýza psychologickéj literatúry venovanej problematike fenoménu parentifikácie ukázala, že v modernej psychológii nie sú vymedzené hranice tohto fenoménu a chýbajú psychodiagnostické nástroje na jeho kvalifikáciu a diferenciaciu tak v norme, ako aj v rôznych formách psychickej patológie u detí a ich rodičov. Príspevok sa zaoberá osobitosťami, príčinami a dôsledkami fenoménu parentifikácie. Osobitná pozornosť je venovaná vplyvu osobitostí rodinnej komunikácie a osobnostných vlastností rodičov v rodinách s týmto fenoménom na psychické a fyzické zdravie dieťaťa.

Kľúčová slova: Parentifikácia, psychický infantilizmus, duševné zdravie, deprivácia

Abstract: The paper focuses on the issue of the phenomenon of parentification, analysing the main theoretical approaches to understanding the phenomenon. The issue of parentification is relevant both in terms of social phenomena of modern society and psychopathological phenomena in childhood and adolescence. The analysis of psychological literature devoted to the issue of the phenomenon of parentification has shown that in modern psychology the boundaries of this phenomenon are not defined and there is a lack of psychodiagnostic tools for its qualification and differentiation both in the norm and in various forms of psychopathology in children and their parents. The paper deals with the peculiarities, causes and consequences of the phenomenon of parentification. Particular attention is paid to the influence of peculiarities of family communication and personality characteristics of parents in families with this phenomenon on the mental and physical health of the child.

Keywords: Parentification, psychic infantilism, mental health, deprivation

Osobnost a preference pro různé typy aut

Personality and preferences for various types of cars

Jana Buštor¹, Václav Linkov²

¹Ústav aplikované psychologie, Fakulta sociálních a ekonomických věd, Univerzita Komenského v Bratislavě

²Centrum dopravního výzkumu, v.v.i.

Abstrakt: V našem výzkumu jsme si položili otázku jaký je vztah mezi osobností a typy a značkami aut, které lidé preferují. Celkem 340 respondentů vyplnilo dotazník Velké pětky BFI-2-S a dále dotazník ptající se na preference nejprodávanějších značek aut. Vyplnili také dotazník ohledně své preference různých typů aut - mini automobilů, kompaktní automobily, nižší střední třída, střední třída, vyšší střední třída, luxusní automobily, sportovní automobily, SUV, terénní automobily, MPV a dodávky. Extraverze korelovala s preferencí pro vyšší střední třídu, sportovní auta a dodávky a značku Mercedes. Přívětivost korelovala s preferencí pro SUV, Škodu a Volkswagen a negativně s preferencí pro sportovní auta. Svědomitost korelovala s preferencí pro Volkswagen a Lexus a negativně s preferencí pro kabriolety a Alfa Romeo. Negativní emocionalita korelovala s preferencí pro Ford, Hyundai a Jeep. Otevřenost korelovala s preferencí pro mini automobily a MPV a negativně s preferencí pro střední a vyšší střední třídu a BMW.

Klíčová slova: osobnost; typy aut; značky aut

Abstract: In our research, we asked what is the relationship between personality and the types and brands of cars people prefer. A total of 340 respondents completed the Big Five BFI-2-S questionnaire as well as a questionnaire asking about preferences for the best-selling car brands. They also completed a questionnaire regarding their preference for different types of cars - mini cars, compact cars, lower mid-range, mid-range, upper mid-range, luxury cars, sports cars, SUVs, off-road cars, MPVs and vans. Extraversion was correlated with preference for upper middle class, sports cars and vans, and the Mercedes brand. Agreeableness was correlated with preference for SUVs, Skoda and Volkswagen and negatively correlated with preference for sports cars. Conscientiousness correlated with preference for Volkswagen and Lexus and negatively with preference for convertibles and Alfa Romeo. Negative emotionality correlated negatively with preference for Ford, Hyundai and Jeep. Openness was correlated with preference for mini cars and MPVs and negatively correlated with preference for medium and upper middle class and BMW.

Keywords: personality; car types; car brands

Reciprocita u dospělých s diagnostikovanou poruchou autistického spektra

Reciprocity in Adults with Diagnosed Autism Spectrum Disorder

*Kristína Czekóová^{1,2}, Radek Mareček¹, Rostislav Staněk¹, Calum Hartley³, Klaus Kessler⁴, Pavlína Hlavatá¹,
Hana Ošlejšková^{1,5}, Milan Brázdil^{1,6}, Daniel Joel Shaw^{1,7}*

¹Masarykova Univerzita

²Psychologický ústav AVČR

³Lancaster University

⁴University College Dublin

⁵Fakultní Nemocnice Brno

⁶Nemocnice u sv. Anny v Brně

⁷Aston University

Abstrakt: Skupina poruch autistického spektra je definovaná predovšetkým problémami v oblasti sociálno-emočnej reciprocity, sociálnej komunikácie a vzťahov. Vzájomnosť a symetria, ktorá recipročné chovanie v priebehu interakcie charakterizuje, by však mala byť obojstranná a tento aspekt nebol v doterajšom výskume dostatočne zohľadnený. Cieľom tejto štúdie bolo popísať neurokognitívne procesy asociované s recipročným správaním u dospelých ne-autistických (ND) a zmiešaných (AD/ND) dvojíc respondentov. Pomocou funkčnej magnetickej rezonancie sme merali aktivitu mozgu u 19 ND a 16 AD/ND párov počas hry na ultimátum, ktorá vyžaduje vzájomnú adaptáciu v reálnom čase. Zaznamenali sme rozdiely v miere reciprocity, počte akceptovaných výhodných ponúk a dynamike zmien veľkých mozgových sietí medzi oboma skupinami. Najväčšie diferencie boli zistené v pravdepodobnosti, s akou konkrétne stavy mozgu prechádzajú jeden do druhého. Naše výsledky poukazujú na nižšiu flexibilitu dynamických charakteristík aktivity veľkých mozgových sietí u AD. Odlišné vzorce spracovania môžu v tejto populácii ovplyvňovať schopnosť flexibilne a pohotovo reagovať na sociálnej podnety v každodennom živote.

Klíčová slova: autizmus, sociálna interakcia, reciprocita, dynamická funkčná konektivita

Grantová podpora: LX22NP05107; LM2023050

Abstract: The group of autism spectrum disorders is primarily defined by difficulties in social-emotional reciprocity, social communication, and relationships. However, the reciprocity and symmetry that characterise reciprocal behaviour during interactions should be mutual, and this aspect has not been adequately considered in previous research. The aim of this study was to describe the neurocognitive processes associated with reciprocal behaviour in adult non-autistic (ND) and mixed (AD/ND) pairs of respondents. Using functional magnetic resonance imaging, we measured brain activity in 19 ND and 16 AD/ND pairs during an ultimatum game, which requires real-time mutual adaptation. We observed differences in the level of reciprocity, the number of accepted advantageous offers, and the dynamics of changes in large brain networks between the two groups. The most significant differences were found in the likelihood of specific brain states transitioning from one to another. Our results indicate lower flexibility in the dynamic characteristics of large brain network activity in AD individuals. Different processing patterns in this population may affect the ability to respond flexibly and promptly to social stimuli in everyday life.

Keywords: autism, social interaction, reciprocity, dynamic functional connectivity

Grant affiliation: LX22NP05107; LM2023050

Rozdiely v schopnosti mentalizácie u pacientov so schizofréniou a bipolárnou afektívnou poruchou

Differences in mentalizing ability between patients with schizophrenia and bipolar affective disorder

Ivana Mirdalíková

Univerzita sv.Cyrila a Metoda v Trnave, Filozofická fakulta, Katedra psychológie
Nemocnica sv.Lukáša v Galante, Psychiatrické oddelenie

Abstrakt: Na základe svojich predstáv sme schopní porozumieť tomu, čo sa asi deje v mysli druhých ľudí. Ľudskí jedinci sa líšia v miere, v akej sú schopní teóriu mysle uplatňovať. Výsledky doterajších výskumov poukazujú na to, že práve schopnosť mentalizácie je narušená tak ako u pacientov so schizofréniou (Mazza et al., 2001; Kohler et al., 2010; Csukly et al., 2013), tak aj u pacientov s bipolárnou afektívnou poruchou (Kerr et al., 2003; Bora et al. 2005), čo bolo hlavným cieľom výskumu a ich porovnanie so zdravou populáciou.

Pre účely výskumu boli zostavené tri výskumné súbory, ktorý pozostával z pacientov s poruchami zo sch. spektra a z pacientov s bipolárnou afektívnou poruchou, ktorí tvorili klinickú populáciu - 30 participantov pre každú skupinu. Zdravú populáciu, kontrolnú skupinu, tvorilo 34 respondentov.

Na meranie schopnosti rozpoznávať mentálne stavy sme zvolili Faux Pas test. Test pozostáva z 20 príbehov, z toho 10 príbehov tvorí Faux Pas Stories a 10 príbehov je kontrolných. Faux pas príbeh hodnotí schopnosť rozpoznať a pochopiť, keď niekto neúmyselne povie alebo urobí niečo, čo zraňuje alebo uráža inú osobu. Správne identifikovať FP situáciu si vyžaduje pochopenie perspektívy vedomostí a pocitov protagonistov príbehu.

Klinická populácia mala v porovnaní so zdravou populáciou výraznejšie problémy s používaním teórie mysle ($U=469$; $p<.01$; $d=1.00$) a táto schopnosť bola menej adekvátna u pacientov so schizofréniou.

Kľúčová slova: mentalizácia; schizofrénia; bipolárne afektívna porucha

Grantová podpora: PO plán obnovy FPPV-64-2024.

Abstract: We are able to understand what is probably going on in other people's minds on the basis of our perceptions. Human individuals differ in the extent to which they are able to apply theory of mind. The results of previous research indicate that it is the ability to mentalize that is impaired in both schizophrenia patients (Mazza et al., 2001; Kohler et al., 2010; Csukly et al., 2013) and patients with BAP (Kerr et al., 2003; Bora et al. 2005), which has been the main focus of the research, and comparing them to a healthy population.

For the purpose of the research, three research cohorts were assembled, which consisted of patients with sch. spectrum disorders and patients with BAP, who constituted the clinical population - 30 participants for each group. The healthy population, the control group, consisted of 34 participants.

To measure the ability to recognize mental states, we chose the Faux Pas test. The test consists of 20 stories, of which 10 are Faux Pas Stories and 10 are control stories. A Faux Pas Story assesses the ability to recognize and understand when someone unintentionally says or does something that hurts or offends another person. Correctly identifying an FP situation requires an understanding of the perspective knowledge and feelings of the protagonists of the story.

The clinical population had significantly more difficulty using theory of mind ($U=469$; $p<.01$; $d=1.00$) compared to the healthy population, and this ability was less adequate in patients.

Keywords: mentalisation; schizophrenia; bipolar affective disorder

Grant affiliation: FPPV-64-2024.

Konšpiračná mentalita, dôvera v inštitúcie a politická účinnosť Conspiracy mentality, institutional trust and political efficacy

Juliána Bujňáková, Eva Ballová Mikušková

Ústav experimentálnej psychológie, Centrum spoločenských a psychologických vied SAV, v.v.i.

Abstrakt: Cieľom tejto štúdie bolo preskúmať, či existuje vzťah medzi konšpiračnou mentalitou a dôverou v inštitúcie, všeobecnou dôverou, úmyslom zúčastniť sa volieb a internou a externou politickou účinnosťou. Výskumný súbor tvorilo 712 participantov (353 žien) vo veku od 18 do 84 rokov ($M=46.7$, $SD=16.5$). Respondenti boli získaní pomocou externej agentúry a online vyplňali Conspiracy Mentality Questionnaire (konšpiračná mentalita), Propensity to Trust scale (dôvera), šesť položiek merajúcich externú a internú politickú účinnosť, otázky na dôveru respondentov vo vybrané inštitúcie (napr. Európska Únia, Národná Banka Slovenska) a úmysel zúčastniť sa blížiacich sa parlamentných volieb. Výsledky ukázali štatisticky signifikantný vzťah medzi konšpiračnou mentalitou a dôverou v inštitúcie ($r = -.560$, $p = .01$), externou politickou účinnosťou ($r = -.398$, $p = .01$) a internou politickou účinnosťou ($r = -.134$, $p = .01$). Analýzy tiež ukázali štatisticky významný vzťah medzi úmyslom zúčastniť sa volieb a externou ($r = -.203$, $p = .01$) aj internou politickou účinnosťou ($r = -.228$, $p = .01$). Tieto zistenia ukazujú, že konšpiračná mentalita súvisí s dôverou v inštitúcie a politickou účinnosťou, avšak súvislosť medzi konšpiračnou mentalitou a úmyslom zúčastniť sa volieb sa v tomto výskume nepreukázala.

Kľúčové slova: konšpiračná mentalita, dôvera v inštitúcie, politická účinnosť

Grantová podpora: APVV-20-0335 (REDDESINFO - redukovanie šírenia dezinformácií a nepodložených presvedčení) a vega 2/0035/24 (štrukturálne faktory súvisiace s konšpiračnými presvedčeniami: ako neistota, nerovnosť a nízka inštitucionálna dôvera prispievajú k podpore konšpiračných presvedčení).

Abstract: In this study we aimed to examine whether there is a relationship between conspiracy mentality and institutional trust, propensity to trust, intention to vote and internal and external political efficacy. Our research sample consisted of 712 participants (353 women) aged from 18 to 84 years ($M=46.7$, $SD=16.5$). They were recruited through external agency and answered online questionnaire consisting of Conspiracy Mentality Questionnaire (conspiracy mentality), Propensity to Trust scale (trust), six items measuring external and internal political efficacy, questions about their trust in various chosen institutions (e.g. European Union, National Bank of Slovakia), and whether they are planning to vote in the upcoming parliament elections. The results show the strongest relationship between conspiracy mentality and institutional trust ($r = -.560$, $p = .01$), external political efficacy ($r = -.398$, $p = .01$) and internal political efficacy ($r = -.134$, $p = .01$). Analysis showed statistically significant relationship between voting intention and external ($r = -.203$, $p = .01$) and internal political efficacy ($r = -.228$, $p = .01$). These findings show that there is a relationship between conspiracy mentality and institutional trust and political efficacy. The relationship between conspiracy mentality and voting intention did not prove to be significant in this study.

Keywords: conspiracy mentality, institutional trust, political efficacy

Grant affiliation: APVV-20-0335 (REDDESINFO - reducing the spread of disinformation, pseudoscience and bullshit) and vega 2/0035/24 (structural antecedents of conspiracy beliefs: how precarity, inequality and low institutional trust contribute to the endorsement of conspiracy beliefs).

Bůhví jak to celé je: narativní analýza rozhovorů s konspirátory

Who knows how it really is: A narrative analysis of interviews with people, who believe conspiracies

Eva Dubovská, Vladimír Chrz

Psychologický ústav AVČR

Abstrakt: Studie je součástí širšího projektu zaměřeného na výzkum paměti české společnosti v souvislosti s pandemií COVID-19. V rámci projektu byly provedeny rozhovory s 60 účastníky, zaměřené na jejich prožívání situace spojené s nedávnou válkou. Na základě prvotní obsahové analýzy těchto rozhovorů jsme vybrali 15 účastníků s výraznějším sklonem ke konspiračním teoriím.

V našem příspěvku představíme výsledky narativní analýzy těchto 15 rozhovorů. Provedli jsme holistickou kategorickou narativní analýzu, která zahrnuje kategorie aktérství, narativních pozic, hodnot a přesvědčení, a reflexe. Naším cílem je identifikovat typické styly narativní konstrukce spojené s konspiračním myšlením.

Z hlediska analýzy aktérství se například ukazuje výrazný typ tzv. „vyburcovaného“ aktérství, který se vyznačuje potřebou mít věci pod kontrolou a chránit se, co souvisí s vnímaným pocitem ohrožení vlastní autonomie a je spojeno se silným hodnotovým nábojem. Z pohledu narativních pozic vystupují výrazné figury „my a oni“. Konspirační konstrukce může být i adaptivní reakcí na nepřehlednou a zatěžující situaci.

Klíčová slova: konspirace; narativní analýza; aktérství

Abstract: This study is part of a broader project focused on researching the memory of Czech society in connection with the COVID-19 pandemic. As part of the project, interviews were conducted with 60 participants, focusing on their experiences related to a nearby war. Based on an initial content analysis of these interviews, we selected 15 participants with a notable inclination towards conspiracy theories.

In our contribution, we present the results of a narrative analysis of these 15 interviews. We conducted a holistic categorical narrative analysis, which includes categories of agency, narrative positions, values and beliefs, and reflection. Our aim is to identify typical styles of narrative construction associated with conspiratorial thinking.

From the perspective of agency analysis, a significant type of so-called "panicked" agency emerges, characterized by a need to have things under control and to protect oneself, which relates to a perceived threat to one's autonomy and is associated with a strong value-driven charge. In terms of narrative positions, distinct figures of "us and them" emerge. Conspiratorial construction can also be an adaptive response to a confusing and burdensome situation.

Keywords: conspiracy; narrative analysis; agency

Environmentálna identita a jej prediktory - osobnostné črty a spojenie s prírodou

Environmental identity and its predictors - personality traits and connectedness to nature

Katarína Matejová

Katedra psychológie, Filozofická fakulta, Katolícka univerzita v Ružomberku

Abstrakt: Príspevok sa zameriava na analýzu vzťahov medzi prostredím a človekom s cieľom zistiť, do akej miery je možné vysvetliť environmentálnu identitu prostredníctvom osobnostných črt a spojenia s prírodou. Výskumnej štúdie sa zúčastňuje vyše 250 respondentov vo veku od 18 do 70 rokov zo Slovenska. Osobnostné črty sú merané dotazníkom NEO - Five Factors Inventory [Costa & McCrae], environmentálna identita škálou Environmental Identity Scale [Clayton] a spojenie s prírodou škálou Connectedness to Nature Scale [Mayer & Frantz]. Dáta sú spracovávané prostredníctvom Pearsonovej korelačnej analýzy a jednoduchej regresnej analýzy (s kontrolovanou premennou rod). Výsledky budú vyhodnotené po ukončení zberu dát. Na základe výsledkov regresnej analýzy budú prezentované prediktívne súvislosti medzi osobnostnými črtami, spojením s prírodou a environmentálnou identitou. Štúdia je príspevkom k porozumeniu toho, ako sú osobnostné črty dospelých prepojené s environmentálnou identitou a subjektívne prežívaným spojením s prírodou. Zistenia budú v príspevku interpretované z hľadiska praktických implikácií pre oblasť environmentálnej psychológie, ale aj oblasť psychologického poradenstva a duševného zdravia.

Kľúčová slova: environmentálna identita; spojenie s prírodou; osobnostné črty

Grantová podpora: Plán obnovy a odolnosti SR, kód programu: 09103-03-V04-00630.

Abstract: This paper focuses on the analysis of the relationship between the environment and the person in order to see to what extent environmental identity can be explained through personality traits and the connectedness with nature. Over 250 respondents aged between 18 and 70 years from Slovakia participate in the research study. Personality traits are measured by the NEO - Five Factors Inventory [Costa & McCrae], environmental identity by the Environmental Identity Scale [Clayton] and connection to nature by the Connectedness to Nature Scale [Mayer & Frantz]. Data are processed through Pearson correlation analysis and simple regression analysis (with gender as a controlled variable). Results will be evaluated after data collection is completed. Based on the results of the regression analysis, predictive relationships between personality traits, connectedness to nature, and environmental identity will be presented. The study contributes to the understanding of how adult personality traits are linked to environmental identity and subjectively experienced connection to nature. The findings will be interpreted in the paper in terms of practical implications for the field of environmental psychology, as well as the field of counseling psychology and mental health.

Keywords: environmental identity; connectedness with nature; personality traits

Grant affiliation: Recovery and Resilience Plan of the Slovak Republic, Program Code: 09103-03-V04-00630.

Faktory ovplyvňujúce sociálnu súdržnosť medzi ukrajinskými utečencami a utečenkami a hostiteľskými komunitami na Slovensku

Factors Undermining Social Cohesion among Ukrainian Refugees and Host Societies in Slovakia

Jana Papcunová

Institute of Social Sciences of the Centre of Social and Psychological Sciences SAS, Košice

Abstrakt: Po invázii Ukrajiny Ruskom sa väčšina krajín strednej a východnej Európy, vrátane Českej republiky a Slovenska, stretla s ekonomickým tlakom, dezinformáciami a výzvami pri podpore sociálnej súdržnosti medzi ukrajinskými utečencami a hostiteľskými komunitami. Táto štúdia skúma faktory vplyvajúce na sociálnu súdržnosť medzi ukrajinskými utečencami a miestnou populáciou so zameraním na ich reálne skúsenosti na Slovensku, poukazujúc na eskalujúcu spoločenskú nepriateľnosť, vrátane diskriminácie a verbálnych útokov.

Údaje pre túto štúdiu boli získané prostredníctvom 2 fokusových skupín so 17 účastníkmi, uskutočnených v marci a decembri 2023. Prvá skupina (N=8, vekové rozpätie 18-71 rokov) pozostávala z ukrajinských utečencov/kýň, zatiaľ čo druhá skupina (uskutočnená online) zahŕňala mladých stredoškolských a vysokoškolských študentov/ky (N=9, vekové rozpätie 15-18 rokov), ktorí prišli na Slovensko po februári 2022.

Výsledky analýzy ukazujú, že ukrajinskí utečenci čelia diskriminácii pri hľadaní zamestnania a mladí ľudia sú zraniteľní v oblasti duševného zdravia a sociálnej izolácie v dôsledku online vzdelávania. Štúdia tiež poukazuje na spojenie medzi verbálnymi útokmi a pocitmi vyčlenenia v hostiteľskej komunite, čo vedie k psychickým problémom, emocionálnemu stresu a obmedzenej schopnosti plne sa zapojiť do spoločnosti. Tento výskum potvrdzuje, že verbálne útoky prispievajú k sociálnemu vylúčeniu a môžu negatívne ovplyvniť nielen priamu obeť, ale aj celú cieľovú komunitu.

Kľúčové slova: utečenci a utečanky z Ukrajiny; prežitie skúsenosti; sociálne vylúčenie

Grantová podpora: Výskum bol podporený v rámci Programu grantov pre postdoktorandov SAV „PostdokGrant“ č. APD0061: Navigácia v zložitých podmienkach: Zlepšovanie možností integrácie pre ukrajinských odídenov a odídenkyne v strednej a východnej Európe a z projektu SAV „Spoločenská sonda ukrajinských migrantov a migrantiek na Slovensku.

Abstract: Following the invasion of Ukraine by Russia, most CEE nations, including Czechia and Slovakia, faced economic strain, disinformation, and challenges in fostering social cohesion between Ukrainian refugees and host communities. This study examines actors undermining social cohesion between Ukrainian refugees and host societies. Specifically, it delves into the real-life experiences of Ukrainians residing in Slovakia, shedding light on escalating societal animosity, including discrimination and verbal assaults.

Data for this research were obtained through two focus group sessions comprising 17 participants, conducted in March and December 2023. The first focus group (N=8, age range 18-71 years) consisted of Ukrainian refugees, while the second (conducted online) comprised young high school and university students (N=9, age range 15-18 years), both groups having arrived in Slovakia after February 2022.

Thematic analysis revealed discrimination in accessing the labor market and adolescents' vulnerability to mental health challenges and social isolation due to online schooling.

Results suggest a link between harmful speech and feelings of exclusion in the host community, leading to psychological symptoms, emotional distress and limited ability to participate fully in society. This study reinforces the idea that harmful speech leads to societal withdrawal and has the potential to silence both direct victims and/or the target community as a whole.

Keywords: Ukrainian refugees; lived experiences; societal withdrawal

Grant affiliation: The research was supported by the Slovak Academy of Sciences Postdoctoral Grant Program "PostdokGrant" No. APD0061: Navigating Complexity: Enhancing Integration Pathways for Ukrainian Refugees in the CEE Region and by the SAS project "Social Survey of Ukrainian Migrants in Slovakia.

Socio-demografické prediktory osobných a sociálnych environmentálnych noriem

Socio-demographic predictors of personal and social environmental norms

Beáta Sobotová, Jakub Šrol

Ústav experimentálnej psychológie, Centrum sociálnych a psychologických vied SAV

Abstrakt: Sociálne normy patria medzi najúčinnnejšie intervenčné nástroje na zvyšovanie angažovanosti v pro-environmentálnom správaní. V rámci našej štúdie (N = 600) sme sa zamerali na osobné a sociálne normy súvisiace s obavami spojenými s klimatickou zmenou. Okrem základných demografických premenných sme sa našich participantov pýtali aj na ich politickú orientáciu, dôveru v inštitúcie, finančnú a statusovú neistotu, ako aj menšinový status. Ukázalo sa, že ženy signifikantne vyššie hodnotia svoje osobné environmentálne normy v porovnaní s mužmi, čo korešponduje s výsledkami predošlých výskumov. Tento efekt sa nepreukázal v rovnakej miere pri hodnotení sociálnych environmentálnych noriem. Vek, vzdelanie, veľkosť bydliska ani kraj, z ktorého participant pochádzali nezohrávajú podľa našich zistení rolu v osobných ani v sociálnych environmentálnych normách. Podobne ani ostatné premenné sa neosvedčili ako konzistentné koreláty alebo prediktory osobných a sociálnych environmentálnych noriem. Jednou z výnimiek bola osobná environmentálna norma týkajúca sa spokojnosti s prístupom štátu k environmentálnym témam, pri ktorej sa dôvera v inštitúcie, finančná a statusová neistota, menšinový status, vek a politická orientácia ukázali ako významné prediktory. Sociálne a osobné environmentálne normy zatiaľ v takomto kontexte skúmané neboli, pričom ich výskum považujeme za dôležitý, keďže môže viesť k intervenčným snahám.

Kľúčová slova: osobné a sociálne normy, pro-environmentálne správanie, socio-demografické prediktory

Grantová podpora: Grant od European Climate Foundation G-2311-67279 Psychologické bariéry environmentálneho správania a podpora klimatických politik na Slovensku

Abstract: Social norms are among the most effective intervention tools for increasing engagement in pro-environmental behavior. In our study (N = 600), we focused on personal and social norms related to concerns about climate change. In addition to basic demographic variables, we also asked our participants about their political orientation, trust in institutions, financial and status uncertainty, as well as minority status. It was found that women significantly rate their personal environmental norms higher compared to men, which corresponds with the results of previous research. This effect was not shown to the same extent when assessing social environmental norms. According to our findings, age, education, the size of the place of residence, or the region from which the participants came, do not play a role in personal or social environmental norms. Similarly, other variables did not prove to be consistent correlates or predictors of personal and social environmental norms. One exception was the personal norm concerning satisfaction with the state's approach to environmental issues, where trust in institutions, financial and status uncertainty, minority status, age, and political orientation were significant predictors. Social and personal environmental norms have not yet been studied in this context in Slovakia, and we consider their research important as it can lead to effective intervention efforts.

Keywords: personal and social norms, pro-environmental behavior, socio-demographic predictors

Grant affiliation: Grant od European Climate Foundation G-2311-67279 Psychological barriers to environmental behavior and support for climate policies in Slovakia

Vliv vnímané hrozby a meziskupinového kontaktu na akulturační preference a postoje vůči imigrantům: Online experiment s využitím chatovací komunikační platformy

The effect of perceived threat and intergroup contact with immigrants on acculturation preferences and attitudes toward immigrants: An online experiment using a chat communication platform

David Lacko¹, Sylvie Graf¹, Michèle Denise Birtel², Martina Hrebickova¹,
Francesca Prati³, Mirjana Rupar¹, Shpend Voca¹, Tibor Zingora¹

¹Psychologický ústav AVČR

²University of Greenwich

³Department of Psychology, University of Bologna

Abstrakt: Kvůli rychlému a historicky bezprecedentnímu nárůstu počtu imigrantů v evropských zemích vnímají jejich obyvatelé imigraci jako jeden z nejvíce znepokojujících problémů současnosti. Tato studie proto zkoumá, jak hrozba vnímaná ze strany imigrantů a meziskupinový kontakt s imigranty ovlivňuje postoje majoritní společnosti vůči imigrantům (předsudky a pozitivní a negativní behaviorální tendence) prostřednictvím akulturačních preferencí týkajících se imigrantů (tj. přijetí většinové kultury a udržení menšinové kultury imigrantů). Preregistrovaný experiment (N = 480) manipuloval vnímanou hrozbu vůči majoritní společnosti ze strany vietnamské menšiny a valenci meziskupinového kontaktu s členem vietnamské menšiny (pozitivní vs. negativní) prostřednictvím online komunikace v námi vytvořené chatovací platformě s předem připravenými reakcemi fiktivní osoby z vietnamské komunity. Vnímaná hrozba zvýšila preference účastníků, aby Vietnamci přijali kulturu většinové společnosti, a snížila preference, aby si Vietnamci udrželi svoji původní kulturu, zatímco valence online kontaktu akulturační preference neovlivnila. Akulturační preference souvisely s behaviorálními tendencemi, tedy se záměrem chovat se k Vietnamcům pozitivně, ale ne s předsudky vůči nim. Pozitivní online kontakt snížil negativní behaviorální tendence a předsudky vůči Vietnamcům a zvýšil pozitivní behaviorální tendence. Vnímaná hrozba zvyšovala negativní behaviorální tendence. Nalezli jsme tři nepřímé efekty: hrozba ovlivňovala negativní behaviorální tendence skrze obě akulturační preference a pozitivní tendence skrze preference k přijetí většinové kultury. Moderační analýza ukázala interakci mezi hrozbou a valencí kontaktu: pozitivní kontakt snižoval vliv hrozby na předsudky, zatímco negativní kontakt jej zesiloval. Tyto výsledky zdůrazňují význam meziskupinových kontaktů při snižování negativních postojů vůči imigrantům a naznačují, že vnímaná hrozba může být klíčovým faktorem v utváření akulturačních preferencí a behaviorálních tendencí.

Klíčová slova: akulturace, imigranti, meziskupinový kontakt, experiment

Grantová podpora: Excelentní výzkum v oblasti digitálních technologií a wellbeingu CZ.02.01.01/00/22_008/0004583 Operační program Jan Amos Komenský, který je spolufinancován Evropskou unií.

Abstract: Due to the rapid and historically unprecedented increase in the number of immigrants across European countries, their inhabitants currently see immigration as one of the most pressing issues. Therefore, this study examined how the threat perceived from immigrants and intergroup contact with immigrants influence the attitudes of the majority society towards immigrants (i.e., prejudice and positive and negative behavioral tendencies) through acculturation preferences regarding immigrants (i.e., preference for immigrants to adopt the majority culture or maintain their original culture). A preregistered experiment (N = 480) manipulated perceived threat from the Vietnamese immigrants in Czechia (i.e., suggesting their achievements in Czech society as compared to the majority Czechs) and the valence of online intergroup contact with a member of the Vietnamese minority (positive vs. negative) in a chat platform with predefined responses from the fictional Vietnamese. Perceived threat (but not valence of online contact) increased participants' preferences for Vietnamese to adopt the Czech majority culture and decreased preferences for Vietnamese to maintain their original culture. Acculturation preferences were related to positive behavioral tendencies (but not prejudice). Positive online contact decreased negative behavioral tendencies and prejudice toward Vietnamese and increased positive behavioral tendencies. Perceived threat increased negative behavioral tendencies. We found three indirect effects: the threat influenced negative behavioral tendencies through both acculturation preferences (i.e., higher majority culture adoption and lower original culture maintenance) and positive behavioral tendencies through preference for majority culture adoption. Moderation analysis revealed an interaction between threat and valence of intergroup contact in that positive contact reduced the effect of threat on prejudice, whereas negative contact enhanced it. These results highlight the importance of intergroup contact in reducing negative attitudes toward immigrants and suggest that perceived threat may be a key factor in shaping acculturation preferences and behavioral tendencies.

Keywords: acculturation, immigrants, intergroup contact, experiment

Grant affiliation: Research of Excellence on Digital Technologies and Wellbeing CZ.02.01.01/00/22_008/0004583 Operational Program Jan Amos Comenius, which is co-financed by the European Union.

Vliv shodných hudebních preferencí na utváření mezilidských vztahů skrze hodnoty a osobnostní rysy

The influence of congruent musical preferences on the formation of interpersonal relationships through values and personality traits

Anna Kubelková

Psychologický ústav AVČR

Abstrakt: Předchozí studie ukazují, že lidé se sbližují na základě sdílených hudebních preferencí. Jedinci, kteří vnímají, že mají shodné hudební preference s jiným člověkem, ho hodnotí jako sociálně atraktivnějšího. Lze očekávat, že tento vztah je ještě výraznější u mladých lidí, adolescentů a mladých dospělých. Důležitými proměnnými moderujícími vztah mezi sociální atraktivitou a vnímanou shodou hudební preference jsou sdílené hodnoty a osobnostní rysy. V rámci dotazníkového online experimentu bylo 163 participantů, kteří poslouchají rockovou hudbu nebo obdobné žánry, náhodně rozděleno do tří experimentálních podmínek. V každé skupině byla participantům prezentována fotografie osoby, která byla stylizována do rockového stylu, country stylu, nebo žádného stylu (kontrolní skupina). U fotografií byl rovněž uveden krátký popis, který obsahoval informace o hudebních preferencích prezentované osoby. Osoba na fotografii stylizovaná do rockového stylu byla participanty hodnocena signifikantně výše na škále sociální atraktivity. Shoda hodnot ani shoda osobnostních rysů neměly na tento vztah významný mediační vliv. Věk se rovněž neprokázal jako významný moderátor vztahu. Výsledky naznačují, že shoda hudebních preferencí má určitý vliv na utváření mezilidských vztahů, avšak proměnné, které mohou být prostředníky tohoto vztahu, nejsou ještě zcela známy.

Klíčová slova: hudební preference, osobnostní rysy, hodnoty, experiment

Abstract: Previous studies show that people bond based on shared music preferences. Individuals who perceive that they have identical music preferences with another person rate that person as more socially attractive. This relationship can be expected to be even more pronounced for young people, adolescents and young adults. Important variables moderating the relationship between social attractiveness and perceived music preference congruence are shared values and personality traits. In a questionnaire-based online experiment, 163 participants who listen to rock music or similar genres were randomly assigned to three experimental conditions. In each group, participants were presented with a photograph of a person who was styled in rock style, country style, or no style (control group). The photographs were also accompanied by a short description that included information about the musical preferences of the person presented. The person in the photograph styled in a rock style was rated significantly higher on the social attractiveness scale by participants. Neither value congruence nor personality trait congruence had a significant mediating effect on this relationship. Age also did not prove to be a significant moderator of the relationship. The results suggest that congruence of musical preferences has some influence on the formation of interpersonal relationships, but the variables that may mediate this relationship are not yet fully understood.

Keywords: musical preferences, personal traits, values, experiment

Posters

Ako primárne presvedčenia o svete prispievajú k sociálnemu fatalizmu a politickej orientácii? How do primary beliefs about the world contribute to social fatalism and political orientation?

Peter Babinčák, Monika Kačmárová

Inštitút psychológie, Filozofická fakulta, Prešovská univerzita

Abstrakt: Úlohe presvedčení je v psychologickéj literatúre venovaná veľká pozornosť. Koncept primárnych presvedčení o prostredí a celkovom charaktere sveta predstavuje novú koncepciu v tejto oblasti poznania. Cieľom výskumu bolo overiť, ako primárne presvedčenia súvisia s postojmi angažovanosti a politickej orientácie. Výskumu sa zúčastnilo 1549 respondentov vo veku 18-72 rokov, 747 mužov a 801 žien. Na meranie primárnych presvedčení (svet je bezpečný, svet je lákavý, atraktívny, svet je živý a zmysluplný) bol využitý dotazník PI-18, postoje k otázkam verejného života boli overované škálou sociálneho fatalizmu a otázkou na politickú orientáciu (konzervatívna vs. liberálna). V regresných modeloch presvedčenie že svet je bezpečné miesto podľa očakávaní redukovalo sociálny fatalizmus. Presvedčenie že svet je živý a zmysluplný podporovalo sociálny fatalizmus, čo bolo prekvapujúcim zistením. Je možné uvažovať o koncepčnom prekryvaní medzi vierou, že svet má poriadok a zmysel a vierou, že svet je týmto poriadkom predurčený. Pre politickú orientáciu boli zaznamenané obdobné zistenia. Presvedčenie že svet je bezpečné miesto prispievalo k liberalistickej orientácii a presvedčenie že svet je živý a zmysluplný ku konzervatívnej politickej orientácii. Realizovaná štúdia bola prvotným pokusom o overenie úlohy primárnych presvedčení o svete pre oblasť postojov, ktoré majú potenciál ovplyvňovať budúce správanie ľudí v otázkach angažovanosti vo verejnom živote.

Kľúčové slova: primárne presvedčenia, sociálny fatalizmus, politická orientácia

Grantová podpora: APVV-23-0647 Primárne presvedčenia o svete a ich vzťah k duševnému zdraviu a subjektívnej pohode

Abstract: The role of beliefs has received a great deal of attention in the psychological literature. The concept of primary beliefs about the environment and the overall nature of the world represents a new theory. The aim of this research was to examine how primary beliefs are related to attitudes of engagement and political orientation. A total of 1549 respondents aged 18-72, 747 males and 801 females, participated in the research. The PI-18 questionnaire was used to measure primary beliefs (the world is safe, enticing, alive) while attitudes towards public life issues were measured with a social fatalism scale and a question on political orientation (conservative-liberal). In regression models, the belief that the world is a safe place reduced social fatalism as expected. The belief that the world is alive and meaningful supported social fatalism, which was a surprising finding. It is possible to consider a conceptual overlap between the belief that the world has order and meaning and the belief that the world is predetermined by that order. For political orientation, similar findings were noted. The belief that the world is a safe place contributed to a liberalist orientation, and the belief that the world is alive contributed to a conservative political orientation. The study was an initial attempt to test the role of primary beliefs about the world for the domain of attitudes that have the potential to influence people's future behavior on issues of engagement in public life.

Keywords: primary beliefs, social fatalism, political orientation

Grant affiliation: APVV-23-0647 PRIMALS - primary beliefs about the world and their relationship to mental health and subjective well-being

Osobná viera v spravodlivý svet ako prediktor životnej spokojnosti The personal belief in a just world as predictor of the life satisfaction

Jaroslava Babjáková, Michaela Pariláková, Ivana Magáčová Žilková

Inštitút psychológie, Filozofická fakulta, Prešovská univerzita v Prešove

Abstrakt: Cieľom predkladaného príspevku bolo overiť prediktívny význam viery v spravodlivý svet (osobná viera v spravodlivý svet, všeobecná viera v spravodlivý svet) a vybraných sociodemografických premenných (rod, vek, rodičovský status, manželský stav) na životnú spokojnosť. Výskumný súbor pozostával z 214 respondentov (146 žien, 68 mužov) vo veku 19–62 rokov ($M=37.83$, $SD=12.406$). Ako výskumné nástroje boli použité Škála spokojnosti so životom (SWLS-Satisfaction with life scale) (Diener et al., 1985) a Viera v spravodlivý svet (Džuka & Dalbert, 2002). K štatistickému spracovaniu údajov bola použitá viacnásobná hierarchická lineárna regresná analýza. Výsledky preukázali štatistickú významnosť osobnej viery v spravodlivý svet ako významného pozitívneho prediktora životnej spokojnosti. V práci budú výsledky detailne analyzované a diskutované.

Kľúčová slova: životná spokojnosť, osobná viera v spravodlivý svet, všeobecná viera v spravodlivý svet

Grantová podpora: APVV-23-0647 PRIMALS – primárne presvedčenia o svete a ich vzťah k duševnému zdraviu a subjektívnej pohode

Abstract: The aim of this study was to verify the predictive significance of belief in a just world (personal belief in a just world, general belief in a just world) and selected sociodemographic variables (gender, age, parental status, marital status) on life satisfaction. The sample consisted of 214 respondents (146 females, 68 males) aged 19–62 years ($M=37.83$, $SD=12.406$). As the research instruments were used the Satisfaction with Life Scale (SWLS) (Diener et al., 1985) and the Belief in a Just World Scale (Djuka & Dalbert, 2002). Multiple hierarchical linear regression analysis was used to statistically analyse the data. Results demonstrated the statistical significance of personal belief in a just world as a significant positive predictor of life satisfaction. The results will be analyzed and discussed in detail in the study.

Keywords: life satisfaction, personal belief in a just world, general belief in a just world

Grant affiliation: APVV-23-0647 PRIMALS - primary beliefs about the world and their relationship to mental health and subjective well-being

Vedia lekári správne používať a interpretovať výsledky CRP testov? Do doctors know how to correctly use and interpret the results of CRP tests?

Simona Bartošová¹, Vladimíra Čavojová¹, Miroslav Sirota²

¹Ústav experimentálnej psychológie, Centrum spoločenských a psychologických vied SAV, v.v.i.

²Department of Psychology, University of Essex

Abstrakt: V súčasnosti čelíme jednej z najväčších hrozieb pre verejné zdravie – narastajúcej antibiotickej rezistencii, ktorá ohrozuje účinnosť medicínskej liečby a vytvára tlak na zdravotné systémy. Psychologické faktory, ako nesprávne návyky a predsudky, vedú k nesprávnemu užívaniu a nadmernému predpisovaniu antibiotík, čo zvyšuje riziko vzniku rezistentných baktérií. Preto je cieľom plánovanej štúdie preskúmanie faktorov ovplyvňujúcich rozhodovanie o predpisovaní antibiotík u lekárov pre dospelých a deti. Lekári budú oslovení v spolupráci s jednotkou bezt z MZ SR a zmeriame ich vedomosti, postoje a správanie. Okrem toho pomocou dvoch hypotetických scenárov preskúmame, ako využívajú a interpretujú výsledky CRP (C-reaktívneho proteínu) pri svojom klinickom rozhodovaní o predpisovaní antibiotík. Predstavená štúdia bude súčasťou dizertačnej práce, ktorej hlavným cieľom je pochopenie psychologických procesov vedúcich k nadmernému užívaniu a predpisovaniu antibiotík a navrhnutie vhodných intervencií na zníženie nevhodného užívania a predpisovania antibiotík, čím chce prispieť k boju proti antibiotickej rezistencii.

Kľúčová slova: antibiotická rezistencia, CRP test, rozhodovanie o predpisovaní antibiotík

Grantová podpora: APVV-20-0335

Abstract: We are currently facing one of the biggest threats to public health – increasing antibiotic resistance, which threatens the effectiveness of medical treatment and puts pressure on health systems. Psychological factors, such as incorrect habits and prejudices, lead to the incorrect use and overprescription of antibiotics, which increases the risk of the emergence of resistant bacteria. Therefore, the aim of the planned study is to examine the factors influencing the decision-making on antibiotic prescribing among doctors for adults and children. Doctors will be approached in cooperation with the beet unit from the Ministry of Health of the Slovak Republic and we will measure their knowledge, attitudes and behavior. Furthermore, using two hypothetical scenarios, we will explore how they use and interpret CRP (C-reactive protein) results in their clinical decision-making about antibiotic prescribing. The presented study will be part of a dissertation, the main goal of which is to understand the psychological processes leading to the excessive use and prescription of antibiotics and to propose appropriate interventions to reduce the inappropriate use and prescription of antibiotics, thereby contributing to the fight against antibiotic resistance.

Keywords: antibiotic resistance, CRP test, deciding on antibiotic prescribing

Grant affiliation: APVV-20-0335

Perfekcionizmus ako prediktor prokrastinácie budúcich pedagógov

Perfectionism as a predictor of procrastination of future teachers

Marianna Berinšterová¹, Monika Kačmárová¹, Monika Magdová²

¹Filozofická fakulta, Prešovská univerzita v Prešove, Slovenská republika

²Fakulta prírodných a humanitných vied, Prešovská univerzita v Prešove, Slovenská republika

Abstrakt: Cieľom príspevku je zistiť, či dimenzie perfekcionizmu, „vysoký štandard“ a „diskrepancia vlastného štandardu a jeho dosahovania“ predikujú prokrastináciu vysokoškolských študentov. Kontrolovanými premennými boli svedomitosť, rod, bývanie počas semestra (s rodičmi, internát, privát). Vzorku tvorilo 333 študentov učiteľských odborov Prešovskej univerzity (69,1% žien; Mvek = 20.5; SD = 1.62). Použité boli metodiky Layova škála prokrastinácie (Lay, 1986; Gabrhelík et al., 2006), Almost Perfect Scale (Slaney et al., 1996; Slaney et al., 2001) a 10-položkový osobnostný inventár (Gosling et al., 2003). Dáta boli spracované prostredníctvom lineárnej regresie v štatistickom programe JASP. Výsledky ukázali pozitívny vzťah diskrepancie výkonu a negatívny vzťah vysokého vlastného štandardu s prokrastináciou. Z kontrolovaných premenných bol zistený negatívny vzťah svedomitosti a prokrastinácie. Vyššiu mieru prokrastinácie vykazovali muži. Výsledok podporuje pohľad na prokrastináciu ako nepriaznivý behaviorálny prejav a naznačuje potrebu skvalitnenia pregraduálnej prípravy pedagógov, špeciálne v oblasti zvládania, sebahodnotenia a psychologickej starostlivosti o seba.

Kľúčová slova: perfekcionizmus; prokrastinácia; svedomitosť

Abstract: The aim of this paper is to explore whether dimensions of perfectionism, "high standards" and "discrepancy between own standards and achievement of standards" predict procrastination in university students. The controlled variables were conscientiousness, gender, and living arrangements during the semester (with parents, dorm, private). The sample consisted of 333 teaching students of the University of Presov (69.1% female; Mage = 20.5; SD = 1.62). The methodologies used were Lay's Procrastination Scale (Lay, 1986; Gabrhelik et al., 2006), Almost Perfect Scale (Slaney et al., 1996; Slaney et al., 2001), and Ten-Item Personality Inventory (Gosling et al., 2003). Data were processed through linear regression in the statistical program JASP. The results showed a positive relationship of performance discrepancy and a negative relationship of high self-standards with procrastination. Among the controlled variables, a negative relationship of conscientiousness and procrastination was found. Males showed higher levels of procrastination. The result supports the view of procrastination as an adverse behavioral manifestation and suggests the need to improve pre-service teacher training, specifically in the areas of coping, self-assessment and psychological self-care.

Keywords: perfectionism; procrastination; conscientiousness

Overenie psychometrických charakteristík Škály vďačnosti GQ-6 u odliečených onkologických pacientiek

Evaluation of psychometric properties of the Gratitude Questionnaire GQ-6 in cancer patients post treatment

Veronika Boleková, Veronika Chlebcová

Fakulta psychológie, Paneurópska vysoká škola

Abstrakt: Cieľom výskumu bolo overiť vybrané psychometrické charakteristiky a faktorovú štruktúru Škály vďačnosti GQ-6 v populácii odliečených onkologických pacientiek. Analýzy boli realizované v súbore 128 odliečených onkologických pacientiek vo veku 22-83 rokov ($M = 53.9$, $SD = 11.54$), ktorým boli administrované nasledujúce metódy: Škála vďačnosti GQ-6, Heartlandská škála odpúšťania, Škála nádeje a otázka zameraná na dôležitosť duchovnej stránky života. Výsledky výskumu poukazujú na akceptovateľnú reliabilitu škály v zmysle vnútornej konzistencie ($\omega = 0.79$, resp. $\alpha = 0.80$). Konštatujeme tiež stredne silné vzťahy medzi vďačnosťou, hodnotením dôležitosti duchovnej stránky života ($r_s = 0.45$, 95% CI [0.29; 0.57]) a odpustením ($r_s = 0.41$, 95% CI [0.25; 0.54]). Vzťah s nádejou bol z hľadiska vecnej významnosti slabý ($r_s = 0.22$, 95% CI [0.05; 0.38]). Zistené súvislosti považujeme za argument v prospech validity interpretácie skóre založenej na vzťahu k iným premenným. Výsledky konfirmačnej faktorovej analýzy podporujú predpoklad o jednofaktorovej štruktúre a po zohľadnení veľkosti súboru poukazujú na akceptovateľnú zhodu modelu s dátami ($\chi^2(8, N = 128) = 25.667$, $p = 0.001$, CFI = 0.934, RMSEA [95% CI] = 0.131 [0.077, 0.190], SRMR = 0.044) pre pôvodnú 6-položkovú verziu škály.

Kľúčová slova: Škála vďačnosti GQ-6; psychometrické vlastnosti; odliečené onkologické pacientky

Grantová podpora: GAAA/2023/12 Prediktory odpustenia a overenie efektu intervencie zameranej na odpustenie u onkologických pacientov

Abstract: The aim of the research was to verify selected psychometric properties and factor structure of the Gratitude Questionnaire GQ-6 in a population of cancer patients post treatment. Analyses were conducted on a sample of 128 cancer patients post treatment aged 22-83 years ($M = 53.9$, $SD = 11.54$), who were administered the following methods: Gratitude Questionnaire GQ-6, Heartland Forgiveness Scale, Hope Scale, and a question focused on the importance of the spiritual aspect of life. The research results indicate acceptable reliability of the scale in terms of internal consistency ($\omega = 0.79$, $\alpha = 0.80$). We also note moderately strong relationships between gratitude, the evaluation of the importance of the spiritual aspect of life ($r_s = 0.45$, 95% CI [0.29; 0.57]), and forgiveness ($r_s = 0.41$, 95% CI [0.25; 0.54]). The relationship with hope was weak in terms of effect size ($r_s = 0.22$, 95% CI [0.05; 0.38]). The identified correlations are considered as an argument in favor of the validity of score interpretation based on the relationship to other variables. The results of the confirmatory factor analysis support the assumption of a one-factor structure and, after considering the sample size, indicate an acceptable fit of the model with the data ($\chi^2(8, N = 128) = 25.667$, $p = 0.001$, CFI = 0.934, RMSEA [95% CI] = 0.131 [0.077, 0.190], SRMR = 0.044) for the original 6-item version of the scale.

Keywords: Gratitude Questionnaire GQ-6; psychometric properties; cancer patients post treatment

Grant affiliation: GAAA/2023/12 Predictors of forgiveness and validation of the effect of a forgiveness intervention in cancer patients

Prelomenie kódu: Rozdiely medzi pohlaviami v motivácii, sebaúčinnosti, stereotypoch a zámere študovať IKT medzi stredoškólákmi

Breaking the Code: Gender Differences in Motivation, Self-Efficacy, Stereotypes and Intention to Study ICT among High School Students

Miroslava Bozogánová¹, Tatiana Pethö²

¹Spoločenskovedný ústav Centrua spoločenských a psychologických vied SAV, v.v.i.

²Katedra manažérskej psychológie, Fakulta manažmentu, ekonomiky a obchodu, Prešovská univerzita v Prešove

Abstrakt: Cieľom tejto štúdie bolo porovnať počítačovú sebaúčinnosť stredoškólákov, motiváciu, zámer študovať IKT, sebaúčinnosť a vnímanie stereotypov o IKT medzi študentmi a študentkami. Počítačová sebaúčinnosť bola meraná podľa BITS (Weingold, 2023), všeobecná sebaúčinnosť podľa NGSE (Chen & Eden, 2001), stereotypy o IKT podľa Beyer et al. (2005). Výskumnú vzorku tvorilo 993 respondentov (68,2 % žien) vo veku od 16 do 20 rokov ($M=17,05$; $SD=0,97$) z gymnázií (38,3 %) a zo stredných odborných škôl (61,7 %). Štúdia odhalila významné rodové rozdiely v počítačovej sebaúčinnosti stredoškólákov (nováčikovia ($d = -.169$), pokročilí ($d = -.687$), experti ($d = -.598$)), vnútornej motivácii ($d = -.466$) a zámere študovať IKT ($d = -.664$), pričom muži vo všeobecnosti dosahovali v týchto oblastiach vyššie skóre. Muži tiež vnímali viac stereotypov o informatike ($d = -.138$). Muži mali horšie známky z matematiky ($d = -.301$) a IKT ($d = -.267$). Ženy uvádzali vyššiu úroveň motivácie k dosiahnutiu výsledkov pri štúdiu IKT ($d = .207$) a vnímali viac formálnu diskrimináciu v oblasti IKT ($d = -.644$). V oblasti vonkajšej motivácie a všeobecnej sebaúčinnosti sa medzi rodmi nezistili žiadne významné rozdiely ($p > .05$). Tieto zistenia naznačujú, že zatiaľ čo muži sú vo svojich počítačových zručnostiach sebavedomejší a motivovanejší, ženy sú viac motivované úspechom napriek tomu, že v tejto oblasti čelia vnímaným prekážkam.

Kľúčová slova: rodové rozdiely počítačová sebaúčinnosť motivácia

Grantová podpora: VEGA 2/0146/22 - Psychologické konštrukty a kontextové rámce determinujúce zámer dievčat a žien študovať IKT

Abstract: The aim of this study was to compare high school students' computer self-efficacy, motivation, intention to study ICT, self-efficacy, and perceptions of stereotypes about the ICT sector between male and female students. Computer self-efficacy was measured by BITS (Weingold, 2023), general self-efficacy by NGSE (Chen & Eden, 2001), Stereotypes of Computer Science by Beyer et al. (2005). Research sample consisted of 993 participants (68.2% female) aged from 16 to 20 years ($M=17.05$; $SD=0.97$), participants were from secondary grammar schools (38.3%) and from secondary vocational schools (61.7%). The study revealed significant gender differences in high school students' computer self-efficacy (novice ($d = -.169$), advanced ($d = -.687$), expert ($d = -.598$)), intrinsic motivation ($d = -.466$), and intention to study ICT ($d = -.664$), with males generally scoring higher in these areas. Males also perceived more stereotypes of computer science ($d = -.138$). Males had worse grades in mathematics ($d = -.301$) and ICT ($d = -.267$). Females reported higher levels of achievement motivation to study ICT ($d = .207$) and perceived more formal discrimination in the ICT sector ($d = -.644$). No significant differences were found in extrinsic motivation and general self-efficacy between genders ($p > .05$). These findings suggest that while males are more confident and motivated in their computer skills, females are more driven by achievement despite facing perceived barriers in the field.

Keywords: gender differences computer self-efficacy motivation

Grant affiliation: VEGA 2/0146/22 - Psychological constructs and contextual frameworks determining the intention of girls and women to study ICT fields

Množstvo a prežívanie stresu v práci učiteľov rómskych žiakov a majority optikou učiteľov MRK

The Levels and Experience of Stress in the Work of Teachers of Roma Students and the Majority from the Perspective of Teachers of MRC (Marginalized Roma Communities)

Mária Ďurkovská, Lucia Heldáková

Spoločenskovedný ústav, Centrum spoločenských a psychologických vied SAV, v.v.i.

Abstrakt: Významným faktorom podmieňujúcim nielen efektívnosť výučby, ale i výsledky žiakov je wellbeing učiteľov. Z prieskumu TWB Index Slovakia 2021 vyplýva, že viac ako 95% učiteľov pociťuje vo svojej práci stres, pričom 60% pociťuje strednú až vysokú mieru stresu. Cieľom príspevku je optikou učiteľov MRK porovnať množstvo a prežívanie stresu u učiteľov rómskych žiakov a učiteľov majority. Vychádzali sme z hypotézy, že učelia pracujúci s rómskymi žiakmi budú vnímať svoj stres výraznejšie než ho vnímajú učelia majority. Vzhľadom na špecifickosť výskumného problému a snahu preskúmať oblasti, ktoré vychádzajú z osobných skúseností učiteľov, sme uplatnili metódu pološtruktúrovaného interview. Výskumný súbor tvorili učelia na segregovaných a nesegregovaných základných školách Košického, Prešovského a Banskobystrického kraja. Kvalitatívny výskum bol uskutočnený v decembri 2023. Bolo realizovaných 12 interview. Táto hypotéza sa nepotvrdila, nakoľko z 12 učiteľov len menšina uviedla, že miera stresu u učiteľov MRK je vyššia ako u majoritných učiteľov. Ostatní pedagógovia hodnotili stres u vyučujúcich MRK a majoritu ako rovnako veľký, ale iného charakteru, alebo sa prikláňali k názoru že učelia Rómov majú menej stresu, než učelia majority. Predbežné výsledky nášho výskumu u učiteľov MRK indikujú ako stresory učiteľov správanie žiakov, rodičov, aj medzilidské vzťahy s kolegami. Okrem toho učelia uvádzali enormné množstvo administratívnej práce a minimálnu pomoc od štátu.

Kľúčové slova: učelia, rómski žiaci, stres

Grantová podpora: VEGA 2/0067/23 Wellbeing učiteľov marginalizovaných rómskych komunit

Abstract: Teachers' well-being is an important determinant of not only teaching effectiveness but also student achievement. The TWB Index Slovakia 2021 survey shows that more than 95% of teachers experience stress in their work, while 60% experience medium to high levels of stress. The aim of the article is to compare the levels and experience of stress between teachers of Roma students and teachers of the majority through the perspective of MRK (Marginalized Roma Communities) teachers. We hypothesised that teachers working with Roma pupils would perceive their stress to be more pronounced than that of majority teachers. Due to the specificity of the research problem and the desire to explore areas based on teachers' personal experiences, we applied the semi-structured interview method. The research sample consisted of teachers from segregated and non-segregated elementary schools. The qualitative research was conducted in December 2023. 12 interviews were conducted. This hypothesis was not supported as only a minority of the 12 teachers reported that the stress levels of MRC teachers were higher than that of majority teachers. The other teachers rated the stress of MRC and majority teachers as equally high, but of a different nature, or tended to think that Roma teachers have less stress than majority teachers. Preliminary results of our research on MRC teachers indicate the behaviour of pupils, parents and interpersonal relationships with colleagues as stressors for teachers.

Keywords: teachers, Roma pupils, stress

Grant affiliation: VEGA 2/0067/23 The wellbeing of teachers of marginalised Roma communities

Přehled metod používaných k měření duševního zdraví u elitních sportovců

Mental health of elite athletes: an overview of used measuring tools

Klára Gajdošíková

Masarykova univerzita, Filozofická fakulta, Psychologický ústav

Abstrakt: Pozitivní vliv fyzické aktivity na duševní zdraví byl prokázán řadou studií (Chekroud et al., 2018; Lindwall et al., 2014; Wang et al., 2014). Fyzická aktivita může snížit úzkost, deprese, stres a syndrom vyhoření, a celkově zlepšit duševní zdraví. Současný výzkum se zaměřuje na vliv duševního zdraví na sportovní výkon, přičemž sportovní prostředí může přinášet stresory negativně ovlivňující psychiku sportovců (Arnold & Fletcher, 2012). Elitní sportovci jsou náchylnější k psychickým problémům, včetně syndromu vyhoření, úzkostí, depresí a závislostí (Reardon et al., 2019).

Tento příspěvek představuje ucelený přehled metod používaných k měření duševního zdraví u elitních sportovců, které pomáhají identifikovat rizika vzniku psychických problémů (Gouttebarger et al., 2020). Diskutujeme výhody a omezení spojené s aplikací těchto nástrojů v praxi.

Tento výzkum je stále v procesu a pevná data budou brzy k dispozici. Cílem je poskytnout komplexní přehled dostupných nástrojů, přispět k lepšímu pochopení a podpoře duševního zdraví v prostředí vrcholového sportu a usnadnit výzkumníkům volbu vhodného nástroje.

Klíčová slova: duševní zdraví; sport; měřicí nástroje

Abstract: The positive impact of physical activity on mental health has been demonstrated in a number of studies (Chekroud et al., 2018; Lindwall et al., 2014; Wang et al., 2014). Physical activity can reduce anxiety, depression, stress and burnout syndrome, and improve overall mental health. Current research focuses on the impact of mental health on athletic performance, and the sporting environment can introduce stressors that negatively impact athletes' mental health (Arnold & Fletcher, 2012). Elite athletes are more susceptible to psychological problems, including burnout syndrome, anxiety, depression, and addiction (Reardon et al., 2019).

This paper presents a comprehensive overview of methods used to measure mental health in elite athletes to help identify risks of psychological problems (Gouttebarger et al., 2020). We discuss the benefits and limitations associated with the application of these tools in practice.

This research is still in progress and hard data will be available soon. The aim is to provide a comprehensive overview of the available tools, to contribute to a better understanding and promotion of mental health in the elite sport setting, and to facilitate researchers' selection of an appropriate tool.

Keywords: mental health; sport; measuring tools

Úloha vzťahovej väzby a traumy pri tendencii veriť konšpiračným teóriám

The Role of Attachment and Trauma in Tendency to Believe in Conspiracy Theories

Simona Gardianová, Katarína Křížová

Inštitút aplikovanej psychológie, Fakulta sociálnych a ekonomických vied, Univerzita Komenského v Bratislave

Abstrakt: Prevalencia konšpiračných teórií na Slovensku je jedna z najvyšších v Európskej únii, pričom tendencia veriť konšpiračným teóriám prekvapujúco prevláda najmä u vzdelaných ľudí. Cieľom tejto štúdie bolo preskúmať súvislosť medzi vývinovými faktormi a tendenciou dôverovať konšpiračným teóriám na reprezentatívnej vzorke 518 slovenských pedagogických pracovníkov a pracovníčok. Pedagogickí pracovníci a pracovníčky majú priamy dopad na akademické zručnosti detí a mládeže, je preto kľúčové pochopiť súvislosti, ktoré prispievajú k ich tendencii dôverovať konšpiračným teóriám. Participanti vyplnili sériu dotazníkov na zistenie miery nepriaznivých zážitkov z detstva, dimenzií vzťahovej väzby, pocitu kontroly, konšpiračnej mentality a konšpiračných presvedčení. Výsledky ukázali, že obe premenné konšpiračná mentalita a konšpiračné presvedčenia štatisticky významne korelujú so vzťahovou vyháňavosťou a pocitom kontroly. Súvislosť s nepriaznivými zážitkami z detstva sa nepotvrdila. Regresná analýza ukázala, že premenné vzťahová vyháňavosť s rodičmi a vnímané obmedzenia vrámci pocitu kontroly sú štatisticky významnými prediktormi konšpiračnej mentality aj konšpiračných presvedčení. Naše výsledky naznačujú, že pri tendencii veriť konšpiráciám treba zvážiť vývinové faktory, predovšetkým vzťahovú väzbu, avšak vrámci prevencie a intervencie by mohlo byť užitočné sa zamerať na vnímaný pocit kontroly u ľudí.

Kľúčová slova: Vzťahová väzba, pocit kontroly, konšpiračné teórie

Abstract: The prevalence of conspiracy theories in Slovakia is one of the highest in the European Union. The tendency to believe conspiracy theories is especially common among highly educated people. The aim of this study was to examine the associations between developmental factors and the tendency to believe conspiracy theories in a representative sample of 518 Slovak teachers. Teachers have a direct impact on children and youth's academic skills; thus, it is crucial to understand the context that contributes to their tendency to believe conspiracy theories. Our participants completed a series of questionnaires to assess their adverse childhood experiences, dimensions of attachment, sense of control, conspiracy mentality, and conspiracy beliefs. Our results showed that conspiracy mentality and conspiracy beliefs are significantly correlated with attachment avoidance and a sense of control. The link to adverse childhood experiences was not confirmed. Regression analysis showed that relational avoidance with parents and perceived limitations are statistically significant predictors of both conspiracy mentality and conspiracy beliefs. Our results suggest that developmental factors, especially attachment, need to be considered in order to understand the tendency to believe conspiracy theories; however, prevention and intervention programs might benefit from focusing on a person's perceived sense of control.

Keywords: Attachment, sense of control, conspiracy theories

Sonda do výskumu emocionálnej regulácie, senzitivity a kvality života u ľudí trpiacich tetanickým syndrómom

A probe into emotion regulation, sensitivity and quality of life in people suffering from tetanic syndrome

Mária Giertlová, Iveta Šefarová

Univerzita sv. Cyrila a Metoda v Trnave

Abstrakt: Štúdia vychádza z projektu, ktorý je zameraný na psychologické aspekty tetanického syndrómu v kontexte symptomatológie a psychologickej intervencie. Výskum slúži ako sonda do danej problematiky, pričom sme sa zamerali na skúmanie konštruktov emocionálnej regulácie, senzitivity a kvality života u ľudí s tetanickým syndrómom. Realizovali sme pološtrukturované rozhovory s cieľom explorať vybrané konštrukty, prostredníctvom kazuistik u troch participantov. Všetci participantí vnímali zmenu v kvalite života, v závislosti od prejavov tetánie. Zmena v kvalite života bola v oblasti fyzického zdravia, ktorej závažnosť a obmedzenia súviseli s príznakmi tetánie. Zmena v doméne pracovná oblasť bola zistená u dvoch participantov. V súvislosti s emocionálnou reguláciou bola prítomná u participantov identifikácia vlastných emócií, pričom nie u všetkých bolo identifikované porozumenie vlastným emóciám. Čo sa týkalo vyjadrovania emócií, u dvoch participantov nebolo problematické vyjadriť pozitívne ani negatívne emócie, ale zároveň sa preukázala u všetkých troch snaha o potlačenie negatívnych emócií a vyhnutie sa im. U dvoch participantov sa preukázala problematická regulácia negatívnych emócií a ich intenzita. Senzitivita bola explorovaná v reakcii na silné emocionálne situácie a u niektorých v reakcii aj na vonkajšie podnety.

Kľúčová slova: Tetanický syndróm, kvalita života, emocionálna regulácia, senzitivita

Grantová podpora: VEGA 1/0178/24

Abstract: The study is based on a project that focuses on the psychological aspects of tetanic syndrome in the context of symptomatology and psychological intervention. The research serves as a probe into the issue, and we focused on examining constructs of emotion regulation, sensitivity and quality of life in people with tetanic syndrome. We conducted semi-structured interviews to explore selected constructs, through case studies with three participants. All participants perceived a change in quality of life, depending on the manifestations of tetany. The change in quality of life was in the area of physical health, the severity and limitations of which were related to tetany symptoms. Change in the work domain was found in two participants. In connection with emotional regulation, participants identified their own emotions, while not all of them identified an understanding of their own emotions. Regarding the expression of emotions, it was not problematic for two of the participants to express positive or negative emotions, but at the same time, a tendency to suppress and avoid negative emotions was found in all three. Two participants showed problematic regulation of negative emotions and their intensity. Sensitivity was explored in response to strong emotional situations and, for some, also in response to external stimuli.

Keywords: Tetanic syndrome, quality of life, emotional regulation, sensitivity

Grant affiliation: VEGA 1/0178/24

Adaptácia slovenskej verzie dotazníka perma profiler Adaptation of the slovak version of the perma profiler questionnaire

Marta Górna, Zuzana Rojková

Univerzita sv. Cyrila a Metoda, Filozofická fakulta

Abstrakt: Štúdia sa zaoberá overením psychometrických charakteristík slovenskej verzie dotazníka PERMA Profiler merajúceho well-being, a to v piatich doménach – pozitívne emócie (P), zaujatie činnosťou (E), pozitívne vzťahy (R), zmysluplnosť (M) a angažovanosť (A) na škále od 1 do 10. Pôvodnú verziu dotazníka publikoval Dr. Seligman v roku 2011, následne revidovali Butler a Kern v roku 2015. Na Slovensku prebehla adaptácia v roku 2016 (Čerešník, 2016), avšak upravená verzia dostatočne nespĺňala jednotlivé psychometrické ukazovatele. Predkladaná štúdia sa realizovala na vzorke N= 690 osôb dospeljej populácie. Reliabilita ako vnútorná konzistencia dosiahla hodnoty Cronbachovej alfy 0,813. Konfirmačná faktorová analýza potvrdila faktorovú štruktúru dotazníka.

Kľúčová slova: well-being, Perma profiler, adaptácia

Grantová podpora: VEGA 1/0178/24 Psychologické aspekty tetanického syndrómu v kontexte symptomatológie a psychologickej intervencie

Abstract: The study deals with the verification of the psychometric characteristics of the Slovak version of the PERMA Profiler questionnaire measuring well-being, namely in five domains - positive emotions (P), engagement (E), relationships (R), meaning (M) and accomplishment (A) on scale from 1 to 10. The original version of the questionnaire was published by Dr. Seligman in 2011, then revised by Butler and Kern in 2015. In Slovakia, adaptation took place in 2016 (Čerešník, 2016), but the modified version did not sufficiently meet individual psychometric indicators. The presented study was carried out on a sample of N= 690 persons of the adult population. Reliability as internal consistency reached Cronbach's alpha value of 0.813. Confirmatory factor analysis confirmed the factor structure of the questionnaire.

Keywords: well-being, Perma profiler, adaptation

Grant affiliation: VEGA 1/0178/24

Od kontraproduktívneho správania na pracovisku k nadpráci: Rola nedôvery a sociálnych noriem

From counterproductive workplace behaviour to going the extra mile: The role of distrust and social norms

Matúš Grežo, Martin Sedlár

Ústav experimentálnej psychológie Centra spoločenských a psychologických vied, Slovenská akadémia vied

Abstrakt: Cieľom štúdie bolo overiť predpoklad, že ľudia, ktorí na svojom pracovisku nedôverujú, sa správajú viac kontraproduktívne a sú menej ochotní „robiť nadprácu“, pretože si myslia, že takéto správanie je na pracovisku sociálnou normou. Participanti (n = 425) vyplnili škály na meranie nedôvery na pracovisku a škály na meranie kontraproduktívneho správania na pracovisku a organizačného občianskeho správania. Napokon odhadovali, koľko percent ich kolegov sa na pracovisku správa kontraproduktívne/robiť nadprácu (deskriptívne normy) a taktiež uvádzali svoje presvedčenia o tom, aké očakávania majú ich kolegovia ohľadom ich správania na pracovisku (injunktívne normy). Výsledky ukázali, že nedôvera na pracovisku priamo negatívne súvisí s organizačným občianskym správaním a pozitívne súvisí s kontraproduktívnym správaním a tieto vzťahy nie sú mediované sociálnymi normami. Ukázalo sa však, že zamestnanci sa správajú menej kontraproduktívne a majú vyššie organizačné občianske správanie, keď si myslia, že sa to od nich očakáva (injunktívne normy). Výsledky štúdie môžu pomôcť organizáciám porozumieť, akú rolu zohráva nedostatok dôvery nie len v samotnom správaní zamestnancov, ale aj v ich vnímaní sociálnej reality pracoviska.

Kľúčová slova: nedôvera, sociálne normy, správanie v organizáciách

Grantová podpora: VEGA 2/0030/24

Abstract: The study tested the hypothesis that people who are distrustful in their workplace behave more counterproductively and are less willing to "go the extra mile" because they believe that such behavior is the social norm in the workplace. Participants (n = 425) completed scales measuring distrust of their colleagues, supervisor, and employing organization, and scales measuring counterproductive work behavior and organizational citizenship behavior. Finally, they estimated the percentage of their colleagues who behave counterproductively/do something extra in the workplace (descriptive norms) and reported their beliefs about their colleagues' expectations of their work behavior (injunctive norms). Results showed that workplace distrust is directly negatively related to organizational citizenship behavior and positively related to counterproductive work behavior, and these relationships are not mediated by social norms. However, employees were shown to behave less counterproductively and have higher organizational citizenship behavior when they think they are expected to do so (injunctive norms). The results of the study can help organizations to understand the role that a distrust plays not only in employees' work behavior, but also in their perceptions of the social reality of the workplace.

Keywords: distrust, social norms, organizational behavior

Grant affiliation: VEGA 2/0030/24

Validizácia slovenských prekladov dotazníkov ERQ a CERQ

Validation of Slovak translations of ERQ and CERQ questionnaires

Josef Hamza, Jakub Rajčáni

Univerzita Komenského v Bratislave, Filozofická fakulta, katedra Psychológie

Abstrakt: Vo výskume emočnej regulácie zohrávajú dotazníky ERQ (Emotion regulation questionnaire) a CERQ (Cognitive emotion regulation questionnaire) dôležitú rolu pri odhaľovaní toho, aké stratégie emočnej regulácie ľudia preferujú a aplikujú vo svojom bežnom živote. V našom výskume sme sa preto rozhodli otestovať validitu a reliabilitu ich slovenských prekladov. 484 participantov (priemerný vek 23,76; 355 žien) vyplnilo batériu online dotazníkov pozostávajúcu z dotazníkov CERQ, ERQ, PANAS a PSS 10. Deväťfaktorový model dotazníka CERQ sme preskúmali konfirmačnou faktorovou analýzou (RMSEA = 0.06, 90%CI[0.056, 0.063]). Dvojfaktorový model ERQ dotazníka sme preskúmali taktiež konfirmačnou faktorovou analýzou (RMSEA = 0.089, 90%CI[0.075, 0.103]). Analýza vnútornej reliability odhalila dobrú vnútornú konzistentnosť jednotlivých škál v oboch dotazníkoch. Korelačné analýzy odhalili pozitívnu koreláciu sebaobviňovania, ruminácie, katastrofizovania a potláčania emócií s negatívnou afektivitou a mierou vnímaného stresu. Pozitívne zameriavanie, zameriavanie na plánovanie, pozitívne prehodnotenie, dávanie do perspektívy a kognitívny reappraisal pozitívne korelovali s pozitívnou afektivitou. Tieto výsledky prezentujú dobré dôkazy pre validitu a reliabilitu slovenských prekladov dotazníkov CERQ a ERQ.

Kľúčová slova: Emočná regulácia, ERQ, CERQ

Grantová podpora: Vega 1/0217/22

Abstract: In emotion regulation research, ERQ (Emotion regulation questionnaire) and CERQ (Cognitive emotion regulation questionnaire) play an important role in determining which emotion regulation strategies people prefer and apply in their everyday lives. In our research, we aim to test the validity and reliability of their Slovak translation. 484 participants (average age 23.76; 355 women) filled out an online battery of CERQ, ERQ, PANAS, and PSS 10 questionnaires. We tested the CERQ questionnaire's nine-factor model via the confirmatory factor analysis (RMSEA = 0.06, 90%CI[0.056, 0.063]). We have also tested the two-factor model of the ERQ questionnaire via the confirmatory factor analysis (RMSEA = 0.089, 90%CI[0.075, 0.103]). Internal reliability analysis has shown good internal consistency of individual factors in both questionnaires. Correlation analysis has shown that self-blame, rumination, catastrophizing, and expressive suppression all positively correlate with negative affectivity and perceived stress. Positive refocusing, refocus on planning, positive reappraisal, putting into perspective, and cognitive reappraisal were positively correlated with positive affectivity. These results present substantial evidence for the validity and reliability of Slovak translation of ERQ and CERQ questionnaires.

Keywords: Emotion regulation, ERQ, CERQ

Grant affiliation: Vega 1/0217/22

Koncepty dôchodku vo vzťahu k životnej spokojnosti a zmysluplnosti dôchodcov. Moderačná rola plánovania dôchodku

Retirement concepts in relation to life satisfaction and meaning in life of retirees: the moderating role of retirement planning

Patrik Havan, Peter Halama, Viera Bačová

Ústav experimentálnej psychológie, Centrum spoločenských a psychologických vied, SAV

Abstrakt: Koncepty dôchodku, subjektívne predstavy o spôsoboch života na dôchodku, môžu podľa doterajšieho výskumu súvisieť s kvalitou života na dôchodku. Táto štúdia sa zameriava na skúmanie súvislostí medzi konceptami dôchodku a dvoma indikátormi osobnej pohody na dôchodku (zmysel života, životná spokojnosť). Tiež bola skúmaná moderačná rola plánovania dôchodku, ktorý sa v minulých výskumoch ukázal ako ochranný faktor pri adaptácii na dôchodok. Výskumný súbor tvorilo 300(297???) slovenských dôchodcov, z toho 130 mužov a 170 žien, priemerný vek bol 67,0 roka. Na meranie konceptov dôchodku bol použitý Dotazník dôchodkových životných štýlov (Bačová, Halama, 2020), na meranie osobnej pohody Škála spokojnosti so životom (Diener, 1985) a Dotazník zmyslu života (Steger et al., 2006). Plánovanie dôchodku bolo merané dvomi originálnymi položkami. Výsledky potvrdili predpokladaný súvis pozitívnych konceptov dôchodku (Nový začiatok, Pokračovanie) s osobnou pohodou dôchodcov, ako aj negatívny vzťah osobnej pohody s negatívnymi konceptami dôchodku (Koniec, Prerušenie). Nepotvrdil sa predpokladaný ochranný efekt plánovania dôchodku, naopak, u dôchodcov, ktorí dôchodok plánovali dopredu, bol efekt negatívnych konceptov na osobnú pohodu silnejší. Výsledky potvrdzujú význam konceptov dôchodku pre porozumenie adaptácie na dôchodok.

Kľúčová slova: dôchodok, koncepty dôchodku, osobná pohoda

Grantová podpora: VEGA č. 2/0091/22: "Koncepty a naratívy dôchodku: ich implikácie v rôznych fázach procesu adaptácie na dôchodok"

Abstract: According to the previous research, the retirement concepts, subjective beliefs about the life in retirement, are could be related to the quality of life during retirement. This study focuses on examining the relationships between retirement concepts and well-being in retirement (meaning in life, life satisfaction). Additionally, the moderating role of retirement planning, which has been shown in past research to be a protective factor in adapting to retirement, was examined. The research sample consisted of 300 (297???) Slovak retirees, including 130 men and 170 women, with an average age of 67.0 years. The Retirement Lifestyle Questionnaire (Bačová, Halama, 2020) was used to measure retirement concepts, Satisfaction with Life Scale (Diener, 1985) and Meaning in Life Questionnaire (Steger et al., 2006) to measure well-being. Retirement planning was measured by two original items. The results confirmed the expected positive relationship between positive retirement concepts (New Beginning, Continuation) and retirees' personal well-being, as well as a negative relationship between personal well-being and negative retirement concepts (End, Interruption). The anticipated protective effect of retirement planning was not confirmed; on the contrary, for retirees who planned their retirement in advance, the effect of negative concepts on well-being was stronger. The results confirm the importance of retirement concepts in understanding adaptation to retirement.

Keywords: retirement, retirement concepts, well-being

Grant affiliation: VEGA no. 2/0091/22: "Retirement concepts and narratives: Their implications in various stages of the retirement adjustment process".

Miera epistémického poznania histórie u žiakov očami pedagógov (predanalytická štúdia)

The level of epistemical cognition of history among pupils in the eyes of teachers (pre-analysis study)

Lucia Heldáková, Mária Ďurková

Spoločenskovedný ústav, CSPV, SAV, v.v.i.

Abstrakt: Autorky príspevku vychádzajú z literatúry súvisiacej s rozvojom epistémického poznania a výskumom historického myslenia. Odkazujúc sa na štúdiu autorov Maggioni, VanSledright, Alexander (2009) uskutočnili prvú fázu počiatočného pokusu overenia dotazníkového nástroja "Beliefs about Learning and Teaching History Questionnaire," ktorý administrovali učiteľom dejepisu základných škôl, čo predstavuje snahu o vytvorenie realiabného a validovaného merania, ktoré by mohlo v budúcnosti monitorovať analyzovaný jav vo veľkých vzorkách. Respondentmi počiatočného výskumu boli učelia dejepisu základných škôl na Slovensku. Výsledky výskumu ukazujú pomerne vysokú mieru epistémického poznávania histórie u žiakov základných škôl a kritického myslenia u pedagógov, a teda pravdepodobne i u žiakov. Na základe výsledkov výskumu môžeme predpokladať, že v rámci epistémického poznávania histórie kladú dôraz pedagógovia na oboznámenie sa s jednotlivými možnosťami interpretácie histórie či vlastný názor žiakov. Výsledky poukazujú i na medzery v procese poznávania histórie, medzi ktoré môžeme radit' okrem iného i systematické nedostatky vo vyučovaní dejepisu na celoštátnej úrovni.

Kľúčové slova: poznávanie; história; dejepisné vzdelávanie

Grantová podpora: VEGA 2/0110/22 - Transfer Nemcov z Československa po druhej svetovej vojne v dobovej propagande

Abstract: The authors of the article are based on the literature related to the development of epistemic knowledge and research on historical thinking. Referring to the study by the authors Maggioni, VanSledright, Alexander (2009), they conducted the first phase of an initial attempt to validate the questionnaire instrument "Beliefs about Learning and Teaching History Questionnaire," which they administered to elementary school history teachers, which represents an effort to create a reliable and validated measurement that could monitor the analyzed phenomenon in large samples in the future. The respondents of the initial research were elementary school history teachers in Slovakia. The results of the research show a relatively high level of epistemic knowledge of history among elementary school students and critical thinking among teachers, and thus probably also among students. Based on the results of the research, we can assume that within the framework of epistemic knowledge of history, pedagogues emphasize familiarization with the individual possibilities of interpreting history or the pupils' own opinion. The results also point to gaps in the process of learning about history, which include, among other things, systematic deficiencies in the teaching of history at the national level.

Keywords: cognition; history; history education

Grant affiliation: VEGA 2/0110/22 - Transfer of Germans from Czechoslovakia after the Second World War in period propaganda

Posttraumatický rozvoj odliečených pacientok s rakovinou prsníka

Posttraumatic growth in breast cancer survivors

Veronika Chlebcová, Daniela Čemická

Ústav klinickej psychológie, Fakulta psychológie, Paneurópska vysoká škola

Abstrakt: Cieľom výskumu bolo zmapovať posttraumatický rozvoj odliečených onkologických pacientok s rakovinou prsníka. Realizovali sme kvalitatívny výskum a dáta sme získavali prostredníctvom pološtruktúrovaných rozhovorov, pričom základné okruhy vychádzali z konceptu posttraumatického rozvoja Tedeschiho a Calhouna. Metóda analýzy dát bola obsahová analýza. Výskumný súbor tvorilo 13 participantiek vo veku 32 až 58 rokov. Najvýraznejší posttraumatický rozvoj sme identifikovali v oblasti Vzťahov s druhými, čo sa prejavovalo v kvalitatívnych aj kvantitatívnych zmenách v blízkych vzťahoch a vzťahoch v širšom okolí. Druhou najviac zastúpenou oblasťou bolo Porozumenie životu, čo sa prejavovalo prostredníctvom zmeny životného postoja a hodnotového systému. Rozvoj sme identifikovali aj v oblastiach Silné stránky jednotlivca, Spirituálna a existenciálna zmena a Nové možnosti. Špecifiká pre jednotlivé oblasti bližšie popisujeme v príspevku. Za najvýraznejšie limity výskumu považujeme rozpätie času od ukončenia liečby (1-11 rokov) a spomienkový optimizmus.

Kľúčová slova: posttraumatický rozvoj; odliečení onkologickí pacienti; rakovina prsníka

Grantová podpora: GAAA/2023/12 Prediktory odpustenia a overenie efektu intervencie zameranej na odpustenie u onkologických pacientov

Abstract: The aim of the presented research was to explore posttraumatic growth in breast cancer survivors. We present qualitative research and collected data through semi-structured interviews, while the main topics were based on Tedeschi and Calhoun's concept of posttraumatic growth. The method of data analysis was content analysis. The study sample consisted of 13 female participants aged 32 to 58 years. We identified the most significant posttraumatic growth in the field of Relating to Others, which was manifested in qualitative and quantitative changes in close relationships and relationships in the wider environment. The second most represented area was Appreciation of Life, which was manifested through a change in life mindset and value system. We also identified development in the areas of Personal Strength, Spiritual and Existential Change, and New Possibilities. We describe the specifics for each area in more detail in the submission. We consider the time since the end of treatment (1-11 years) and retrospective optimism to be the most significant limits of research.

Keywords: posttraumatic growth; cancer survivors; breast cancer

Grant affiliation: GAAA/2023/12 Predictors of forgiveness and validation of the effect of a forgiveness intervention in cancer patients

Meditujúci a nemeditujúci z pohľadu všímavosti, subjektívneho pocitu šťastia a životného zmyslu

Meditators and non-meditators from the perspective of mindfulness, subjective happiness and meaning in life

Vladimír Imriška, Peter Teličák

Katedra psychológie, Filozofická fakulta, Trnavská univerzita v Trnave

Abstrakt: Doterajšie výskumy naznačujú, že meditačná prax je spätá s vyššou mierou všímavosti, subjektívneho pocitu šťastia a životného zmyslu. Cieľom príspevku bolo tieto predpoklady overiť na základe porovnania skupiny meditujúcich so skupinou nemeditujúcich. Výskumu sa zúčastnilo 129 meditujúcich a 36 nemeditujúcich respondentov s priemerným vekom 36.9 roka. Z nich bolo 42% mužov a 56% žien. Meditačnú prax sme skúmali prostredníctvom otázok zameraných na frekvenciu a dĺžku meditačných cvičení. Všímavosť bola meraná prostredníctvom FMI (Walach et al., 2006), subjektívny pocit šťastia pomocou SHS (Lyubomirsky & Lepper, 1997) a životný zmysel na základe MLM-10 (Morgan & Robinson, 2013). Jednalo sa o jednorazový internetový porovnávací výskum. Výsledky preukázali vyššiu úroveň všímavosti, subjektívneho pocitu šťastia a životného zmyslu u meditujúcich v porovnaní s nemeditujúcimi, a poskytujú tak podporu predchádzajúcemu výskumu.

Kľúčová slova: všímavosť; subjektívny pocit šťastia; životný zmysel

Abstract: Previous research suggested that the practice of meditation is linked to a higher level of mindfulness, subjective happiness and meaning in life. The paper aimed to verify these assumptions based on a comparison of a group of meditators with a group of non-meditators. The research sample included 129 meditators and 36 non-meditators respondents, with an average age of 36.9 years. 42% were men and 56% women. Regarding meditation practice, respondents were asked about the frequency and length of their meditation exercises. Mindfulness was measured by the FMI (Walach et al., 2006), subjective happiness with the SHS (Lyubomirsky & Lepper, 1997) and meaning in life based on MLM-10 (Morgan & Robinson, 2013). The study was conducted as a one-time internet comparative research. The results confirm a higher level of mindfulness, subjective happiness and meaning in life in the group of meditators compared to non-meditators, and thus provide support for previous research.

Keywords: mindfulness; subjective happiness; meaning in life

Deficity v sociálnej interakcii a abnormálna expresia tvárových emócií u osôb so schizofréniou

Deficits in social interaction and abnormal facial expressions in individuals with schizophrenia

Vladimír Ivančík¹, Natália Čavojská², Alexandra Straková¹, Vanda Valkučáková²,

Hana Kutlíková¹, Jakub Szabó²

¹Filozofická fakulta, Univerzita Komenského, Slovensko

²Lekárska fakulta, Univerzita Komenského, Slovensko,

Abstrakt: Schizofrénia sa často spája s deficitmi v sociálnych zručnostiach. O úlohe výrazov tváre počas sociálnej interakcie v kontexte schizofrénie však vieme stále málo. Cieľmi štúdie bolo: 1) porovnať sociálne zručnosti osôb so schizofréniou a zdravých kontrol v rámci neštruktúrovanej sociálnej interakcie; 2) preskúmať rozdiely medzi pacientmi a kontrolami v expresii tvárových emócií počas sociálnej interakcie; 3) odhaliť súvislosti medzi expresiou tvárových emócií a symptómami. Vzorku tvorilo 40 pacientov so schizofréniou a 32 zdravých kontrol. Sociálne zručnosti boli posudzované pomocou Conversation Probe, symptómy s Brief Psychiatric Rating Scale a Community Assessment of Psychic Functioning. Expresia emócií bola meraná pomocou softvéru FaceReader. Pacienti mali nižšie celkové sociálne zručnosti ($W=1018,50$, $p<0,001$) a častejšie neutrálny výraz tváre oproti kontrolám ($W=346,00$, $p=0,017$). Valencia prejavovaných emócií bola nižšia u pacientov, pričom vyplývala najmä z menej častých prejavov šťastia a prekvapenia. Špecificky pre skupinu pacientov, súviseli objektívne merané pozitívne symptómy s častejšími prejavmi znechutenia a pozitívne symptómy merané seba-výpovedným dotazníkom súviseli s častejším prejavom strachu. Zistili sme, že pacienti so schizofréniou prejavovali počas sociálnej interakcie menej emócií ako zdravé kontroly a ich emócie boli menej primerané situácii. Tieto rozdiely môžu poukazovať na narušené behaviorálne mechanizmy v sociálnej interakcii pri schizofrénii.

Kľúčová slova: sociálne zručnosti; expresia tvárových emócií; schizofrénia

Grantová podpora: APVV: 20-0185; UK/114/2023

Abstract: Schizophrenia is often associated with deficits in social skills. However, little is known about the role of facial expressions during social interaction in schizophrenia. The study aimed to 1) compare social skills during unstructured interaction between patients with schizophrenia and healthy controls; 2) examine differences in facial expressions between patients and controls during social interaction; 3) explore the connections between facial expressions and symptoms. The sample consisted of 40 patients with schizophrenia and 32 healthy controls. Social skills were measured by Conversation Probe, symptoms by Brief Psychiatric Rating Scale and Community Assessment of Psychic Functioning. Facial affect expression was analyzed using FaceReader software. Patients had lower global social skills ($W = 1018.50$, $p < 0.001$) and more neutral facial expressions than controls ($W = 346.00$, $p = 0.017$). Overall valence of facial expressions was lower in patients, driven mainly by less frequently expressed happiness and surprise. Specific for the patient group, positive symptoms were related to more frequent expression of disgust and self-report positive symptoms were connected to more frequent expression of fear. Overall, patients with schizophrenia expressed less emotions during social interaction than healthy controls and their emotions were less appropriate. This difference might signal an impaired behavioral pattern in social interactions in schizophrenia.

Keywords: social skills; facial expressions; schizophrenia

Grant affiliation: APVV: 20-0185; UK/114/2023

Súvislosť nerozhodnosti s charakteristikami vynárajúcej sa dospelosti

The association of indecisiveness with characteristics of emerging adulthood

Kinga Izsóf Jurášová, Veronika Kohútová, Michal Kohút

Katedra psychológie, Filozofická fakulta, Trnavská univerzita v Trnave

Abstrakt: Vynárajúca sa dospelosť ako vývinové obdobie od 18 do 25/29 rokov je typická prítomnosťou mnohých životných príležitostí a možností, z ktorých si mladí dospelí môžu vybrať. Avšak prílišné množstvo vzájomne si konkurujúcich možností, z ktorých si nemôžu ľahko vybrať, môže viesť k zahlteniu, čo môže mať následne negatívny vplyv na ich subjektívnu pohodu. Táto štúdia je zameraná na skúmanie vzťahu medzi nerozhodnosťou a dimenziami vynárajúcej sa dospelosti a toho, či sa tieto vzťahy líšia v závislosti od akademického a zamestnaneckého statusu vynárajúcich sa dospelých. Celkovo 740 (31,2 % mužov; $M_{vek} = 21,69$, $SD = 1,61$) respondentov vyplnilo Škálu nerozhodnosti a Inventár dimenzií vynárajúcej sa dospelosti. Výsledky vo všeobecnosti ukázali, že nerozhodní vynárajúci sa dospelí prežívajú viac negativizmu ($r = ,43$) a sú menej zameraní na seba ($r = -,21$). Slabé negatívne korelácie boli zistené aj v prípade experimentovania s rolami a pocitu medzi adolescenciou a dospelosťou. V prípade explorácie vlastnej identity a zamerania na druhých nebola zistená významná korelácia. Ďalšia analýza ukázala, že výsledky sa mierne líšia v závislosti od akademického a zamestnaneckého statusu respondentov, tieto rozdiely sú však vo všeobecnosti zanedbateľné. Celkovo sú naše výsledky v súlade s predchádzajúcimi štúdiami, ktoré zdôrazňujú význam rozhodovania pre subjektívnu pohodu a osobný rast v období vynárajúcej sa dospelosti.

Kľúčové slova: rozhodovanie; nerozhodnosť; vynárajúca sa dospelosť

Grantová podpora: VEGA 1/0223/22

Abstract: The emerging adulthood as a developmental period spanning from 18 to 25/29 years, is typical by the presence of many possible life opportunities and options from which the young adults may choose. However, too many competing options from which they cannot easily choose between can lead to choice overload, which in turn may have negative effect on their wellbeing. The current study focused on the relationship between indecisiveness with the dimensions of emerging adulthood. Moreover, the study explores whether these relations differ among emerging adults according to their academic and employment status. A total of 740 (31.2 % of men; $M_{age} = 21.69$, $SD = 1.61$) participants completed The Indecisiveness Scale and The Inventory of Dimensions of Emerging Adulthood. Generally, the results showed that the indecisive emerging adults experience more negativity ($r = .43$) and are less self-focused ($r = -.21$). Weak negative correlations were also found for the role experimentation and feeling in between. No correlation was found for identity exploration and focus on others. Further analysis showed that the results slightly vary based on the academic and employment status, however these differences are negligible in general. Overall, our results are in line with the previous studies emphasizing the importance of decision-making for wellbeing and personal growth in the period of emerging adulthood.

Keywords: decision making; indecisiveness; emerging adulthood

Grant affiliation: VEGA 1/0223/22

Býti mužem: Dopady křehké maskulinity na zdraví a well-being mužů

To be a man: Impacts of fragile masculinity on health and well-being of men

Vít Janů

Psychologický ústav, Filozofická fakulta Masarykovy univerzity, Česká republika

Abstrakt: Toxická maskulinita je coby sociální jev často skloňována napříč širokou veřejností, médií, vědeckou i akademickou komunitou. Jsou diskutována její rizika, nebezpečí a negativní dopady na společnost. Její dopady na život jedince nicméně zůstávají nedostatečně prozkoumány a přehlíženy. Obraz maskulinity, jenž je utvářen a podporován hegemonními strukturami, privilegovanými skupinami a tradicemi, formuje ideál mužnosti, jenž může být pro jedince těžké naplnit. Maskulinita jedince musí být nabyta a neustále udržována. Performativní povaha maskulinity tak představuje hrozbu pro jeho maskulinní status, který se stává křehkým, a může negativně ovlivňovat jedincovo zdraví a well-being. Tento poster proto shrnuje negativní dopady fragilní maskulinity na život jednotlivce. Výzkumný design kombinuje literární přehled s případovou studií (N=1), čímž poskytuje detailní, komplexní vhled do problematiky. Fragilní maskulinita negativně ovlivňuje emoce jedince, jeho myšlenky, mentální stav, a tím může zhoršovat duševní zdraví a narušovat možnost léčby a uzdravení. Muži jsou díky tomu náchylnější k emoční nedostupnosti a uzavřenosti, problémům s komunikací i vztahy, a také k sebevraždě. Potřeba být vnímán jako mužný je spojována se zhoršeným tělesným zdravím, rizikovým chováním, odmítáním zdravotní péče a tlakem na tělesný vzhled. Fragilní maskulinita proto představuje fenomén, který by měl být adresován a řešen.

Klíčová slova: křehká maskulinita; toxická maskulinita; zdraví

Abstract: Toxic masculinity, as a social phenomenon, is frequently discussed across the general public, the media, both the scientific and academic community. Its risks, threats, and negative impacts on the society are debated. Nevertheless, its impact on the life of an individual remains understudied and overlooked. The picture of masculinity, set and promoted by hegemonic structures, privileged groups, and traditions, shapes an ideal which may be difficult to fulfil by an individual. One's masculinity must be earned and continuously maintained. Such performative nature of masculinity poses a threat to one's masculine status which becomes fragile and may negatively affect individual's health and well-being. Thus, this poster summarizes the negative impacts of fragile masculinity on one's life. The research design combines a literature review with a case study (N=1), providing a detailed, complex insight into the topic. Fragile masculinity negatively affects one's emotions, thoughts, and mental state, and therefore, it may worsen one's mental health and disrupt the possibility of treatment or recovery. It makes men more prone to emotional unavailability and detachment, communication and relationship issues, as well as suicide. The need to be perceived as masculine is connected to physical health issues, increased risk-taking, healthcare avoidance and importance of one's physical appearance. Thus, fragile masculinity poses an issue which shall be addressed and dealt with.

Keywords: fragile masculinity; toxic masculinity; health

Nádej a psychologická prvá pomoc u Ukrajincov v kontexte aktuálneho vojnového konfliktu

Hope and psychological first aid in Ukrainians in the context of the current conflict

Petra Klastová Pappová, Veronika Chlebcová, Myroslava Anatoliivna Sadova

Paneurópska vysoká škola

Abstrakt: Cieľom výskumu bolo zistiť úroveň nádeje ľudí žijúcich na Ukrajine, ktorí od eskalácie vojnového konfliktu v roku 2022 poskytovali rôzne formy pomoci súvisiace s týmto konfliktom. Zamerali sme sa tiež na mapovanie nádeje v kontexte psychologickéj prvej pomoci (PPP) a vybraných sociodemografických charakteristík. Výskumu sa zúčastnilo 504 participantov, vo veku 17 až 67 rokov ($M = 31$, $SD = 12.2$). Úroveň nádeje sme zisťovali pomocou Snyderovej škále nádeje. V súčasnosti poskytuje pomoc 289 participantov. Potrebu psychologickéj prvej pomoci pre seba samých uviedlo 72% participantov, z toho 35% aj bola poskytnutá. Zistili sme, že nádej sa nelíši vzhľadom na pohlavie ani vzdelanie a nesúvisí s vekom. Rozdiely v úrovni nádeje sme nezistili ani vzhľadom na psychologickú prvú pomoc (potreba PPP, získaná PPP, aktuálne vykonávaná dobrovoľnícka činnosť). Vyššiu úroveň nádeje mali ľudia v manželstve, avšak rozdiely boli malé. Limitmi výskumu sú obmedzenia online zberu dát a prierezového výskumu, najpočetnejšie zastúpenie ľudí vo veku mladej dospelosti.

Kľúčová slova: nádej, psychologická prvá pomoc, vojnový konflikt

Grantová podpora: GAAA/2023/5, Psychologická prvá pomoc v neľahkých časoch.

Abstract: The aim of the present research was to determine the level of hope in people living in Ukraine who, since the escalation of the conflict in 2022, have provided various forms of aid related to this conflict. The research further focused on mapping hope in the context of psychological first aid (PFA) and selected sociodemographic characteristics. The research sample included 504 participants aged 17 to 67 ($M = 31$, $SD = 12.2$). We measured the level of hope using the Hope Scale by Snyder. At present, a total of 289 participants continue to provide aid. The need for own PFA was indicated by 72% of participants, of whom 35% received such aid. We found that the level of hope did not differ by gender or education and was unrelated to age. We did not detect differences in the level of hope even with regard to PFA (need for PFA, received PFA, volunteer activity ongoing). While married people exhibited higher levels of hope, the differences were small. The limitations of the research include online data collection and cross-sectional research, and the over-representation of young adults in the sample.

Keywords: hope, psychological first aid, war conflict

Grant affiliation: GAAA/2023/5, Psychological first aid in uneasy times.

Sebepéče v mladej dospelosti: genderové a motivačné aspekty

Self-care in young adulthood: gender and motivational aspects

Jesika Konečná

Masarykova univerzita, Filozofická fakulta, Psychologický ústav

Abstrakt: Štúdia mapuje pohľad mladých dospelých k sebepéči s dôrazom na genderové rozdiely a motivačné faktory. V rámci kvantitatívneho exploratívneho výskumného designu boli použité jednorazové dotazníkové nástroje Self-Care Activities Screening Scale (SASS-14), Self care Inventory (SCI) a dotazník vlastnej konštrukcie, ktorý skúmal význam a motivačné faktory sebepéče. Výskumný súbor pozostával z 292 respondentov ($F = 180$ a $M = 112$) vo veku od 20 do 30 rokov ($\bar{x} = 23,7$). Výsledky výskumu naznačujú, že mladí dospelí praktizujú sebepéču sporadicky, čo poukazuje na potrebu zvýšenia povedomia a vzdelávania v tejto oblasti. Analýza dát tiež odhalila niektoré zaujímavé poznatky týkajúce sa motivácie a vnímania sebepéče z pohľadu genderových rozdielov, ako napr. že muži môžu byť vo väčšej miere ovplyvnení sociálnymi vzormi a normami, zatiaľ čo ženy sú viac motivované osobnými zdravotnými cieľmi. Štúdia poskytla dôležité poznatky o postoji mladých dospelých k sebepéči, ktoré môžu slúžiť ako základ pre ďalší výskum v oblasti sebepéče a prispieť k rozvoju preventívnych zdravotných politík zameraných na mladú populáciu.

Kľúčová slova: sebepéče, prevencia, správanie súvisiace so zdravím, mladá dospelosť

Grantová podpora: MUNI/A/1519/2023 Možnosti aplikačného využitia poznatkov základného psychologického výskumu

Abstract: The study maps young adults' perspectives on self-care, with an emphasis on gender differences and motivational factors. The quantitative exploratory research design utilized the Self-Care Activities Screening Scale (SASS-14), Self-Care Inventory (SCI), and a self-constructed questionnaire that explored the meaning and motivational factors of self-care. The study population consisted of 292 respondents ($F = 180$ and $M = 112$) aged 20 to 30 years ($\bar{x} = 23.7$). The research results suggest that young adults practice self-care sporadically, indicating a need for increased awareness and education in this area. Data analysis also revealed some interesting findings regarding motivations and perceptions of self-care in terms of gender differences, such as that men may be more influenced by social role models and norms, whereas women are more motivated by personal health goals. The study provided important insights into young adults' attitudes toward self-care that can serve as a basis for further research on self-care and contribute to the development of preventive health policies targeting the young population.

Keywords: self-care, prevention, health related behaviour, young adulthood

Grant affiliation: MUNI/A/1519/2023 Possibilities of application of the findings of basic psychological research

Spiritualita jako adaptabilní nástroj zvládání stresu

Spirituality as an Adaptive Stress Management tool

Michaela Krakovská, Pavel Moravec, Lukáš Čunek

Katedra pedagogické a školní psychologie, Pedagogická fakulta, Ostravská univerzita

Abstrakt: Cílem výzkumu bylo zkoumat souvislosti spirituality a strategií zvládání stresu u respondentů hlásících se ke křesťanství. Součástí šetření byly dvě kontrolní skupiny tvořené (1) duchovně založenými respondenty nehlásícími se k žádné náboženské instituci a (2) ateisty. Spiritualita byla zjišťována testem SISRI-24 (Spiritual Intelligence Self-Report Inventory) a způsoby zvládání stresu testem SVF-78 (Strategie zvládání stresu). Nejtěsnější signifikantní vztah se ukázal mezi strategiemi kontroly stresové situace (kontrola situace, kontrola reakce a pozitivní sebeinstrukce) a spirituální dimenzí Nalézání smysluplnosti života. Nalezené vztahy byly nejtěsnější u skupiny duchovně založených respondentů nehlásících se k žádné náboženské instituci. Lineární regresní analýza naznačuje, že celková míra spirituality nejlépe predikuje strategie založené na kontrole stresové situace. Prožitek vnímané smysluplnosti, který je jednou ze složek spirituality, podporuje pocit kontroly nad zátěžovou situací. Vzhledem k tomu, že velkou část české populace tvoří duchovně založení lidé nehlásící se k žádné náboženské instituci, může být spiritualita považována za jeden nástroj vyrovnání se se zátěží nejen u věřící populace.

Klíčová slova: spiritualita; stress, copingové strategie

Abstract: The aim of the research was to examine the relationship between spirituality and stress coping strategies among respondents who professed Christianity. The investigation included two control groups consisting of (1) spiritually based respondents not affiliated with any religious institution and (2) atheists. Spirituality was measured by the Spiritual Intelligence Self-Report Inventory (SISRI-24) and stress management styles were measured by the Stress Management Strategies Inventory (SVF-78). The closest significant relationship emerged between stress control strategies (situation control, response control, and positive self-instruction) and the spirituality dimension of Personal Meaning Production. The relationships found were closest for the group of spiritually based respondents not affiliated with any religious institution. Linear regression analyses suggested that the overall level of spirituality best predicted strategies based on controlling stressful situations. The experience of perceived meaningfulness, which is one component of spirituality, promotes a sense of control over the stressful situation. Given that a large part of the Czech population is made up of spiritual people who do not subscribe to any religious institution, spirituality can be considered as one of the coping tools not only for the religious population.

Keywords: spirituality; stress; coping strategies

Efekty intervenčného programu na akademickú sebaúčinnosť vysokoškolských študentov

Effects of an Intervention Program on the Academic Self-Efficacy of College Students

Barbora Kuviková, Tomáš Sollár

Fakulta sociálnych vied a zdravotníctva, Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre, Slovensko

Abstrakt: Úvod: Napriek rastúcemu uznaniu psychologických konštruktov (napr. kritického myslenia) vo vysokoškolskom vzdelávaní, bolo realizovaných relatívne málo psychologických intervencií zameraných na ne. Štúdia si kladie za cieľ pôsobiť na akademickú sebaúčinnosť (ASE) študentov rozvojom kritického myslenia (témy: kreativita, argumentácia, komunikácia, učenie s porozumením).

Metódy: 29 študentov magisterského štúdia psychológie absolvovalo 13-týždňový intervenčný program. Úroveň ASE sa merala pred a po programe a spätným hodnotením počiatočnej úrovne ASE dotazníkom The College Academic Self-Efficacy Scales.

Výsledky: Štandardné pre-testové a post-testové meranie nepreukázalo štatisticky významné rozdiely, avšak medzi pre-testom a spätným hodnotením áno. Hodnotené boli tiež volné výpovede študentov k absolvovaniu programu.

Diskusia: Intervencia preukázala čiastočné zmeny v ASE, najmä s ohľadom na spätné hodnotenie. Pozitívna spätná väzba od študentov naznačuje potenciál programu posilniť ASE a podporiť študentský úspech.

Kľúčová slova: Intervenčný program, akademická sebaúčinnosť, vysokoškolskí študenti

Grantová podpora: Výskum bol podporený v rámci realizácie projektov: VEGA 1/0336/24: Kritické myslenie vo vzťahu k akademickej úspešnosti a rozhodovaniu v špecifických oblastiach života študentov. UGA IX/2/2024: Rozvoj kritického myslenia v podmienkach pregraduálneho vzdelávania

Abstract: Introduction: Despite the growing recognition of psychological constructs (e.g., critical thinking) in higher education, there have been relatively few psychological interventions aimed at them. This study aims to influence students' academic self-efficacy (ASE) by developing critical thinking skills (topics: creativity, argumentation, communication, learning with understanding).

Methods: 29 master's students in psychology completed a 13-week intervention program. ASE was measured before and after the program and with a retrospective assessment of initial ASE using the College Academic Self-Efficacy Scales questionnaire.

Results: Standard pre-test and post-test measures did not show statistically significant differences, but there were significant differences between the pre-test and the retrospective assessment of initial ASE. Students' open-ended comments on the program were also evaluated.

Discussion: The intervention showed partial changes in ASE, particularly with regard to the retrospective assessment. Positive feedback from students suggests that the program has the potential to strengthen ASE and support student success.

Keywords: intervention, academic self-efficacy, college students

Grant affiliation: Research was funded as part of projects: VEGA 1/0336/24: Critical thinking in relation to academic success and decision-making in specific areas of student life. UGA IX/2/2024: Development of critical thinking in the conditions of pregraduate education

Komplexný Model Predikovania Populistických Postojov

A Comprehensive Model for Predicting Populist Attitudes

Alexander Loziak, Ivana Piterová

Institute of Social Sciences of the Centre of Social and Psychological Sciences, Slovak Academy of Sciences, Slovakia

Abstrakt: Populistické postoje majú viacero príčin, ale ich determinanty sa často skúmajú oddelene, v malých skupinách alebo na rôznych vzorkách. Táto štúdia predstavuje komplexný model predikcie populistických postojov s pomocou jednej vzorky. Využívame ideologický prístup a meriame populistické postoje ako antielitárstvo, suverenitu a homogenitu, pričom rozdiely medzi elitou a ľudom sú manicheistické. Analýzou vzorky založenej na reprezentatívnej kvóte pre pohlavie, vek, vzdelanie a región Slovenska (N = 254) sa zistilo, že relatívna deprivácia, viera v jednoduché riešenia, externá politická účinnosť, dôvera voči expertom a konšpiračná mentalita sú významnými prediktormi populistických postojov po kontrole ostatných premenných. Vplyv vzdelania a subjektívneho príjmu sa po pridaní premenných do modelu vytratil. Model vysvetľuje 54 % variance populistických postojov. Výsledky sú podrobne diskutované s dôrazom na jeho obmedzenia a špecifiká jednotlivých krajín.

Kľúčová slova: populistické postoje, populizmus, ideový prístup, prediktory, Slovensko

Grantová podpora: VEGA 2/0065/21

Abstract: Populist attitudes are multi-causal, but their determinants are often studied separately, in small groups, or in different samples. This study presents a comprehensive model for the prediction of populist attitudes using a single sample. We use an ideological approach and measure of populist attitudes as anti-elitism, popular sovereignty, and homogeneity, while the differences between the elite and the people are Manichean. Analyzing a sample based on a representative quota for gender, age, education and region of Slovakia (N = 254), it was found that relative deprivation, belief in simple solutions, external political efficacy, trust towards experts, and conspiracy mentality were significant predictors of populist attitudes after controlling for other variables. The effect of education and subjective income faded out after adding variables into the model. The model explained 54% of the variance in populist attitudes. The results are discussed in detail with respect to its limitations and country specifics.

Keywords: populist attitudes, populism, ideational approach, predictors, Slovakia

Grant affiliation: The research was supported by the Scientific grant agency of the Ministry of Education, Science, Research and Sports of the Slovak Republic and Slovak Academy of Sciences [VEGA 2/0065/21]: Social and Psychological Correlates of Populist Attitudes

Vybrané exekutívne funkcie ako prediktory sebaúčinnosti u detí v mladšom školskom veku

Selected executive functions as predictors of self-efficacy in young school-age children

Jana Lukáčová¹, Gabriela Mikulášková¹, Monika Kačmárová¹, Iveta Kovalčíková², Alena Prídavková²

¹Filozofická fakulta, Prešovská univerzita v Prešove, Slovenská republika

²Pedagogická fakulta, Prešovská univerzita v Prešove, Slovenská republika

Abstrakt: Cieľom príspevku bolo zistiť vzťah medzi vybranými exekutívnymi funkciami (kognitívna flexibilita, inhibičná kontrola, pracovná pamäť) a sebaúčinnosťou u detí v mladšom školskom veku. Vo výskumnom súbore bolo 141 detí vo veku od 9 do 11 rokov ($M = 9,39$, $SD = 0,51$), z toho bolo 58,2% dievčat. Vo výskume bola použitá testová batéria Delis-Kaplanovej systém exekutívnych funkcií (D-KEFS), pamäťový test z WISC-III a Všeobecná škála sebaúčinnosti (GSES). Údaje boli analyzované pomocou lineárnej regresnej analýzy. Výsledky nepreukázali signifikantný vzťah medzi testovanými premennými. Zistenia sú následne diskutované.

Kľúčová slova: exekutívne funkcie; sebaúčinnosť, mladší školský vek

Grantová podpora: VEGA 1/0699/23 Exekutívne fungovanie, sebaúčinnosť a sebaopínanie žiakov mladšieho školského veku vo vzájomných súvislostiach

Abstract: The aim of this paper was to investigate the relationship between selected executive functions (cognitive flexibility, inhibitory control, working memory) and self-efficacy in younger school-aged children. The study population consisted of 141 children aged 9 to 11 years ($M = 9.39$, $SD = 0.51$), of which 58.2% were girls. The Delis-Kaplan Executive Function System (D-KEFS) test battery, memory test from WISC-III and General Self-Efficacy Scale (GSES) were used in the research. The data were analyzed using linear regression analysis. The results showed no significant relationship between the tested variables. The findings are subsequently discussed.

Keywords: executive functions; self-efficacy, younger school age

Grant affiliation: VEGA 1/0699/23 Executive functioning, self-efficacy and self-perception of pupils of younger school age in mutual contexts

Kariérna spokojnosť vo vzťahu s emocionálnym komponentom subjektívnej pohody Career satisfaction in relation to the emotional component of subjective well-being

Ivana Magáčová Žilková, Jaroslava Babjáková, Michaela Pariláková

Inštitút psychológie, Filozofická fakulta, Prešovská univerzita v Prešove

Abstrakt: Predkladaný príspevok pojednáva o vzťahu medzi kariérnou spokojnosťou a emocionálnym komponentom subjektívnej pohody. Cieľom výskumu bolo overiť vzťah medzi kariérnou spokojnosťou a pozitívnym emocionálnym rozpoložením a negatívnym emocionálnym rozpoložením. Výsledky štúdie sú rozpracované aj s ohľadom na pohlavie, pracovný sektor a dosiahnuté vzdelanie. Údaje boli získané pomocou Dotazníka kariérnej spokojnosti (Greenhouse, et al., 1990) a dotazníka SEHP (Džuka & Dalbert, 2002). Výskumný súbor tvorilo 214 respondentov vo veku od 19 do 62 rokov, s priemerným vekom 37,83, z toho bolo 68% žien. Z našich výskumných zistení vyplýva významný vzťah medzi kariérnou spokojnosťou a emocionálnym prežívaním, resp. subjektívnou pohodou.

Kľúčová slova: kariérna spokojnosť, pozitívne emócie, negatívne emócie

Abstract: This paper discusses the relationship between career satisfaction and the emotional component of subjective well-being. The aim of the research was to verify the relationship between career satisfaction and positive emotional mood and negative emotional mood. The results of the study are also elaborated with regard to gender, work sector and educational attainment. Data were obtained using the Career Satisfaction Questionnaire (Greenhouse, et al., 1990) and the SEHP questionnaire (Džuka & Dalbert, 2002). The research group consisted of 214 respondents aged 19 to 62, with an average age of 37.83, of which 68% were women. Our research findings show a significant relationship between career satisfaction and emotional experience, or subjective well-being.

Keywords: career satisfaction, positive emotions, negative emotions

Hodnotenie pamäti prostredníctvom Bensonovej komplexnej figúry

Memory Assessment with The Benson Complex Figure Test

Jakub Mihňák, Sara Majsniarová, Petra Brandoburová

Katedra psychológie, FF UK

Abstrakt: Integrovanie vizuálno-priestorových informácií a ich zapamätanie vo vizuálnej pamäti je dôležité pre naše fungovanie. Ich zhoršenie je indikáciou patologických zmien v mozgu. Bensonova komplexná figúra sa javí ako test, ktorý je citlivý na tieto zmeny. Cieľom našej práce bolo zistiť psychometrické vlastnosti Bensonovej komplexnej figúry. Práca mala taktiež za cieľ spoznať vzťah medzi Bensonovou komplexnou figúrou a inými testami citlivými na patologické zmeny v mozgu a demografickými vplyvmi. Výskumnú vzorku tvorilo 50 participantov ($M=70,36$; $SD=6,48$). Účastníkom boli administrované dotazníky na depresívne a úzkostné symptómy. Následne bol administrovaný Montrealský kognitívny skríning a Bensonova komplexná figúra. Zistili sme, že Bensonova komplexná figúra je citlivá na zmeny vizuálnej pamäti pri participantoch s miernou kognitívnou poruchou. Ďalej sme zistili, že Bensonova komplexná figúra je nezávislá od demografických vplyvov, ako je vek, počet rokov vzdelania a pohlavie. V závere diskutujeme získané výsledky, tak ako aj limity výskumu a implikácie pre ďalší výskum.

Kľúčová slova: Bensonova komplexná figúra pamäť neuropsychológia

Grantová podpora: APVV-21-0373

Abstract: Integrating visual-spatial information and their retention in visual memory is important for our functioning. Its deterioration is an indication of pathological changes in the brain. Benson's complex figure appears as a test that is sensitive to these changes. The aim of our work was to determine the psychometric properties of Benson's complex figure. The work also aimed to understand the relationship between Benson's complex figure and other tests sensitive to pathological changes in the brain and demographic influences. The research sample consisted of 50 participants ($M=70,36$; $SD=6,48$). Participants were administered questionnaires for depressive and anxiety symptoms. Subsequently, Montreal Cognitive assessment and Benson's complex figure were administered. We found out that Benson's complex figure is sensitive to changes in visual memory in participants with mild cognitive impairment. Furthermore, we found that Benson's complex figure is independent of demographic influences such as age, years of education, and gender. In conclusion, we discuss the obtained results as well as the limits of the research and implications for further research.

Keywords: The Benson Complex Figure Test memory neuropsychology

Grant affiliation: APVV-21-0373

Čtvrtživotní krize v kontextu psychosociálního fungování v mladém dospělí

Quarter-life crisis in the context of psychosocial functioning in young adulthood

Katarína Millová¹, Anna Khvalitska²

¹Katedra psychologie, Filozofická fakulta, Ostravská univerzita

²Katedra sociální pedagogiky, Pedagogická fakulta, Ostravská univerzita

Abstrakt: Čtvrtživotní krize je vývojovou krizí, která se může objevovat u lidí v průběhu mladém dospělí. Příspěvek se zabývá čtvrtživotní krizí podle modelu O. C. Robinsona a vybranými oblastmi psychosociálního fungování: osobnostními charakteristikami a možnými protektivními i rizikovými faktory. Cílem bylo zjistit, v čem se liší lidé, kteří čtvrtživotní krizi prožili a lidé, kteří je neprožili. Online dotazníky vyplnilo 666 respondentů (73,9 % žen) ve věku 18–40 let ($M = 25,2$ let; $SD = 5,9$). Dotazníky zjišťovaly prožití čtvrtživotní krize (DCQ-12), sebehodnocení (RSES), self-efficacy (GSES), sociální oporu (MOS), smysl života (MLQ), spokojenost se životem (SWLS), prožívaný stres (PSS), úzkost a deprese (subškály PHQ-9). Krizi prožívalo 30,2 % respondentů. Výsledky binární logistické regrese ukázaly, že lidé, kteří prožili čtvrtživotní krizi, mají nižší spokojenost se životem a vyšší úroveň prožívaného stresu a úzkosti. V dalších oblastech se lidé s prožitou a neprožitou krizí nelišili.

Klíčová slova: čtvrtživotní krize; mladá dospělí; psychosociální fungování

Grantová podpora: Grantová podpora SGS08/FF/2024.

Abstract: Quarter-life crisis is a developmental crisis that can occur in people during young adulthood. This paper examines the quarter-life crisis according to O. C. Robinson's model and selected areas of psychosocial functioning: personality characteristics and possible protective and risk factors. The aim was to find out how people who have experienced a quarter-life crisis differ from people who have not. 666 respondents (73.9% female) aged 18–40 years ($M = 25.2$ years; $SD = 5.9$) completed the online questionnaires. The questionnaires measured experiencing a quarter-life crisis (DCQ-12), self-esteem (RSES), self-efficacy (GSES), social support (MOS), meaning in life (MLQ), satisfaction with life (SWLS), perceived stress (PSS), anxiety and depression (PHQ-9 subscales). 30.2% of the respondents had experienced a crisis. The results of binary logistic regression showed that people who experienced quarter-life crisis had lower satisfaction with life and higher levels of perceived stress and anxiety. In other areas, people with and without a crisis did not differ.

Keywords: quarter-life crisis; young adulthood; psychosocial functioning

Grant affiliation: Grant support SGS08/FF/2024.

Overenie súvislosti medzi zvládáním záťaže a životnou spokojnosťou dospelých

Verification of the relationship between coping and life satisfaction of adults

Michaela Pariláková, Ivana Magáčová Žilková, Jaroslava Babjáková

Prešovská univerzita v Prešove, Filozofická fakulta, Inštitút psychológie

Abstrakt: Predkladaný príspevok sa zaoberá zvládáním záťaže a životnou spokojnosťou dospelých. Cieľom štúdie bolo zistiť do akej miery používanie zvládacích stratégií predikuje životnú spokojnosť osôb v období strednej a neskorjej dospelosti. Výskumnú vzorku tvorilo 157 respondentov (M 43,63; 29,9% mužov). Na zisťovanie miery životnej spokojnosti bol použitý dotazník SWLS a na hodnotenie zvládania záťaže dotazník Stratégií zvládania SVF 78. Regresnou analýzou boli ako významné prediktory podieľajúce sa na životnej spokojnosti dospelých potvrdené pozitívne stratégie: kontrola reakcií, náhradné uspokojenie a negatívna stratégia: úniková tendencia.

Kľúčová slova: životná spokojnosť, zvládanie záťaže, zvládacie stratégie

Abstract: The presented paper deals with coping and life satisfaction of adults. The aim of the study was to find out to what extent the use of coping strategies predicts the life satisfaction of people in middle and late adulthood. The research sample consisted of 157 respondents (M 43.63; 29.9% men). The SWLS questionnaire was used to determine the level of life satisfaction, and the SVF 78 Coping Strategies questionnaire was used to assess coping. Positive strategies: control of reactions, vicarious satisfaction and negative strategy: escape tendency were confirmed by regression analysis as significant predictors involved in adult life satisfaction.

Keywords: life satisfaction, coping, coping strategies

Využití formátu nucené volby a reakčních časů při měření osobnostních rysů: Výsledky validizace zkrácené verze CAT-PD

Utilizing forced-choice format and reaction time to measure personality traits: Results of validation of a brief form of CAT-PD

Tomáš Prošek¹, David Lacko², Anežka Novotná³, Jakub Alizey³

¹Ústav výskumu sociálnej komunikácie, SAV

²Psychologický ústav Akadémie vied Českej republiky

³Psychologický ústav, Filozofická fakulta, Masarykova univerzita

Abstrakt: V klinické psychologii dochází k tranzici v konceptualizaci poruch osobnosti. Jak v rámci DSM-V, tak MKN-11 dochází k opuštění kategoriálního modelu a k jeho nahrazení dimenzionálním modelem. Dimenzionální konceptualizace předpokládá hierarchickou organizaci maladaptivních rysů osobnosti. K měření těchto rysů bylo vytvořeno několik dotazníků, mezi které se řadí také "The Comprehensive Assessment of Traits relevant to Personality Disorder" (CAT-PD). Cílem tohoto příspěvku je představit psychometrické vlastnosti zkrácené verze CAT-PD postavené na formátu nucených voleb (tzv. "Forced Choice", FC). Tradiční dotazníky založené na hodnotících škálách (např. Likertova stupnice) umožňují lidem zkreslit své odpovědi (často v sociálně žádoucím směru) ať už záměrně, či nezámyslně skrze celou řadu stylů odpovídání (tzv. "response biases"). Právě u formátu FC se předpokládá, že má potenciál do značné míry eliminovat tato zkreslení. K modelování dat z FC dotazníků se predominantně používá tzv. Thurstonův model teorie odpovědi na položku (TIRT). Využitím informací o reakčních časech při měření rysů osobnosti můžeme získat přesnější výsledky a odhadnout řadu parametrů s psychologickou interpretací skrz difúzní modely, konkrétně aplikujeme Thurstonův D-difúzní IRT model (TDIRT). V příspěvku diskutujeme nejen výsledky analýzy psychometrických vlastností CAT-PD, ale i jednotlivé kroky při adaptaci FC formátu a při aplikaci TDIRT.

Klíčová slova: Reakční čas, maladaptivní rysy osobnosti, formát vynucené volby

Grantová podpora: VEGA č. 2/0102/22: Antecedents of medziskupinovej solidarity v kontexte spoločenských kríz: zmiešaný výskumný prístup.

Abstract: Within clinical psychology, there is an ongoing change in the conceptualization of personality disorder. Both DSM-V and ICD-11 has transitioned from categorical to dimensional model. Dimensional conceptualization assumes hierarchical structure of maladaptive personality traits. There are many method designed to capture these traits. One of them is The Comprehensive Assessment of Traits relevant to Personality Disorder (CAT-PD). The goal of this contribution is to present psychometric characteristics of a brief version of CAT-PD based on forced-choice format (FC). Traditional questionnaires utilizing rating scales (e.g. Likert) are susceptible to various sources of response biases. People tend to distort their answers on rating scales to present themselves in a socially desirable way. FC format is assumed to eliminate to a certain degree both intentional and unintentional distortion of responses. To model data obtained from FC methods the Thurstonian item response model is frequently used. Utilization of reaction time can contribute to more accurate results and the estimation of various parameters with psychological interpretation via diffusion model, specifically, we apply Thurstonian D-diffusion IRT model. In this presentation we discuss not only the results of psychometric study but also describe the process of developing questionnaire based on FC format, and the application of TDIRT.

Keywords: reaction time, maladaptive personality traits, forced-choice format

Grant affiliation: VEGA no. 2/0102/22: Antecedents of Intergroup Solidarity in the Context of Social Crises: A Mixed Research Approach.

Efekt digitálneho detoxu na pozitívne a negatívne aspekty prežívania a užívateľské správanie v kontexte smartfónu u mladých ľudí

The Effect of Digital Detox on Positive and Negative Aspects of Experience and User Behavior in the Context of Smartphone Use Among Young People

Milica Schrageová, Daniel Bisaha, Jozef Smoroň

Filozofická fakulta Univerzita Komenského v Bratislave

Abstrakt: Digitálne technológie intenzívne zasahujú našich životov, spájajú nás s osobami, obsahom a službami nezávisle od času a miesta kde sa nachádzame. Nachádzame sa v stave permanentného online pripojenia, čo spochybňuje našu autonómiu a kontrolu. Aktuálnou sa preto stáva otázka digitálnej optimalizácie. Jednou zo stratégií, ktoré môžu pomôcť optimalizovať využívanie digitálnych zariadení je digitálny detox. Cieľom príspevku je overenie efektu intervencie pomocou aplikácie minimalistphone, ktorá predstavuje čiastočné používateľské obmedzenie smartfónu. Výskum sa zameriava na: a) habituálne a procesuálne užívateľské správanie a na sociálne využívanie smartfónu; b) hodnotenia využívania smartfónu v kontexte pozitívneho a negatívneho afektu. Výskum má experimentálny dizajn: pre test post test s kontrolnou skupinou. Výskumnú vzorku predstavuje N = 57 participantov, z toho N= 29 tvorí experimentálnu (vek M = 22,8; SD = 5.01) a N = 28 tvorí kontrolnú skupinu (vek M = 25.0, SD = 8,08). Medzi pre testom (T1) a post testom (T2) participant experimentálnej skupiny používali počas 14 dní aplikáciu minimalistphone. Dáta podporujú predpoklad o potenciáli aplikácie minimalistphone znižovať mieru habituálneho správania v kontexte smartfónu a znižovať celkový o čas strávený na smartfóne. Pri premenných sociálneho a procesuálneho využívania smartfónu, hodnotenia využívania smartfónu prostredníctvom optiky pozitívneho a negatívneho afektu, neboli pozorované dostatočne významné výsledky.

Kľúčová slova: Smartfón, digitálny detox, digitálny minimalizmus, užívateľské správanie

Grantová podpora: VEGA: 1/0566/24

Abstract: Digital technologies intensely permeate our lives, connecting us with people, content, and services regardless of the time and place we are in. We are in a permanent online connectivity, which challenges our autonomy and control. Thus, the issue of digital optimization becomes relevant. One of the strategies that can help optimize the use of digital devices is digital detox. The aim of this paper is to verify the effect of an intervention using the application minimalistphone, representing a partial user restriction on smartphone use. The research focuses on: a) habitual and procedural user behavior and social use of the smartphone; b) evaluations of smartphone in the context of positive and negative affect. The research has an experimental design: pre-test and post-test with a control group. The research sample consists of N = 57 participants, N = 29 form the experimental group (age M = 22.8; SD = 5.01) and N = 28 form the control group (age M = 25.0, SD = 8.08). Between the pre-test (T1) and the post-test (T2), participants in the experimental group used the minimalistphone application for 14 days. The data support the assumption about the potential of the minimalistphone application to reduce the level of habitual behavior in the context of smartphone use and to reduce the overall time spent on the smartphone. The social and procedural smartphone use evaluations of smartphone use through the lens of positive and negative affect did not show sufficiently significant results.

Keywords: Smartphone, digital detox, digital minimalism, user behavior

Grant affiliation: VEGA: 1/0566/24

Sociálne stiahnutie a fenotyp psychózy vo všeobecnej populácii: Nové poznatky z pohľadu sieťovej analýzy

Social Withdrawal in Psychosis Phenotype in the General Population: Novel Insights from the Network Analysis Perspective

Alexandra Straková¹, Hana Hollá Kutlíková¹, Jakub Januška², Vladimír Ivančík¹, Daniel Dančík³, Natália Čavojská³

¹Katedra psychológie, Filozofická fakulta, Univerzita Komenského v Bratislave

²Centrum výskumu psychických porúch, Vedecký park Univerzity Komenského v Bratislave

³Psychiatrická klinika LF UK a UNB, Univerzita Komenského v Bratislave

Abstrakt: Symptómy psychózy v bežnej populácii zdieľajú rizikové faktory s psychotickými poruchami. Závažnosť týchto symptómov koreluje s ukazovateľmi sociálneho stiahnutia, ako je osamelosť, menej sociálnych kontaktov a vnímané odmietnutie. Cieľom štúdie je analýza týchto asociácií s využitím sieťovej analýzy. Reprezentatívnu vzorku tvorilo 1 200 dospelých osôb, z toho 51,5 % žien. Dáta boli zbierané prostredníctvom profesionálnej prieskumnej agentúry. Pri analýze boli použité nasledovné dotazníky: CAPE-42, UCLA Loneliness Scale, SFS, NIH-Perceived Rejection, WHO-DAS-2, FIMI, and FGQ. Na odhad siete sa použil Gaussov grafický model s EBIC Lasso regularizáciou. Centralita uzlov bola hodnotená silou centrality. Stabilita siete sa hodnotila pomocou metódy Bootstrap. Paranoja spájala pozitívne a negatívne symptómy podobné psychóze. Motivácia k sociálnemu priblíženiu bola spojená s ostatnými doménami sociálneho fungovania a sociálnym stiahnutím meraným CAPE-42. Paranoja bola primárne spojená s vnímaným odmietnutím. Centrálny uzly v sieti zahŕňali zážitky podobné bludom, sociálne stiahnutie (CAPE-42), sociálnu motiváciu, averziu a paranoju. Sieť bola veľmi stabilná ($CS=0,75$). Pozitívne a negatívne symptómy vo všeobecnej populácii majú špecifické väzby na domény sociálneho stiahnutia. Paranoja je spojená s negatívnym vnímaním druhých, zatiaľ čo negatívne symptómy sú spojené s motiváciou k sociálnemu priblíženiu a sociálnou angažovanosťou.

Kľúčové slova: fenotyp psychózy, sociálne stiahnutie, sieťová analýza

Grantová podpora: VEGA: 1/0493/23

Abstract: Psychosis symptoms, observable in the general population, share risk factors with psychotic disorders. The severity of these symptoms correlates with social withdrawal indicators like loneliness, fewer social contacts, and perceived rejection. This study uses network analysis to examine these associations. The representative sample consisted of 1200 adults, 51.5% female. Data were collected through a professional survey agency. The following self-report methods were used in the analysis: CAPE-42, UCLA Loneliness Scale, SFS, NIH-Perceived Rejection, WHO-DAS-2, FIMI, and FGQ. A Gaussian Graphical Model with EBIC Lasso regularization was used for network estimation, and node centrality was evaluated using Strength centrality. Network stability was assessed with the Bootstrap approach. Paranoia linked positive and negative psychotic-like symptoms. Social approach motivation was connected to other social functioning domains and social withdrawal measured by CAPE-42. Paranoia was primarily connected to perceived rejection. Central nodes in the network included delusion-like experiences, social withdrawal (CAPE-42), social motivation, avolition, and paranoia. The CS coefficient was very high ($CS=0.75$). Positive and negative symptoms in general population have specific links to social withdrawal domains. Paranoia is linked to negative perception of others, while negative symptoms are associated with social approach motivation and social engagement.

Keywords: psychosis phenotype, social withdrawal, network analysis

Grant affiliation: VEGA: 1/0493/23

Sociálno averzívne črty osobnosti ako prediktory Gender konšpiračných presvedčení

Socially aversive personality traits as predictors of Gender conspiracy beliefs

Peter Teličák¹, Radoslav Merva², Nikola Slichová¹

¹Centre of Social and Psychological Sciences, Institute of Experimental Psychology, Slovak Academy of Sciences

²Ústav aplikovanej psychológie, Fakulta sociálnych a ekonomických vied Univerzita Komenského v Bratislave

Abstrakt: Cieľom štúdie bolo preskúmať či sociálno averzívne črty osobnosti reprezentované konštruktom Temnej triády predikujú vieru v Gender konšpiračné presvedčenia (ďalej GKP). Výskumný súbor tvorilo 331 mladých dospelých z čoho bolo 58 % žien vekového rozsahu od 18 do 29 rokov ($M = 22.50$, $SD = 2.80$). Na meranie GKP sme použili upravenú škálu Gender konšpiračných presvedčení (Marchlewka et al., 2019). Sociálno averzívne črty osobnosti boli merané skrátenou verziou dotazníka Temnej triády (Jones & Paulhus, 2014). Dáta boli analyzované lineárnou regresnou analýzou, kde GKP boli definované ako závislá premenná a sociálno averzívne črty osobnosti ako prediktory. Ako kontrolné premenné boli zahrnuté vzdelanie, vek, pohlavie a religiozita. Výsledky ukázali, že GKP sú kladne predikované psychopatiou, religiozitou a viac im podliehajú ženy. Celý model premenných vysvetlil 19.5 % variability hodnôt GKP z čoho demografické premenné vysvetlili 16.1 %, sociálno averzívne črty osobnosti 3.4 %.

Kľúčová slova: dark triad, gender konšpiračné presvedčenia, religiozita

Grantová podpora: APVV-20-0335; VEGA2/0053/21

Abstract: The aim of the study was to analyze whether socially aversive personality traits, represented by the construct of the Dark Triad, predict belief in Gender Conspiracy Theories (GCT). The research sample consisted of 331 young adults, 58% of whom were women, ranging in age from 18 to 29 years ($M = 22.50$, $SD = 2.80$). To measure GCT, we used a modified Gender Conspiracy Beliefs scale (Marchlewka et al., 2019). Socially aversive personality traits were measured using the short version of the Dark Triad questionnaire (Jones & Paulhus, 2014). Data were analyzed using linear regression analysis, where GCT was defined as the dependent variable and socially aversive personality traits as predictors. Education, age, gender, and religiosity were included as control variables. The results showed that GCT was positively predicted by psychopathy, religiosity, and were more prevalent among women. The overall model explained 19.5% of the variability in GCT scores, with demographic variables accounting for 16.1% and socially aversive personality traits accounting for 3.4%.

Keywords: dark triad, gender conspiracy beliefs, religiosity

Grant affiliation: APVV-20-0335; VEGA2/0053/21

Overovanie návrhu skríningového testu Mini-MABEL u detí predškolského veku.

Validation of the Mini-MABEL screening test design for preschool children.

Andrea Trenková, Marína Mikulajová

Paneurópska vysoká škola, Fakulta psychológie

Abstrakt: Pregramotnostné schopnosti u detí predškolského veku významne predpovedajú, ako bude prebiehať osvojovanie čítania a písania v mladšom školskom veku. Kvalitné skríningy v zahraničí umožňujú identifikovať deti s rizikom ťažkostí v čítaní a písaní, resp. dyslexie. Cieľom výskumu bolo overovanie návrhu skríningového testu Mini-MABEL, ktorý vznikol na základe testovej batérie Multilanguage Assessment Battery of Early Literacy - MABEL (www.eldel-mabel.net).

Výskumný súbor tvorilo 45 detí z predškolských tried materských škôl v Bratislave. Zistili sme vysokú reliabilitu všetkých piatich subtestov Mini-MABEL: Izolácia hlások, Menovanie písmen, Písanie písmen, Rýchle automatické menovanie (RAN) a Čítanie jednoduchých slov. Zistili sme silné vzťahy medzi výkonmi v štyroch subtestoch Mini-MABEL, v Obrázkovo-slovnom teste čítania z batérie MABEL aj v Teste opakovania slov a pseudoslov, čo považujeme za dôkaz v prospech validity skríningového testu Mini-MABEL. Tieto výsledky indikujú, že testové skóre dostatočne reprezentuje merané konštrukty – fonematické uvedomovanie, poznanie písmen a čítanie slov. Ďalej sme zistili, že schopnosti izolácie hlások a menovania písmen predikovali 62.1% variancie výkonu v čítaní, pričom výkony v RAN sa neukázali ako významný prediktor úrovne čítania u detí v predškolskom veku. Prostredníctvom klastrovej analýzy sme identifikovali štyri skupiny detí s rozličnými profilmi, medzi ktorými sme zistili veľké rozdiely vo všetkých subtestoch Mini-MABEL.

Kľúčová slova: pregramotnosť, prediktory ranej gramotnosti, riziko dyslexie

Abstract: Preliteracy skills in preschool children significantly predict how the acquisition of early literacy skills - reading and spelling will proceed. High-quality screenings make it possible to identify children at risk of difficulties in reading and spelling, or dyslexia. The aim of the study was to verify the design of the screening test Mini-MABEL created on the basis of the Multilanguage Assessment Battery of Early Literacy - MABEL (www.eldel-mabel.net).

The sample consisted of 45 preschool children from kindergartens in Bratislava. We found high reliability of all five Mini-MABEL subtests: Phoneme Isolation, Letter Naming, Letter Writing, Rapid Automatic Naming (RAN) and Simple Words Reading. We found strong correlations between performance on the four Mini-MABEL subtests and the Picture-Word Matching Test from the MABEL Battery, as well as moderate to strong correlations with the Word and Pseudoword Repetition Test, which we consider as evidence in support of the validity of the Mini-MABEL. These data indicate that test scores adequately represent the measured constructs – phoneme awareness, letter knowledge and word reading. Furthermore, we found that phoneme awareness and letter knowledge predicted 62.1% of the variance in reading performance, while RAN was not a significant predictor of preschool children's reading level. Cluster analysis was used to identify four groups of children with different profiles with large differences in performance in all Mini-MABEL subtests.

Keywords: preliteracy, predictors of early literacy, risk of dyslexia

Pracovná záťaž a vyhorenie v podmienkach flexibilnej práce: moderačná úloha job craftingu

Workload and Burnout in Flexible Work Conditions: The Moderating Role of Job Crafting

Nina Urukovičová, Eva Rošková

Comenius University in Bratislava, Faculty of Arts, Slovakia

Abstrakt: Digitálna éra posilnila možnosť pracovať flexibilne, čo zamestnancom poskytuje väčšiu slobodu v tom, kedy, odkiaľ a prostredníctvom akého média budú pracovať. Flexibilné podmienky prinášajú mnohé výhody (napr. väčšiu autonómiu), no na druhej strane, zamestnanci majú tendenciu pracovať dlhšie, rýchlejšie a sú neustále v kontakte s pracovnými témami, čo je sprevádzané vyššou mierou pracovného tlaku, záťaže a stresu. V súlade s teóriou pracovných požiadaviek a zdrojov (Job Demands-Resources theory) cieľom tejto prierezovej štúdie bolo overiť vzťah medzi pracovnou záťažou a vyhorením a otestovať moderujúcu úlohu podporujúceho a preventívneho job craftingu (JC) na pracovnú záťaž vo vzťahu k vyhoreniu v podmienkach flexibilnej práce. Výskumnú vzorku tvorilo 309 respondentov (60 % žien, 40 % mužov) s priemerným vekom 30,26 rokov ($SD=9,93$) v rozmedzí od 18 do 59 rokov. Bola potvrdená súvislosť medzi vyššími úrovňami pracovnej záťaže a vyššími úrovňami vyhorenia. Moderujúci efekt preventívneho JC (zníženie obmedzujúcich nárokov) vo vzťahu medzi pracovnou záťažou a vyhorením bol zdokumentovaný; tento vzťah bol slabší u jedincov, ktorí sa viac zapájajú do preventívneho JC. Podporujúci JC (zvýšenie štrukturálnych a sociálnych pracovných zdrojov, zvýšenie náročných pracovných nárokov) nepreukázal žiadnu zmierňujúcu úlohu vo vzťahu medzi pracovnou záťažou a vyhorením. Štúdia prispela k rozšíreniu psychologického porozumenia prežívania a správania ľudí v podmienkach flexibilnej práce.

Kľúčové slova: pracovná záťaž, vyhorenie, job crafting

Grantová podpora: VEGA - 1/0566/24: Individuálne a organizačné stratégie digitálneho detoxu a ich efekty na prežívanie a správanie zamestnancov.

Abstract: The digital era has enhanced flexible working conditions (FWC), giving employees greater freedom in when, from where, and through which medium they will work. FWC bring many advantages (e.g., more autonomy), but on the other hand, remote employees tend to work longer, faster, and remain constantly in touch with work-related issues, which is accompanied by higher levels of work pressure, workload and stress. Following the Job Demands-Resources theory, the goal of this cross-sectional study was to examine the relationship between workload (job demand) and burnout, and to test the moderating role of promoting and preventing job crafting (JC) on workload in relation to burnout in FWC. The research sample consisted of 309 participants (60% women, 40% men), with an average age of 30.26 years ($SD=9.93$), ranging from 18 to 59 years, working in FWC. Correlation analysis confirmed the association between higher levels of workload and higher levels of burnout. The moderating effect of prevention-focused JC (reducing hindering demands) in the relationship between workload and burnout was documented; this relationship was weaker for individuals who engage more in prevention-focused JC. Promotion-oriented JC (increasing structural and social job resources, increasing challenging job demands) did not show any mitigating role in the relationship between workload and burnout. The study contributed to extending psychological understanding of the experiences and behaviors of workers in FWC.

Keywords: workload, burnout, job crafting

Grant affiliation: VEGA - 1/0566/24: Individual and organizational strategies of digital detox and their effects on employees' experience and behavior.

Od traumy k osamelosti: Význam traumatických skúseností a vzťahovej väzby pre prežívanie osamelosti

From trauma to loneliness: The importance of traumatic experiences and attachment for the experience of loneliness

Ivana Václaviková, Lenka Selecká

Katedra psychológie FF UCM v Trnave

Abstrakt: Príspevok sa sústreďí na prežívanie osamelosti v kontexte traumatických skúseností a vzťahovej väzby. Cieľom je identifikovať v populácii slovenských mužov a žien ($N=3073$; $M=33.03$, $SD=11.69$) mieru traumatizácie, zastúpenie jednotlivých foriem citového pripútania a prežívania osamelosti v aktuálnom živote, vrátane overenia prediktívneho významu sledovaných premenných pre pocit osamelosti. Metódy: 1. Dotazník vzťahu (The Relationship Questionnaire – RQ, Bartholomew & Horowitz, 1991); 2. Škála prežívania v blízkych vzťahoch (The Experiences in Close Relationships Revised – ECR-R, Fraley, Waller, & Brennan, 2000); 3. Dotazník Trauma z detstva (Childhood Trauma Questionnaire – CTQ, Bernstein, Fink, 1998); 4. Škála osamelosti UCLA (UCLA Loneliness Scale, Russell, 1996). Výsledky: Z hľadiska prevalence, najčastejšou klinicky významnou traumatizáciou z detstva je emocionálne týranie (21,8%), nasleduje fyzické zanedbávanie (14,1%), emocionálne zanedbávanie (12,8%), fyzické týranie (9%) a sexuálne zneužívanie (6,4%). Prediktívny význam ($R^2=0.414$) pre mieru osamelosti vykazujú emocionálne a fyzické týranie, emocionálne zanedbávanie, vzťahová úzkosť a vyhýbavosť. Bezpečný vzťahový štýl má protektívny význam voči pocitu osamelosti.

Kľúčová slova: trauma, vzťahová väzba, osamelosť

Abstract: The article deals with the experience of loneliness in the context of traumatic experiences and attachment. In the population of Slovak men and women ($N=3073$; $M=33.03$, $SD=11.69$) the occurrence of traumatization, attachment styles and the experience of loneliness in the present life will be determined, including the verification of the predictive significance of the observed variables for the feeling of loneliness. Methods: 1. Relationship Questionnaire (RQ, Bartholomew & Horowitz, 1991); 2. Experiences in Close Relationships Revised (ECR-R, Fraley, Waller, & Brennan, 2000); 3. Childhood Trauma Questionnaire (CTQ, Bernstein, Fink, 1998); 4. UCLA Loneliness Scale (Russell, 1996). Results: In terms of prevalence, the most common clinically significant childhood trauma is emotional abuse (21.8%), followed by physical neglect (14.1%), emotional neglect (12.8%), physical abuse (9%), and sexual abuse (6.4%). Emotional and physical abuse, emotional neglect, relationship anxiety and avoidance behavior have a predictive significance ($R^2=0.414$) for the degree of loneliness. A secure relationship style has a protective effect against feelings of loneliness.

Keywords: trauma, attachment, loneliness

Vliv realizace programu mindfulness na emoční regulaci a kvalitu spánku u studentů psychologie

The effect of implementing a mindfulness program on emotional regulation and sleep quality in psychology students

Zuzana Zimová

Psychologický ústav, Filozofická fakulta, Masarykova univerzita

Abstrakt: Cílem evaluační studie bylo prostřednictvím realizace série opakovaných měření prozkoumat, jaký efekt má realizace osmítýdenního programu mindfulness MFPPW na úroveň emoční regulace, kvalitu spánku a všímavost u studentů psychologie ($N = 65$, $M = 16,9\%$, $F = 83,1\%$). Využity byly spánkové deníky a dotazníkové nástroje Pittsburský index kvality spánku (PSQI), Dotazník emoční regulace (ERQ), Dotazník pěti aspektů všímavosti (FFMQ-15-CZ), administrované před započítím programu, v polovině, na konci a po šesti týdnech od ukončení. Výsledky naznačují, že MFPPW má pozitivní vliv na kvalitu spánku, všímavost a kognitivní přehodnocení a negativní vliv na emoční supresi, přičemž počet dní v týdnu, který respondenti meditovali, sehrál signifikantní roli pouze u všímavosti. Byly zaznamenány pozitivní změny ve třech subškálách PSQI (spánková latence, narušení bdělosti, subjektivní kvalita spánku) na konci programu. Kromě významných rozdílů ve spánkové kvalitě, všímavosti a emoční regulaci mezi prvním a třetím měřením, se změny objevily mezi prvním a druhým měření ve všech sledovaných proměnných. Během posledních čtyř týdnů programu pak došlo k významným pozitivním změnám již jen u všímavosti. Data, která byla sbírána s šestitýdenním odstupem od ukončení programu neukázala signifikantní změny ve sledovaných proměnných kromě snížení hodnot v subškále emoční suprese. To, zda participant meditovali i po ukončení programu, sehrálo významnou pozitivní roli ve škále všímavosti.

Klíčová slova: všímavost, emoční regulace, kvalita spánku, student psychologie

Grantová podpora: MUNI/A/1519/2023

Abstract: The aim of the evaluation study was to investigate the effect of the implementation of an eightweek mindfulness MFPPW program on the level of emotional regulation, sleep quality, and mindfulness in psychology students ($N = 65$, $M = 16.9\%$, $F = 83.1\%$) by conducting a series of repeated measures. Sleep diaries and questionnaire instruments used were the Pittsburgh Sleep Quality Index (PSQI), Emotional Regulation Questionnaire (ERQ), and Five Facets of Mindfulness Questionnaire (FFMQ-15-CZ), administered before the program began, at midpoint, at the end, and six weeks after completion. Results suggest that the FFMQ had a positive effect on sleep quality, mindfulness and cognitive reappraisal and a negative effect on emotional suppression, with the number of days per week that respondents meditated playing a significant role only for mindfulness. There were positive changes in three PSQI subscales (sleep latency, disturbed wakefulness, subjective sleep quality) at the end of the program. In addition to significant differences in sleep quality, mindfulness, and emotion regulation between the first and third measurements, changes occurred between the first and second measurements in all variables studied. Then, during the last four weeks of the program, only mindfulness showed significant positive changes. Data collected six weeks apart from the end of the program showed no significant changes in the variables of interest except for a decrease in the emotional suppression subscale. Whether participants continued to meditate after the program ended played a significant positive role in the mindfulness scale.

Keywords: mindfulness, emotional regulation, sleep quality, psychology students

Grant affiliation: MUNI/A/1519/2023